

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

DIAGNOSTICKÁ PRAXE ASISTENČNÍ

**SPC při MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově
postižené ve Valašském Meziříčí**

Jméno: Nikola Hlavatá

Studijní obor: Speciální pedagogika – intervence u dětí v předškolním věku

Datum výkonu praxe: 20. 11. - 1. 12. 2023

Odborné vedení: Mgr. et Mgr. Petra Volná

Činnost organizace

SPC pro klienty s vadami sluchu a vadami řeči

- Vyhledávání klientů s vadami sluchu a vadami řeči.
- Komplexní speciálněpedagogická, logopedická, surdopedická, psychologická a sociální diagnostika dětí a žáků s vadami řeči a vadami sluchu.
- Reedukace řečových vad, logopedická péče dětem předškolního a školního věku.
- Mapování zařízení (MŠ, ZŠ) poskytujících logopedickou péči.
- Garance logopedické péče v MŠ, ZŠ, logopedickým pracovníkům ve školství, školským logopedům.
- Dopomoc při vytváření logopedických pracovišť na školách.
- Zpracování odborných podkladů a posudků pro:
 - zařazování klientů do školského systému,
 - odklad povinné školní docházky,
 - stanovení podpůrných opatření v MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ.
 - Poradenská, konzultační a metodická činnost.
 - Krizová intervence.
 - Odborné informace týkající se výchovy a vzdělávání dětí a žáků s vadami řeči a vadami sluchu:
 - legislativa týkající se vzdělávání dětí a žáků s vadami řeči a vadami sluchu,
 - vypracování IVP (Individuální vzdělávací plán),
 - asistent pedagoga,
 - odborná literatura,
 - kontakty na další odborníky zabývající se vadami řeči a vadami sluchu v rámci spádové oblasti – klinický logoped, foniatr, ORL, psychiatr, psycholog, neurolog aj.
 - Pomoc při volbě dalšího směřování klienta po ukončení povinné školní docházky.
 - Sociálně právní poradenství (dávky sociální podpory, příspěvky apod.).
 - Odborné praxe studentů středních a vysokých škol.
 - Koordinace činností s poradenskými pracovníky ve školách a s dalšími poradenskými zařízeními.
 - Osvětová a přednášková činnost.
 - Zapůjčování odborné literatury.

(SPC - Speciálně pedagogické centrum pro vady sluchu a vady řeči, 2023)

SPC pro klienty s vadami řeči

- Zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků s narušenou komunikační schopností, vydání zprávy a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření.
- Individuální logopedická intervence pro děti a žáky se závažnými vadami řeči.
- Kariérové poradenství žákům s narušenou komunikační schopností.
- Speciálněpedagogická a psychologická diagnostika a poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji dětí a žáků s narušenou komunikační schopností, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti.
- Poradenství pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům v oblasti vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností, metodická podpora školy.
- Informační, konzultační, poradenská a metodická podpora zákonným zástupcům dětí a žáků.
- Reedukační programy pro děti předškolního a mladšího školního věku.
- Sluchový screening pomocí obrázkového audiologického přístroje Senti.
- Garance odborné logopedické a speciálněpedagogické péče o děti zařazené do logopedických tříd (koordinátor logopedické péče ZL kraje).

(SPC - Speciálně pedagogické centrum pro vady sluchu a vady řeči, 2023)

SPC pro klienty s vadami sluchu

- Zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků s vadami sluchu, vydání zprávy a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření.
- Speciálněpedagogická péče a speciálněpedagogické vzdělávání pro žáky s vadami sluchu ve školách běžného typu.
- Kariérové poradenství žákům s vadami sluchu.
- Speciálněpedagogická a psychologická diagnostika a poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji dětí a žáků s vadami sluchu, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti.
- Poradenství pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům v oblasti vzdělávání dětí a žáků s vadami sluchu, metodická podpora školy.
- Informační, konzultační, poradenská a metodická podpora zákonným zástupcům dětí a žáků.
- Výuka znakového jazyka pro rodinné příslušníky klientů SPC.
- Reedukační programy pro děti předškolního a mladšího školního věku.
- Sluchový screening pomocí obrázkového audiologického přístroje Senti.

(SPC - Speciálně pedagogické centrum pro vady sluchu a vady řeči, 2023)

Psycholog

Individuální vyšetření rozumových schopností, případně osobnosti:

- podpora optimálního vývoje dětí a žáků, vytváření doporučení pro učitele i rodiče, jak nejlépe s dítětem pracovat a jak ho hodnotit,
- vyšetření školní zralosti, doporučení k odložení školní docházky,
- zjišťování studijních předpokladů a profesní orientace vycházejících žáků,
- individuální intervence v případě vzdělávacích potíží,
- pomoc při vyhledávání odborné péče, komunikace s dalšími školskými zařízeními,
- spolupráce v péči o žáky, řešení vzdělávacích problémů (konzultace, diagnostika, nápravná cvičení),
- vyšetření v případě vzdělávacích potíží, při podezření na poruchu učení nebo u nadaných dětí,
- spolupráce s pracovníky poradenských zařízení při integraci žáků a při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů,
- zařazování žáků do různých typů škol, přerazování mezi třídami,
- vedení podpůrných programů pro žáky (EEG biofeedback, relaxační techniky, nácvik komunikačních dovedností).

Poradenská činnost: osobní či výchovné problémy (vztahy, učení, stres, tréma, konflikty, krize, sebevědomí, sebepoznání apod.):

- konzultace, diagnostika, nápravná cvičení, krizová intervence,
- podpora a pomoc při řešení aktuálních potíží dětí, žáků i zaměstnanců školy,
- poskytování odborných informací, zprostředkování kontaktů na další odborníky,
- pracovní semináře se zaměřením na odborná témata pro pedagogické pracovníky, zákonné zástupce klientů, klienty,
- individuální konzultace pro pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání,
- konzultace se zákonnými zástupci při výukových a výchovných problémech klientů.

Skupinová práce s žáky:

- náslechy ve třídách či výchovných skupinách, pozorování určitého problému nebo běžné činnosti,
- besedy, přednášky,
- realizace pobytových akcí či setkání pro klienty SPC a jejich rodiče.

(SPC - Speciálně pedagogické centrum pro vady sluchu a vady řeči, 2023)

Záznamy

1. den

20. 11. 2023

Cíle

Rozvoj sluchového vnímání a diferenciací.

Nácvik správné výslovnosti (hláska K).

Rozvoj všech jazykových rovin.

Rozvoj rozumových schopností.

Motivace dítěte i rodičů pro další spolupráci.

Podpora rozvoje řeči po implantaci kochleárního implantátu.

Popis dne

Po příchodu do SPC jsem se seznámila s paní magistrou Volnou (dále paní logopedka), která mě bude mít po celou dobu praxe na starost. Dnešní den začal individuální logopedickou intervencí s chlapcem Tomáškem. Tomáškově je 5,5 let, má vrozenou vadu sluchu a po 2. roce mu byl voperován kochleární implantát. Do 2 let byl tedy pro komunikaci s chlapcem využíván znakový jazyk. Tomášek navštěvuje MŠ pro sluchově postižené a do SPC dochází na individuální intervenci 1x za 14 dní. U chlapce je intervence zaměřena na sluchové vnímání a diferenciaci, a také na rozvoj výslovnosti (momentálně hláska K, kterou zaměňuje za hlásku T).

Nácvik hlásky K probíhal před logopedickým zrcadlem, kdy Tomášek společně s paní logopedkou vyslovovali různé citoslovce začínající na K (např. kých, kvá, klap, kuku – u slov kvá a kví i hlásku V). Jako motivace byly využity obrázky související s citoslovci. Tomášek občas vyslovil hlásku K správně i bez pomoci, občas mu paní logopedka dopomohla stlačením jazyka dozadu pomocí dřevěné špachtle. Kromě obrázků byly dále využity i razítka s obrázky „pusinek“, které vyjadřovaly postavení mluvidel při vyslovování samohlásek (A, E, I, O, U), spojením těchto samohlásek s hláskou K vznikly slabiky KA, KO atd., které opět Tomášek vyslovoval před logopedickým zrcadlem (kokoko, kikiki, kukuku), díky kterému má zrakovou oporu při vyslovování.

Dalším úkolem byl pracovní list s obrázky různého oblečení a Tomášek měl za úkol zakroužkovat oblečení zimní. Paní logopedka se ho dále doptávala na různé otázky (např. Na co se dávají rukavice? Co je tohle? Na co se to používá?). Tento úkol splnil Tomášek bez větších potíží. Poté dostal 4 kartičky s obrázky, které měl seřadit dle děje a popsat, proč je takto seřadil a co se na obrázcích odehrává.

Poslední aktivitou byla práce s počítačovým programem Mentio – zvuky. V tomto programu se nachází několik různých cvičení zaměřených na sluchové vnímání a diferenciaci. Dnes jsme vyzkoušeli přiřazování zvuků k obrázkům a sluchové pexeso.

Na závěr paní logopedka shrnula dnešní setkání, dala tatínkovi chlapce doporučení na cvičení na doma, pracovní list a dřevěnou špachtli.

Po této individuální intervenci následovala další s chlapcem Filipem. Filipkovi jsou 2 roky a 2 měsíce, a v červnu (tedy před 5 měsíci) mu byl voperován kochleární implantát. Intervence je

zaměřena především na rozvoj sluchového vnímání a diferenciaci a na podporu začínajícího rozvoje řeči. Během intervence se s chlapcem komunikuje pomocí řeči, a v případě potřeby je řeč doplněna i znakováním, které si chlapec osvojil během období před implantací.

Celá intervence probíhá na koberci, a vzhledem k věku chlapce formou hry. Jako první měl Filípek za úkol sbírat magnetickou hůlkou malé magnetky vždy, když zacinkal zvoneček. Nejdříve nerozuměl, že má sbírat pouze jednu magnetku na jedno zacinkání, ale po chvíli pokyn pochopil a úkol tak zvládnul bez problémů. Dále dostal dva obrázky (bubínek a zvoneček) a ke každému obrázku autíčko, a vždy měl popojet jedním nebo druhým autíčkem podle toho, jaký hudební nástroj zazněl. Filípek si ale s autíčky chtěl hrát a jezdit podle sebe, takže poté byla autíčka vyměněna za dva míčky. Nyní už Filípek spolupracoval lépe, ale i tak mi přišlo, že pro něj byl tento úkol příliš těžký (mnoho pokynů). Další aktivita byla zaměřena i na rozvoj řeči, kdy paní logopedka měla pro Filípka připravena plastová zvířátka. Společně si zvířátka postupně brali z krabice a říkali si, jak se jmenují a jak dělají (např. kráva – buuu). Paní logopedka zkoušela Filípkovi dávat další pokyny, jako např. slepička jde papat, dělá ham ham. Zde se hodně osvědčilo i znakování, kdy Filípkovi byly pokyny zopakovány nebo dovysvětleny, když nereagoval. Filípek opakoval především citoslovce (zvuky zvířátek, ham ham atd.). Po aktivitě se zvířátka následovaly fotky rodiny. Fotky byly otočené a Filípek měl za úkol opět pomocí magnetické hůlky sbírat magnetky a postupně otáčet fotky. Na fotkách byl vždy některý ze členů Filípkovy rodiny, paní logopedka se Filípka ptala, kdo je na fotce. Filípek odpovídal znakováním nebo jednoduššími výrazy (mama, tata, babi).

Na konci intervence proběhlo zhodnocení rozhovorem s maminkou. Také se domlouvalo, co budou dělat na intervenci příště a co mohou s Filípkem cvičit doma. Vhodné je upozorňovat na zvuky okolo (venku, v televizi...), vysvětlovat si, co je to za zvuky, odkud přichází. Zapojeny mohou být i hudební nástroje, obrázkové knížky atd.

Podmínky a pomůcky

Tichá a klidná místnost, koberec, stůl a židle, dostatek světla, fungující počítač a potřebné pomůcky.

Obrazový materiál, dřevěná špachtle, razítka, papír, tužka, pracovní list, notebook, magnetická hůlka + magnetky, bubínek, zvoneček, autíčka, míčky, plastová zvířátka, fotky.

Zhodnocení pracovníka

Tomášek byl ve většině úkolů úspěšný, ve sluchovém vnímání a diferenciaci dosahuje spíše lepších výsledků, ale stále je třeba je procvičovat vzhledem ke kochleárnímu implantátu. U chlapce se začíná lepšit výslovnost hlásky K v izolovaných slovech, občas je třeba použít špachtli k posunutí jazyka na správné artikulační postavení. Další nácvik bude tedy zaměřen na tuto hlásku a po úspěšném vyvození bez pomoci špachtle bude hláska upevňována ve slovech i ve větách.

U Filípka jsou vidět značné pokroky, začíná se objevovat žvatlání a první slova (máma, ham). Chlapec ale stále primárně komunikuje pomocí znakování, což bude doprovázet i další vývoj řeči, a poté se většinou znakování postupně vytratí. Dalším plusem je to, že Filípek navazuje zrakový kontakt a při řeči sleduje mluvidla druhého. Tím snazší pro něj bude nácvik řeči. U Filípka je také znát, že se mu maminka hodně věnuje a zajímá se o doporučení, jak s chlapcem může doma řeč i sluch rozvíjet.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Dnešní den hodnotím pozitivně, velmi se mi líbil přístup paní logopedky k dětem. Mluvila na ně klidně, srozumitelně, v případě potřeby pokyny opakovala. Když viděla, že děti ztrácí pozornost, ihned na to reagovala a motivovala je zvířátky (např. řekneme pejskovi...) nebo příběhem. Novým poznatkem je pro mne to, že když u dětí se sluchovým postižením nacvičujeme nová slova nebo pojmy, je dobré dát si daný předmět nebo obrázek k puse, aby dítě mohlo odezírat a zároveň koukat na předmět/obrázek. Také se mi líbilo, že logopedická intervence neobsahuje pouze vyvozování hlásek, ale rozvíjí všechny jazykové roviny a rozumové schopnosti. Při intervenci u Filípka mi připadaly všechny úkoly vhodně zvolené, ale, jak už jsem zmínila předtím, úkol s autíčky a míčky se mi zdál na Filípka moc těžký, z důvodu většího množství pokynů (poslouchej nástroj, vyber obrázek, popojed' autíčkem/hod' míčkem, který je u obrázku). Během obou intervencí byly přítomni i rodiče, u Tomáška se tatínek pouze díval, a u Filípka byla maminka aktivním účastníkem, což je obzvlášť u takto malých dětí velmi vhodné, protože se v její přítomnosti cítí v bezpečí. Maminka může také dítěti předat informaci pro něj srozumitelnějším způsobem (nebo na který je zvyklý) a motivovat ho tak k činnosti. U starších dětí je ale přítomnost rodiče také k dobru, protože alespoň vidí, jak paní logopedka s dítětem pracuje a má pak lepší představu o tom, jak může s dítětem pracovat doma.

2. den

21. 11. 2023

Cíle

Seznámení s PC programem Mentio.

Popis dne

Dále jsem měla možnost vyzkoušet si PC program Mentio – zvuky a Mentio – hlas. Mentio – zvuky je zaměřen na rozpoznávání zvuků a trénink sluchové paměti. Obsahuje:

- Určování zvuků a přiřazení k danému obrázku.
- Výběr správného zvuku odpovídajícího obrázku.
- Je to správně? (Určení, zda daný zvuk patří k obrázku).
- Dvojice – zvuk + obrázek.
- Řada zvuků – co zaznělo 2x?
- Skupiny zvuků – porovnávání řady zvuků (stejně nebo jiné?).
- Napodobování zvuků.
- Asociace – přiřazení zvuků k obrázkům, které s nimi mají souvislost.
- Zvukové pexeso.

Mentio – hlas je zaměřený na nácvik fonace a modulace hlasu. Obsahuje cvičení na:

- Výdechový proud.
- Tvoření hlasu (věty, slovní spojení).
- Hlasový začátek (vyslovování slov s důrazem na první slabiku).
- Časování hlasu.
- Hlasitost.
- Udržení hlasitosti v rozmezí.
- Výška tónu.
- Modulace hlasu – zvyšování tónu.
- Střídání výšek hlasu.
- Udržení výšky hlasu v rozmezí.

→ Pomocí výdechového proudu, časováním hlasu, výškou tónu, hlasitostí atd. dítě ovlivňuje děj na obrazovce (např. fouknutím do mikrofону sfoukneme svíčky na obrázku).

3. den

22. 11. 2023

Cíle

Vyšetření artikulace řeči.

Orientační vyšetření sluchu.

Vyhledání dětí s NKS či vadami sluchu.

Vyloučení NKS nebo vady sluchu.

Doporučení logopedické péče nebo návštěvy ORL, popis obtíží srozumitelně pro rodiče.

Vytvoření informativní tabulky pro pedagogy MŠ.

Popis dne

Dnešní den probíhal mimo prostory SPC, kdy jsme jeli na logopedickou depistáž do MŠ v nedalekém městě. Jedná se o „vyhledávání“ dětí s narušenou komunikační schopností (dále NKS), kdy každý speciální pedagog v SPC má na starost několik mateřských škol, kde depistáž provádí. Na depistáž vyjíždí 1x týdně. Depistáž se účastní pouze děti, jejichž zákonní zástupci dali k vyšetření souhlas. SPC ve Valašském Meziříčí navíc k logopedické depistáži současně nabízí sluchový screening - orientační vyšetření sluchu pomocí obrázkového audiologického přístroje Senti. Depistáž probíhá v dopoledních hodinách a zpravidla bývá vyšetřeno cca 15 dětí (polovina běžné třídy v MŠ).

Pro vyšetření by vždy měla být vyhrazena oddělená, tichá místnost, aby nebyly děti ani speciální pedagog ničím rušeni. Dnes jsme měli k dispozici kancelář paní ředitelky MŠ, paní ředitelka děti postupně odváděla zpět do třídy a přiváděla nové děti. V kanceláři jsme vždy měli 3 děti v jednu chvíli, ale pracovali jsme pouze s jedním. Vyšetřovaly jsme 16 dětí, cca $\frac{3}{4}$ byly předškolního věku a $\frac{1}{4}$ čtyřletí. U každého dítěte jsme měli k dispozici formulář se souhlasem/nesouhlasem zákonných zástupců dítěte s orientačním vyšetřením sluchu a logopedickou depistáží. Jedno dítě mělo souhlas pouze u logopedické depistáže, jedno u orientačního vyšetření sluchu, u zbytku dětí byl souhlas s oběma vyšetřeními.

Orientační vyšetření sluchu bylo vždy jako první, dítě dostalo sluchátka a mělo za úkol nám říct, zda zvířátko na displeji přístroje vydalo nějaký zvuk nebo ne. Zvuky se lišily hlasitostí a frekvencí (4 různá zvířátka). Na konci byl z vyšetření zpracován audiogram, ze kterého jsme si udělali záznam do tabulky. Logopedické vyšetření probíhalo pomocí obrázků, kdy jsme se dětí ptaly, co je na obrázku (kdo to je, co dělá) a další doplňující otázky (např. Jak dělá had? Kdy si bereme gumáky? Kam chodíme na houby?). Obrázky byly uspořádány postupně dle vyšetřovaných hlásek. Příklady: Jede na koloběžce, Maminka, Myje podlahu, Had, Houba, Gumáky, Voda, Domeček, Komín, Vaří, Ježek, Liška, Žížala, Talíř, Ryba, Zelí. V případě podezření na nesprávnou výslovnost hlásky L byl na konci připraven ještě veliký obrázek s předměty obsahujícími hlásku L (např. letadlo, listí, sluníčko...). Během vyšetření jsme si psaly stručné poznámky, vyhodnocení proběhlo až na konci depistáže. Každé dítě dostalo po vyšetření odměnu a paní ředitelka ho odvedla zpět do třídy.

Po dokončení depistáže jsme postupně procházely výsledky jednotlivých dětí a sepisovaly jsme doporučení pro rodiče. Pro doporučení jsme měly připravené tiskopisy, které obsahovaly informace

o dalším postupu v případě podezření na přítomnost vady řeči či vady sluchu, a doporučovaná cvičení na rozvoj sluchu a řeči. Do této zprávy se zapsalo jméno dítěte a stručný výsledek vyšetření (u sluchu frekvence a decibely, u řeči nesprávně vyslovované hlásky). V případě, že u dítěte nebyla shledána vada sluchu či řeči, byl použit jiný tiskopis, kde bylo uvedeno, že výsledek vyšetření je v normě a není doporučena návštěva ORL či logopeda.

Na závěr byl ještě vyplněn Zápis o konzultační a supervizní činnosti (potvrzení o proběhlé depistáži, pro účely SPC), kde jsme uvedly kde depistáž probíhala, kolik dětí bylo vyšetřeno, u kolika byla doporučena logopedická péče nebo návštěva ORL a u kolika dětí byl výsledek v rámci normy. Speciální pedagog poté ještě vytvoří informativní tabulku pro ředitelku a pedagogy MŠ, kde bude vyznačeno, jaké hlásky dělají dětem obtíže a u kolika dětí se objevila jejich chybná výslovnost. Pedagogové tak mohou zaměřit logopedickou prevenci na výslovnost těchto hlásek.

Podmínky a pomůcky

Tichá a klidná místnost, stůl a židle, dostatek světla, potřebné pomůcky.

Audiologický přístroj Senti, tabulka, propisky, papíry, sešit s obrázky, odměna pro děti (obrázky), tiskopisy.

Zhodnocení pracovníka

Dnešní depistáž proběhla dle slov paní logopedky velmi klidně, protože všechny děti spolupracovaly a nenastal žádný problém. Je to určitě i díky tomu, že se jednalo již o starší děti, především předškolního věku. Při závěrečném vyhodnocení musela přihlížet k více okolnostem, například nachlazení (z toho plynoucí nesprávná nosovost M, N) nebo věk, kdy například u čtyřleté dívky nebyla doporučena logopedická péče z důvodu nesprávného vyslovování R a Ř, protože se v tomto věku jedná o fyziologickou dyslálii. Zmínili jsme ale tuto skutečnost ve zprávě pro rodiče, aby si toho všímali a v případě přetrvávání nesprávné výslovnosti navštívili logopeda. Logopedická péče byla doporučena u 9 dětí, z toho 2 již v logopedické péči jsou (zde bylo doporučeno pokračovat). Návštěva ORL byla doporučena u 7 dětí. Doporučení ještě neznamena konečnou diagnózu, ale spíše jako upozornění pro rodiče, že je u dítěte možnost výskytu sluchové vady nebo NKS a měli by s dítětem navštívit odborníka, který diagnózu stanoví. Rodiče mohou kromě klinického logopeda využít i služeb logopedického SPC, které zajistí komplexní diagnostiku u dítěte s podezřením na NKS.

Zhodnocení efektivity pro klienta

O logopedické depistáži jsem už během studia slyšela několikrát, ale nikdy jsem neměla příležitost ji vidět na vlastní oči. Jsem tedy ráda, že jsem se mohla dnes depistáže zúčastnit a dokonce si ji i sama vyzkoušet. Nejprve jsem se dívala, jak depistáž probíhá, poté jsem si vyzkoušela u několika dětí orientační vyšetření sluchu s pomocí audiologického přístroje. U prvního vyšetření se mi stalo, že přístroj rozpoznal, že dítě tipuje (protože například slyšelo zvuk o 20 dB, ale ne zvuk o 30 dB). Trochu mne to vyděsilo, ale paní logopedka mne ujistila, že se to občas stane, když dítě nepochopí zadání nebo neslyší nic, ale bojí se to přiznat. U holčičky jsme nakonec zjistily mírné oslabení sluchu, takže bylo doporučeno vyšetření u odborníka. Orientačního vyšetření sluchu pro mne bylo jednodušší než vyšetření logopedické, protože výsledek za nás vyhodnotí přístroj, my „pouze“ klikáme a zaznamenáváme odpovědi dítěte. Důležité je se soustředit, zvolit opravdu tu odpověď, kterou dítě řeklo, a také rozpoznat situace, kdy je zvuk třeba zopakovat, protože se dítě zrovna nesoustředilo z různých důvodů nebo je odpověď nejednoznačná. U několika dětí jsem

si vyzkoušela i logopedickou depistáž, která už byla o něco náročnější. U prvního dítěte jsem se soustředila hlavně na to, abych dávala správné pokyny, a aby mi správně odpovídalo, ale už jsem tolik nevnímala výslovnost. U dalších dětí už to bylo o něco lepší, když jsem si všimla, že některou z hlásek nesprávně vyslovuje, zkusila jsem zařadit ještě další slova, která hlásku obsahují v jiné části slova (např. uprostřed, na konci), abych si ověřila zda hlásku nesprávně vyslovuje všude. U některých obrázků jsem se doptávala na otázky, abych dítě slyšela mluvit i v kratších větách. Výběr obrázků jsem se snažila přizpůsobovat věku. Paní logopedka se mne pak vždy zeptala, čeho jsem si u dítěte všimla a ukázala mi i její poznámky. Musím přiznat, že jsem si všimla více věcí, když jsem pouze koukala a poslouchala, než když jsem vyšetření vedla. I tak jsem ale ráda, že jsem si to mohla vyzkoušet a už při posledním vyšetření jsem cítila, že to mám více pod kontrolou. Je to určitě hodně o zkušenostech a schopnosti soustředit se na více věcí najednou (vymýšlet úkoly, dávat pokyny, poslouchat dítě, reagovat na něj, všimnout si různých nápadností v řeči, dělat si poznámky atd.).

4. den

23. 11. 2023

Cíle

Seznámení s různými způsoby reedukace sluchu a řeči při intervencích.

Příprava pomůcky na intervenci.

Vypracování různých možností využití této pomůcky.

Popis dne

Dnes jsem se dívala na videozáznamy z individuálních intervencí u dětí s kochleárním implantátem a dětí s NKS. Na každém videu byla vidět různá cvičení na reedukaci sluchu a řeči. Jednotlivá videa popíšu níže v bodech:

- Detekce zvuku – dítě po zaznění zvuku reaguje domluveným způsobem (např. zvedne ruku), logoped zvuk udělá např. pomocí hudebního nástroje, který je schovaný pod stolem tak, aby ho dítě nevidělo, vnímá tedy pouze pomocí sluchu.
- Diskriminace zvuků – logoped udělá dva zvuky (opět např. za pomoci hudebních nástrojů) pod stolem, a dítě určí, zda se jedná o dva stejné, nebo odlišné zvuky.
- Rozlišení pomalu x rychle – logoped bubnuje na bubínek, v případě rychlého bubnování dítě běhá okolo stolu, při pomalém bubnování dítě chodí, a když přestane bubnování, dítě se zastaví.
- Rozlišení potichu x nahlas – logoped bubnuje silně (nahlas), dítě ukáže na obrázek motorky, když logoped bubnuje slabě (potichu), dítě ukáže na obrázek myšky.
- Rozlišení délky zvuku – logoped ukáže na obrázek 1 vagonu, dítě pomocí bzučáku zabzučí krátce, když ukáže na obrázek dlouhého vlaku, dítě pomocí bzučáku zabzučí dlouze. Druhou verzí je prohození rolí, kdy logoped dělá zvuk bzučákem a dítě ukazuje na obrázek.
- Rozlišení výšky tónu – logoped hraje na flétnu, při vysokém tónu dítě ukáže na obrázek ptáčka, při hlubokém tónu na obrázek medvěda.
- Identifikace zvuku – logoped hraje na různé hudební nástroje (opět pod stolem), dítě ukazuje na obrázek hudebního nástroje, který zrovna zazněl.
- Určení počtu zvuků – logoped bubnuje na bubínek (pod stolem), dítě poté ukáže na číslo (či obrázek s určitým počtem puntíků) odpovídající počtu bouchnutí.
- Výběr zvuků z uzavřeného souboru – dítě má před sebou papír s obrázky, ukazuje na obrázky dle pokynů, např. kdo dělá hop?, kde povídá au?.
- Kimovy hry – logoped ukáže dítěti 3 předměty, poté je schová pod šátek a jeden předmět odebere, dítě určí, který předmět zmizel.
- Porozumění předložkám – dítě umísťuje předmět dle pokynů, např. dej míček do krabice, dej míček vedle krabice, dej míček pod stůl.

- Rozvoj slovní zásoby – dítě dostane obrázek s vyobrazeným povoláním, má za úkol ho pojmenovat, popsat, co přesně dělá, a přiřadit obrázky předmětů, které k danému povolání osoba potřebuje.
- Skloňování – dítě skloňuje jedno slovo v různých větách, logoped mu věty říká, dítě má navíc k dispozici obrázek k dané větě, např. Pod stromem je had, Stojí vedle hada, Nese kytku hadovi, On volá: hade!, Letí nad hadem.

Po zhlédnutí videí jsem pomáhala s přípravou pomůcky na individuální a skupinovou intervenci. Fotky pomůcky jsou umístěny v příloze č. 1. Pomůcka je tematicky zaměřena na zvířátka, a bude využita v rámci tématu Zvířátka v zimě, může být ale využita během celého roku. Obsahuje 4 tabulky po 6 obrázcích zvířátek, a k tomu 12 obrázků jednotlivých zvířátek. Obrázky jsem vytiskla, poté zalaminovala a nakonec rozstříhala.

Příklady využití této pomůcky:

- Motivace – Využití obrázků jako úvod do tématu, motivace do následujících činností.
- Rozvoj slovní zásoby – Pojmenování obrázků, vyprávění o zvířátkách (aktivní slovní zásoba), výběr obrázků dle slovního pokynu (pasivní slovní zásoba).
- Zrakové vnímání a rozlišování – Skládání obrázků ve stejném pořadí, jako na tabulce. Skládání přímo na tabulku nebo vedle tabulky. Určení jaká zvířátka v tabulce chybí, nebo ve kterých tabulkách je např. liška.
- Zraková paměť – Výběr obrázků zvířátek, které byly v dané tabulce, sestavení obrázků ve stejném pořadí, jako na tabulce.
- Zraková paměť (pexeso) – V případě, že by obrázky byly vytištěny dvakrát, mohly by být využity jako pexeso.
- Orientace na ploše, předložky (tabulka) – Např. zajíc je nad ježkem, uprostřed nahoře je liška.
- Určení pořadí (jednotlivé obrázky) – Např. veverka je první, za ní je medvěd, poslední je mravenec.

Podmínky a pomůcky

Tichá a klidná místnost, stůl a židle, dostatek světla, potřebné pomůcky.

Počítač, sluchátka, tiskárna, papíry, laminovačka, nůžky.

5. den

24. 11. 2023

Cíle

Příprava metodických podkladů pro skupinové intervence.

Vytvoření příběhu a zakomponování oromotorických cvičení.

Vyhledání a vytvoření obrázkového podpůrného materiálu.

Popis dne

Dnes jsem se věnovala přípravě činnosti na skupinovou intervenci pro děti s kochleárním implantátem navštěvující MŠ pro sluchově postižené. Činnost vychází z tématu Zvířátka v zimě a je zaměřena na rozvoj slovní zásoby a procvičení motoriky mluvidel. Činnost jsem vymyslela v podobě povídky:

Je krásný zimní den a Alenka s babičkou se rozhodly, že si půjdou udělat procházku do lesa. S sebou si berou tašku plnou dobrot pro zvířátka.

Venku je spousta sněhu a protože svítí sluníčko, sníh na střeše se pomalu roztéká a kape na zem (pohyb jazyka z horní alveoly za horními řezáky dolů za spodní řezáky).

I tak je ale venku velká zima, Alenka s babičkou si tak před cestou ještě zahřívají ruce (mnutí rukou, foukání horkého dechu do dlaní - haaa).

Cestou povídají o zvířátkách, která žijí v lese. Babička Alence vysvětluje, že zvířátka si v zimě hloubí nory, ve kterých se chodí před zimou schovávat. Noru si musí nejdříve vyhloubit (olíznutí rtů dokola oběma směry) a potom v ní mohou spinkat (chrrr, pfuuu - napodobení chrápání a vydechování ve spánku).

Procházku jim doprovází zpěv ptáčků, kteří neodletěli do teplých krajin, ale zůstali tady. Alenka jim do krmítka nasype krmení, a ptáčkové se po chvíli slétají a začnou krmení zobat (špulení rtů, napodobování sbírání semínek zobáčkem). Nedaleko se ozývá i datel (hrot jazyka ťuká na horní alveolu za horními řezáky ve spojení s hláskami ttt, ddd).

Po chvíli přicházejí ke krmelci, kde zvířátkům dají připravené dobroty. "To si zvířátka pochutnají!" volá nadšeně Alenka (mňam, mňam - mlaskání, olizování rtů).

Na cestě zpátky se ještě zastavují u ohrady s koníky (mlaskání jazyka na tvrdém patře) a i jim dávají něco dobrého na zub. Koníci vděčně zafirkají (fouknutí uvolněnými rty) a hned se pouští do jídla (přežvýkávání).

Alenka s babičkou už jsou skoro doma, ale v tom jim přeběhne přes cestu veverka. Než si jí stačí prohlédnout, veverka peláší pryč, a na zemi ve sněhu jsou po ní vidět malinké stopy (pohyb jazyka z levých horních stoliček na pravé horní stoličky, a poté na levé dolní stoličky a pravé dolní stoličky).

"To byla ale krásná procházka, půjdeme zítra znovu?" ptá se Alenka babičky a utíká se zahřát ke krbu.

Nejdříve jsem si vytvořila seznam oromotorických cvičení, která chci do pohádky zakomponovat a poté jsem tvořila příběh a postupně do něj tato cvičení přidávala. K povídce jsem navíc vyhledala obrázky, které budou složit jako podpůrný obrazový materiál k příběhu a jednotlivým cvikům (viz

Příloha č. 2). Činnost bude probíhat tak, že logoped bude vyprávět povídku a s obrázky bude hrát dětem divadlo. Každý cvik dětem názorně předvede a děti ho poté několikrát zopakují. Poté si mohou příběh ještě jednou zopakovat a například si ověřit, co všechno si děti z povídky pamatují, jaká zvířátka Alenka s babičkou potkaly apod.

Podmínky a pomůcky

Tichá a klidná místnost, stůl a židle, notebook, tiskárna, papíry, laminovačka.

Zhodnocení pracovníka

Pro tvorbu činnosti jsem dostala pokyn, aby měla podobu kratší pohádky/povídky, aby obsahovala oromotorická cvičení a byla tematicky zaměřená na Zvířátka v zimě. Inspirací mi byla příprava na předchozí skupinovou intervenci, ze které jsem vybrala některá oromotorická cvičení, zbytek jsem vymyslela nebo dohledala na internetu. Povídku jsem vymyslela sama.

Příprava byla dle slov paní logopedky zdařilá, jediné, co jsme měnili, bylo jméno holčičky v příběhu, protože ve skupině při intervenci bude holčička stejného jména.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Nejdříve jsem si udělala seznam oromotorických cvičení (a jaká by mohla být motivace), a potom jsem začala psát příběh, do kterého jsem postupně cvičení zakomponovala. Nejnáročnější pro mě bylo najít vhodné obrázky, aby se k sobě alespoň trochu stylově hodily a aby byly pro děti srozumitelné. Myslím si, že oromotorická cvičení formou povídky jsou u malých dětí určitě efektivní, navíc pokud jsou doplněna o obrazový materiál jako vizuální oporu. S dětmi také můžeme procvičit paměť, kdy si opakujeme, jaká zvířátka jsme potkali a jak šla v příběhu za sebou.

6. den

27.11. 2023

Cíle

Příprava pomůcek a materiálů pro individuální a skupinové intervence.

Popis dne

Dnes probíhala v celé České republice Výstražná jednodenní stávka, které se zúčastnili i pracovníci SPC. SPC tak bylo uzavřeno, a já jsem se věnovala doma přípravě materiálů. Všechny materiály jsme v pátek předem vytisknuli a zalaminovali, abych si je mohla vzít domů na rozstříhání. Nejdříve jsem vystříhla kartičky s obrázky zvířátek (viz Příloha č. 3), které budou sloužit jako pomůcka na skupinovou intervenci tematicky zaměřenou na Zvířátka v zimě. Dále jsem vystříhla a rozstříhala skládací obrázky zvířátek (viz Příloha č. 4). Nakonec jsem vystříhla a nalepila na špejle obrázky, které jsem vyhledala k povídce o Alence a babičce.

Podmínky a pomůcky

Stůl a židle, dostatek světla, potřebné pomůcky – notebook, tiskárna, laminovačka, nůžky.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Kartičky s obrázky zvířátek mohou během intervence sloužit jako úvodní aktivita, kdy každé dítě dostane jedno zvířátko a popíše například, jak se zvířátko jmenuje, na jaké písmeno začíná, jak zvířátko vypadá, kde ho v přírodě najdeme, jaké dělá zvuky apod.

Skládací obrázky zvířátek rozvíjí zrakové vnímání, rozlišování a zrakovou analýzu a syntézu. Dítěti můžeme předložit více rozstříhaných obrázků najednou, nebo mu obrázky dávat po jednom. Také můžeme obrázek nejdříve ukázat složený nebo ho předložit rovnou rozložený. Obtížnost úkolu přizpůsobíme individuálním potřebám konkrétního dítěte.

Obrázky k povídce jsem umístila na špejli, protože se s nimi pak lépe manipuluje. Můžeme je také zapichovat do polystyrenu, aby děti měly děj povídky přímo před sebou.

7. den

28. 11. 2023

Cíle

Seznámení s dokumentací a poradenským procesem v zařízení.

Seznámení a praktické vyzkoušení programu Sona-speech II.

Popis dne

Dnes nebyly v SPC domluveny žádné návštěvy klientů, z důvodu porady pracovníků. V takové dny se pracovníci (mimo dobu porady) věnují dokumentaci, domlouvání supervizí a konzultací ve školách, přípravě na individuální i skupinové intervence, vytvářením pomůcek a dalším potřebným činnostem. Díky tomu jsem měla prostor prohlédnout si dokumentaci, která je vedena o každém klientovi SPC.

Dokumentace má podobu složek, které jsou barevně odlišeny dle toho, zda se jedná o klienta s vadou řeči (červená složka) nebo sluchovým postižením (modrá složka). V této složce se nachází veškeré dokumenty, které má SPC o klientovi k dispozici. Na začátku složky je uveden obsah v podobě tabulky, kde je zapsán každý dokument vložený do desek, konkrétně jeho jednací číslo, název (např. lékařská zpráva) a datum vložení dokumentu. Složka obsahuje:

- Žádost o zařazení do péče SPC - žádost zákonného zástupce nebo zletilého žáka, studenta.
- Anamnestický dotazník – neboli osobní karta, vyplňuje zákonný zástupce nebo zletilý žák, student při zařazování do péče SPC. Obsahuje osobní údaje (jméno, datum narození, bydliště atd.), rodinnou anamnézu, osobní anamnézu, vývoj v raném věku.
- Žádost o poskytnutí poradenských služeb – před každou návštěvou klienta v SPC, vypracuje SPC po objednání klienta, založeno do složky po návštěvě klienta, uvádí se zde důvod žádosti (např. logopedické vyšetření, konzultace, logopedická intervence, komplexní vyšetření, psychologické vyšetření).
- Informovaný souhlas s poskytnutím poradenských služeb a o zpracování osobních údajů.
- Zprávy z vyšetření (více viz níže).
- Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (více viz níže).
- Záznamové archy a další materiály z průběhu vyšetření.
- Lékařské zprávy – od dalších odborníků (např. foniatr, neurolog, psycholog, klinický logoped), tuto dokumentaci získá SPC od zákonného zástupce nebo zletilého klienta.
- Zápis z konzultační a supervizní činnosti – po návštěvě pracovníka SPC ve škole (MŠ, ZŠ, SŠ).
- Vyhodnocení poskytování podpůrných opatření (v MŠ, ZŠ, SŠ).
- Evaluace činností u klientů s kochleárním implantátem – pouze u klientů s kochleárním implantátem.

Z každého vyšetření za účelem doporučení vzdělávání a podpůrných opatření je zpracována zpráva a doporučení.

Zpráva je poskytována pouze zákonnému zástupci či zletilému klientovi. Zpráva obsahuje základní informace o klientovi (jméno, datum narození apod.), podklady pro stanovení PO ve vzdělávání (např. anamnéza, dotazník pro pedagogy), průběh vyšetření a závěr z vyšetření. Na konci je prostor pro informovaný souhlas a podpis přebírající osoby (zákonný zástupce, zletilý klient). Průběh vyšetření obsahuje použité metody, oblast sluchového vnímání, zrakové vnímání, grafomotoriku, kresbu, vyšetření řeči (všech jazykových rovin). Na závěr jsou ve zprávě uvedeny důvody pro stanovení podpůrných opatření a doporučení typu vzdělávání, a konkrétní doporučení vyplývající z vyšetření (např. Doporučuji zařazení do MŠ speciální, logopedickou péči, změnu podpůrných opatření).

Doporučení je poskytováno zákonnému zástupci či zletilému klientovi a také škole. Doporučení obsahuje základní informace o klientovi, souhrné údaje k vyšetření a stanoveným podpůrným opatřením, závěry vyšetření (podobně jako ve zprávě), vyhodnocení PPP/IVP (pokud ho žák/student má) a podpůrná opatření. Podpůrná opatření by měla být co nejpřesněji specifikována a měly by být popsány konkrétní způsoby jejich využití.

Po prohlédnutí dokumentace jsem si šla na počítač vyzkoušet program Sona-speech II, využívaný logopedickými pracovníky. Sona-speech II slouží k využití biologické zpětné vazby při zobrazení důležitých parametrů řeči a kvalitativních měřeních klientova záznamu hlasu. Je využíván především jako terapeutický prostředek, díky grafickému ztvárnění záznamu hlasu v řečových hrách je využitelný i u malých dětí. Program obsahuje několik modulů, například Real-Time Pitch, který zobrazuje v reálném čase na monitoru základní intonační polohu a intenzitu hlasu. Klient napodobuje zadaný řečový vzor, a jeho hlasový projev je poté porovnán s řečovým vzorem jak graficky, tak i přehráním klientova hlasového projevu do sluchátek. Modul Hlasové hry pomocí animace zpracovává stejné parametry jako Real-time Pitch (výška hlasu, hlasitost), kdy klient ovládá výšku a hlasitost svého hlasového projevu na základě dění na obrazovce (splnění úkolu dané hry). Může to být například opice, která leze na strom dle stoupající výšky hlasu, žabka skákající na leknín na základě hlasového pokynu apod. Hry jsou efektivní a motivující, především u malých dětí. Multi-dimensional voice program extrahuje z hlasu hodnoty při tvorbě hlásky a zobrazuje je graficky i číselně v porovnání s normativní databází. Může být využit pro vytvoření hlasového profilu u nového klienta, na kterém pak můžeme sledovat pokroky a úspěchy při intervenci.

Podmínky a pomůcky

Dokumentace, počítač, pc program Sona-speech II, mikrofon.

Zhodnocení pracovníka

Paní logopedka mi dnes umožnila nahlédnout do dokumentace a v průběhu mi vysvětlovala vše, co mi nebylo jasné. Také mi ukázala program, ve kterém je vedena veškerá dokumentace o klientech.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Dnes jsem se blíže seznámila se způsobem vedení dokumentace o klientech zařízení. Například jsem se dozvěděla, že je dokumentace vedena jak fyzicky (papírově ve složkách), tak i v elektronické formě. Pracovníci SPC používají jednotný program, kde jsou evidovány všichni klienti. V tomto programu si i zaznamenávají domluvené schůzky, vyšetření, akce atd., přímo v něm jsou také psány zprávy a doporučení, pro které jsou v programu přednastavené šablony. Tento „dvojí“ systém mi přijde efektivní z toho důvodu, že v případě poruch programu jsou data

a dokumenty o klientech uchovány i ve fyzické podobě. Také při případném přechodu klienta do jiného zařízení je možné pracovníkům tohoto zařízení předat dokumentaci o klientovi (samozřejmě se souhlasem daného klienta či jeho zákonného zástupce), aby se seznámili s jeho historií. Zároveň jsem lépe pochopila, jak poradenský proces probíhá, v jakém případě a jak často klienti zařízení navštěvují a jaké náležitosti musí být splněny.

Dále jsem si vyzkoušela práci s programem Sona-speech II, především tedy modul Hlasové hry. Tento program se mi asi líbil méně než Mentio – hlas, který jsem si vyzkoušela v předešlých dnech. Hry mi připadaly méně intuitivní, musela jsem je několikrát vyzkoušet, než jsem pochopila podstatu. Také mi asi úplně dobře nefungoval mikrofón, protože občas na můj hlas program vůbec nereagoval. Oproti Mentiu ale Sona-speech obsahuje moduly, které umožňují grafické znázornění hlasu a řeči, díky kterým si může logoped vytvořit hlasový profil nového klienta a pak průběžně vyhodnocovat pokroky.

9. den

30. 11. 2023

Cíle

Rozvoj komunikační schopnosti.

Rozvoj všech jazykových rovin.

Přiřazování logických dvojic dle pokynů.

Popis děje na obrázcích.

Seřazení obrázků dle logické posloupnosti.

Rozvoj sluchové percepce.

Reakce na daný zvuk dle pokynů.

Sluchové rozlišení dvou hudebních nástrojů, přiřazení zvuku k danému hudebnímu nástroji.

Sbírání penízků podle zvuku hudebního nástroje.

Seznámení s pomůckou Logico.

Popis dne

Dnešní den začal intervencí u chlapce Filipa. Filip navštěvuje 6. ročník základní školy pro sluchově postižené, konkrétně třídu surdopedickou. Ve 4 letech u něj byla diagnostikována vada sluchu a v 5 letech mu byl voperován konchleární implantát. Před zjištěním vady sluchu bylo u chlapce podezření na vývojovou dysfázii nebo poruchu autistického spektra. Do implantace se dorozumíval především znakováním, od implantace se učil používat verbální řeč. Nyní používá převážně verbální vyjadřování, je možné s chlapcem vést jednoduchý rozhovor. U chlapce je nápadné narušení v morfologicko-syntaktické rovině jazyka, ale i v ostatních jazykových rovinách. Intervence je tedy zaměřena na všechny jazykové roviny. Filip dochází na intervence jednou týdně, a trvají půl hodiny.

Na začátku intervence vedla paní logopedka s chlapcem rozhovor, ptala se ho na základní otázky (např. Jaké dnes máte ve škole předměty?, Který tě nejvíce baví?, Co je dnes za den? Co budeš dnes dělat po škole?), u chlapce se tak rozvíjí aktivní i pasivní slovní zásoba, schopnost porozumění a smysluplné reagování na otázky. K úkolům bylo využito Logico Piccolo. Logico je pomůcka skládající se z rámečku a souborů karet. Pomůcka může být využívána individuálně jedním dítětem, ve dvojici nebo ve skupině. Dítě po zasunutí příslušné karty do rámečku přiřazuje barevné knoflíky ke správným odpovědím. Po otočení karty si může samo zkontrolovat správnost svých odpovědí. Jednotlivé úkoly jsou koncipovány tak, aby dítě porozumělo zadání bez vysvětlení pedagoga. Díky tomu dítě pracuje samostatně a pracuje svým tempem. Učení tak probíhá přirozeně formou hry. Jako první měl Filip za úkol přiřadit k sobě dva obrázky zobrazující stejnou věc, ale z jiného pohledu. Po přiřazení řekl název předmětu a vytleskal slabiky tohoto slova. Dalším úkolem bylo hledání dvojic obrázků se stejným dějem (např. kočka je schovaná pod autem, chlapec se schovává pod postel), a tento děj a rozdíl mezi obrázky popsat slovy. Závěrem intervence dostal chlapec čtyři obrázky, které měl seřadit dle děje, a u každého obrázku poté popsat alespoň jednu větu, co se na nich odehrává (např. Chlapec vstává do školy, čistí si zuby, češe vlasy a obléká se, chlapec je ve škole a opisuje věty z tabule, chlapec přichází domů a jde si hrát s autíčky).

Po této intervenci následovala intervence zaměřená na sluchovou percepci u dětí z MŠ pro sluchově postižené. Děti dochází do SPC na intervenci 1x týdně po dvojicích. Dnes přišli na intervenci dva chlapci, Vojta a Jakub. Vojta má diagnostikováno ADHD a opožděný vývoj řeči, Kuba opožděný vývoj řeči s výrazným narušením receptivní stránky řeči. Intervence je rozdělena na dvě etapy, 1. je zaměřena na reakci na zvuk a diskriminaci zvuků, 2. na sluchovou paměť, rytmicizaci, analýzu a syntézu. U chlapců je intervence v 1. etapě, tedy zaměřena na vnímání a rozpoznávání zvuků. Nejdříve chlapci dostali magnetická auta, která se postupně skládají z magnetických kostek na podvozek. Kostky paní logopedka rozmístila po koberci a chlapci si vždy na zvukový signál (zvoneček) mohli vzít každý jednu kostičku a stavět tak postupně auto. Sestavená auta si vystavili na skříňku.

Poté paní logopedka položila před chlapce na koberec dva obrázky (zvoneček a ozvučná dřívka) a okolo nich rozmístila malé magnetické penízky. Každý z chlapců dostal magnetickou hůlku, pomocí které měli za úkol sebrat penízek u toho obrázku hudebního nástroje, který právě zazněl. Hudební nástroje si nejdříve společně ukázali a přiřadili k daným obrázkům. Paní logopedka poté hrála na nástroje za krabicí tak, aby je chlapci neviděli, ale pouze slyšeli. Činnost skončila v momentě, kdy chlapci sesbírali všechny penízky.

Po intervencích jsem si prohlížela a vyzkoušela si různé sady karet k Logico primo (pro děti ve věku 3 – 6 let) a Logico Piccolo (pro děti ve věku 5 – 12 let).

Podmínky a pomůcky

Tichá a klidná místnost, stůl a židle, dostatek světla, potřebné pomůcky.

Logico piccolo, dějové obrázky, magnetická auta, zvoneček, ozvučná dřívka, magnetické hůlky, magnetické penízky, obrázky zvonečku a dřívěk, mističky.

Zhodnocení pracovníka

Mluvní projev chlapce Filipa je ovlivněn pozdním diagnostikováním a korekcí sluchové vady, kdy chlapec v nejdůležitějších prvních letech téměř a později vůbec neslyšel. Řeč se tak začala rozvíjet až po implantaci kochleárního implantátu v 5 letech. Chlapec do té doby znakoval, některé znaky přetrvávají dodnes (např. když si nemůže vzpomenout na nějaké slovo). S chlapcem je možné vést jednoduchý rozhovor, je schopen se porozumět. Kvůli tomu trochu ztrácí motivaci dále se v řeči rozvíjet. Intervence je zaměřena především na rozvoj aktivní slovní zásoby, gramatické stránky řeči a schopnost orientovat a porozumět se v různých sociálních situacích. U chlapce stále dochází k postupnému zlepšování.

U intervence ve dvojicích byla patrná „převaha“ chlapce Vojty nad Kubou, kdy se Kubík hodně řídil tím, co udělal Vojta. U Vojty je ale viditelné narušení pozornosti v důsledku ADHD, kdy chlapec často kouká okolo sebe a všímá si jiných věcí nesouvisejících s aktuální činností, v oblasti porozumění ale není výraznější narušení. U Kuby bude nutné přizpůsobit intervenci v 2. etapě vzhledem k narušení porozumění.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Dnes mne překvapilo zjištění, že u chlapce Filipa byla sluchová vada diagnostikována až ve 4 letech, a do té doby se k němu přistupovalo jako kdyby měl NKS či PAS. Vždycky jsem si myslela, že při opožděném vývoji řeči se nejdříve vyloučí vada sluchu. Nebo se vážnější vada sluchu odhalí při orientačním sluchovém vyšetření u pediatra. Myslím si, že je dobře, že součástí

logopedické depistáže je i orientační vyšetření sluchu pomocí přístroje Senti, a že by toto vyšetření mělo probíhat všude, aby se předešlo pozdnímu odhalení sluchové vady.

Během intervence u dvou chlapců z MŠ byl patrný rozdíl v porozumění, kdy Kubík opakoval to, co dělal Vojta. V momentě, kdy měl Kubík něco udělat sám bez Vojty, bylo vidět, že vůbec nerozumí tomu, co má dělat. U druhé činnosti mne napadlo, zda by nebylo dobré pro Kubu činnost ještě více zjednodušit, že by pouze ukazoval na obrázky dle toho, jaký hudební nástroj zazní. Po tomto zácviku by teprve dostal magnetickou hůlku a sbíral penízky. Paní logopedka také zmínila, že na intervenci dochází podobná dvojice, kdy je každý z dvojice na jiné úrovni. Možná tedy vyzkouší tyto dvojice prohodit tak, aby byli oba z dvojice na stejné úrovni a navzájem se neovlivňovali.

10. den

1. 12. 2023

Cíle

Rozvoj sluchové percepce.

Reakce na daný zvuk dle pokynů.

Seznámení s hudebními nástroji.

Sluchové rozlišení hudebních nástrojů, přiřazení zvuku k danému hudebnímu nástroji.

Sbírání penízků podle zvuku hudebního nástroje.

Provedení domluveného pohybu podle zvuku hudebního nástroje.

Ovládání hlasového projevu (načasování, hlasitost, výška hlasu) podle děje na obrazovce.

Popis dne

Dnešní den opět začal intervencí zaměřenou na sluchovou percepci u dětí z MŠ pro sluchově postižené. Dnes na intervenci přišla dvojice dívek Michaela a Kristýna. Michalce je 7 let a má opožděný vývoj řeči v důsledku odlišného mateřského jazyka. Kristýnce je 5 let a má vývojovou dysfázii.

Intervence začíná, stejně jako včera, činností na diskriminaci zvuků, kdy paní logopedka hrála na dva hudební nástroje a dívky sbíraly magnetky podle toho, který hudební nástroj zazněl. S magnetkami postupně stavěly autíčka. Po dokončení činnosti si autíčka vystavily. Poté následovala stejná činnost jako včera, kdy dívky sbíraly pomocí magnetické hůlky magnetické penízky u toho obrázku hudebního nástroje, který zazněl. Dnes ale dívky rozlišovaly tři hudební nástroje – zvonek, dřívka a triangel. Hudební nástroje jsme si nejdříve představili a přiřadili k daným obrázkům. Dívky si i vyzkoušely na hudební nástroje zahrát. Poté paní logopedka opět hrála na hudební nástroje za krabicí tak, aby je dívky rozlišovaly pouze podle zvuku.

Poslední činnost byla zaměřena na rozlišování zvuků, kdy ke každému hudebnímu nástroji byl přiřazen pohyb, který mají dívky udělat po zaznění daného hudebního nástroje. Konkrétně: bubínek – dupnout nohou, zvonek – zamávat, dřívka – tlesknout, triangel – plesknout rukama o stehna. Nejdříve hudební nástroje nebyly schované, aby si dívky zafixovaly zvuk k danému hudebnímu nástroji, a po zácvičku už reagovaly pouze na zvuk.

Dnes v SPC proběhla skupinová intervence pro děti z logopedických tříd ZŠ pro sluchově postižené. Při těchto intervencích jsou děti z jedné třídy rozděleny do skupinek a postupně se střídají na připravených stanovištích, které vždy vede jeden pracovník SPC. Dnes přišli na intervenci žáci 5. třídy. Původně jsem měla být na stanovišti s PC programem Mentio, ale nakonec jsem měla na starosti stanoviště s programem Sona-speech II. Žáci byly rozděleni do dvojic a postupně se střídali na jednotlivých stanovištích. Na každém stanovišti byli cca 10 – 15 minut. V programu jsme pracovali s modulem Hlasové hry. Program pomocí animace zpracovává parametry hlasu, jako je výška hlasu, hlasitost, přítomnost zvuku, kdy klient ovládá načasování, výšku a hlasitost svého hlasového projevu na základě dění na obrazovce (splnění úkolu dané hry). Jako příklad hlasové hry zaměřené na načasování hlasového projevu je žabka, která skáče na lekníny, a to v momentě, kdy leknín připluje k ní a my jí dáme hlasový pokyn ke skoku. Hlasovým

pokynem může být cokoliv, my jsme například využili samohlásky A, E, I, O, U. Příkladem hlasové hry zaměřené na výšku hlasu je drak, který sfoukává ohněm balonky umístěné v různé výšce (dle výšky hlasu – frekvence). Úkolem žáků tedy bylo (pomocí prodloužených samohlásek – Á, É apod.) udržet hlas v určitých frekvencích, aby drak sfouknul daný balónek. Po sfouknutí všech balonků byl úkol splněn. Příkladem hlasové hry zaměřené na hlasitost hlasového projevu je vzducholod', která prolétá mezi překážkami, žák tedy pomocí hlasitosti svého hlasu ovládá polohu vzducholodi (čím tišší hlas, tím níže vzducholod' letí atd.).

Pomůcky a podmínky

Tichá a klidná místnost, stůl a židle, dostatek světla, potřebné pomůcky.

Zvonek, ozvučná dřívka, triangel, bubínek, magnetická autíčka, obrázky hudebních nástrojů, magnetické hůlky, magnetické penízky, mističky, počítač, mikrofon, program Sona-speech II.

Zhodnocení pracovníka

Stejně jako u včerejší dvojice zde byl patrný viditelný rozdíl v úrovni porozumění. Michalka mnohem lépe chápala pokyny, Kristýnka se na ní během činností hodně spoléhala a opakovala po ní. U Kristýnky jsou výrazné deficity v porozumění, kdy například u první činnosti ukázala na obrázek hudebního nástroje, který zazněl, ale nepochopila, že má sbírat magnetky u daného obrázku. V půlce druhé činnosti už sbírala magnetky sama, i když Michalka dostala pokyn, že sbírat nemá, nejspíše díky zácvičku při první činnosti. Dokonce i sama nahlas říkala názvy hudebních nástrojů. U třetí činnosti se Kristýnka opět dívala na Michalku, aby pohyb napodobila, ke konci činnosti už špatně udržovala pozornost a nechtěla pohyby vykonávat, protože neporozuměla smyslu činnosti. Do budoucna se dnešní dvojice se včerejší promíchají tak, aby byly na stejné úrovni, takže Michalka bude ve dvojici s Vojtou, a Kristýnka s Kubíkem.

Zhodnocení efektivity pro klienta

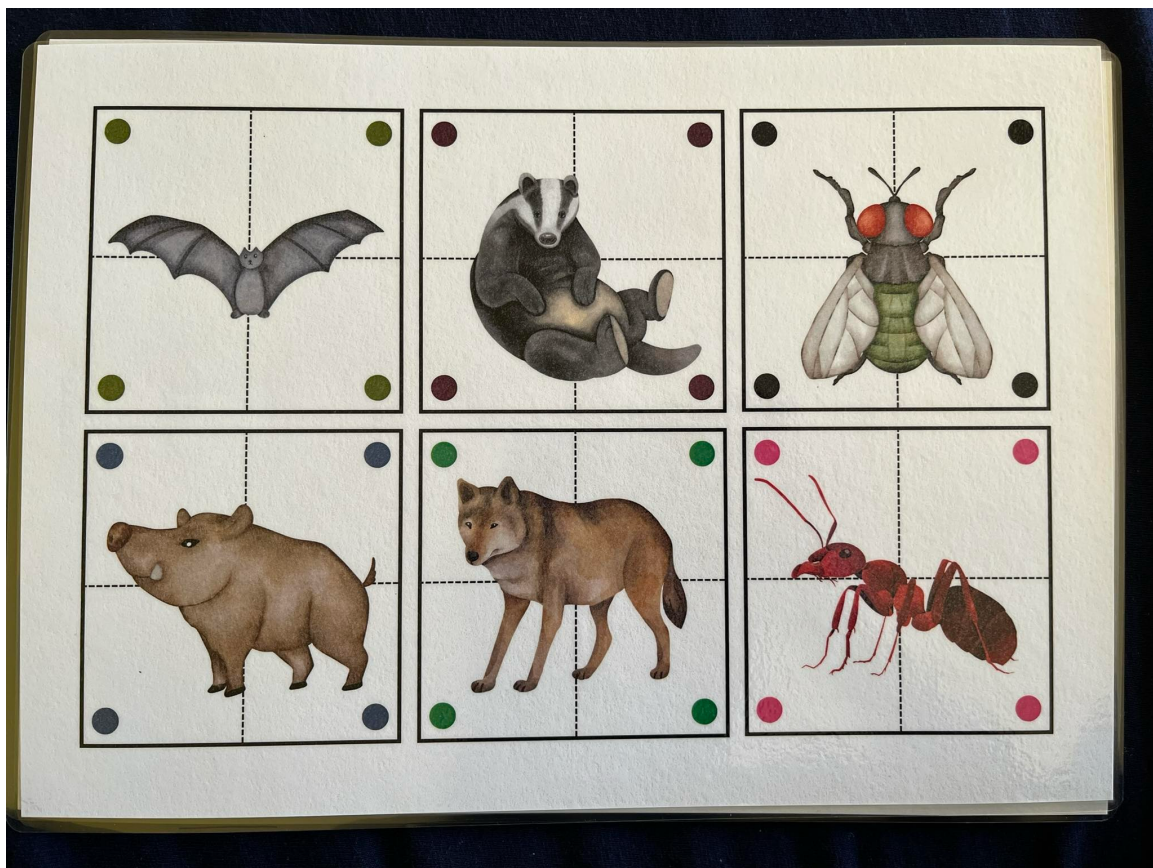
Myslím si, že bude určitě vhodné, aby se dvojice promíchaly, protože se tak činnosti budou moct individuálně přizpůsobit úrovni porozumění dětí. Také se nebudou navzájem ovlivňovat a budou mít šanci zažít si úspěch, což pro ně bude motivující a budou se lépe rozvíjet. U dvojice se zhoršenou úrovní porozumění se mohou činnosti zjednodušit nebo více „rozfázovat“ a prodloužit zácvik tak, aby děti pochopily, co přesně mají dělat a proč.

Na skupinové intervenci jsem měla původně mít společně s paní logopedkou stanoviště s programem Mentio. Protože ale bylo více dětí, a tím pádem více skupinek, nakonec jsem měla sama stanoviště s programem Sona-speech II. Oba programy jsem měla možnost si předem vyzkoušet, a jak už jsem zmínila v předchozích dnech, více se mi líbil program Mentio, jak po vizuální stránce, tak i z toho důvodu, že mi přijde intuitivnější. Při intervenci jsem chtěla zařadit hry zaměřené na načasování, výšku hlasu i hlasitost. Hry zaměřené na načasování se nám ale bohužel nedařily, protože mikrofon byl velmi citlivý a zabíral i zvuky a hlasy z vedlejší místnosti (kde bylo jiné stanoviště). Občas i u ostatních her mi připadalo, že mikrofon úplně nezabírá zvuky tak, jak by měl. Vypozorovala jsem, že záleží na barvě hlasu, protože i když byla např. hlasitost u dvou dětí stejná, tak dění na obrazovce bylo jiné. I přes tyto technické problémy se nám ale s dětmi dařilo poměrně dobře úkoly plnit. Děti byly motivované a bylo znát, že jsou na práci s programem zvyklé a že hry znají. Snažila jsem se, aby se děti průběžně během her střídaly, a když bylo potřeba, tak si i navzájem pomáhaly (právě například v případech, kdy u jednoho dítěte mikrofon nereagoval a u druhého ano). Jsem ráda, že jsem měla možnost si práci s dětmi na tomto programu vyzkoušet, a nakonec jsem i ráda, že jsem byla na tomto stanovišti, protože jsem musela improvizovat a to člověka naučí nejvíce.

Přílohy

Příloha č. 1 – fotografie pomůcky.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

**USS/IPAX - PORADENSKÁ PRAXE
ASISTENČNÍ**

MŠ logopedická Liberec

Jméno: Nikola Hlavatá

Studijní obor: Speciální pedagogika – intervence u dětí v předškolním věku

Ročník: 1.

Datum výkonu praxe: 11. - 22. 3. 2024

Odborné vedení: Mgr. Jitka Kaftanová

6. Právní normy a pedagogické dokumenty

Právní normy

Mezi právní normy upravující organizaci a činnost v MŠ patří například:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, střední, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání.

Právní normy jsou uloženy u vedoucího pedagoga v kanceláři, ostatním pedagogům jsou přístupné kdykoli na vyžádání.

Pedagogické dokumenty

Mezi pedagogické dokumenty které se musí archivovat patří: třídní knihy, třídní výkazy, osobní složky dětí a záznamy z přijímacích řízení. Tyto dokumenty jsou uloženy v archivní spisovně po dobu 10 let, evidenční listy dětí po dobu 50 let, poté jsou skartovány. Přístup k těmto dokumentům mají vedoucí pracovníci a pracovníci archivu.

Do třídní knihy a třídního výkazu mají oprávnění nahlížet pedagogové MŠ, ředitel MŠ a Česká školní inspekce.

Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále ŠVP) vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, a dle něj jsou zpracovávány Třídní vzdělávací programy jednotlivých tříd MŠ. ŠVP je zpracován podle Komplexních metodik pro předškolní vzdělávání, nakladatelství Raabe. Jedná se o soubor metodických příruček k jednotlivým oblastem předškolního vzdělávání, vycházející z RVP PV. Metodické příručky obsahují jak teoretické vymezení daných oblastí, tak konkrétní činnosti a způsoby práce, kterými danou oblast můžeme u dětí rozvíjet.

ŠVP má název „Barevné kuličky poznávání“. Nejdříve jsou zde vymezeny základní údaje o MŠ, historie MŠ, charakteristika MŠ. Dále je zde popsán plán pedagogické podpory, individuální vzdělávací plán, vzdělávání dětí nadaných a mimořádně nadaných a bilingvní vzdělávání, které v MŠ probíhá u dětí s těžkými sluchovými vadami (jedná se o kombinaci českého jazyka a českého znakového jazyka).

Vzdělávání v MŠ je realizováno formou integrovaných bloků, které obsahují témata a dále podtémata. Každá třída má vytvořen svůj systém integrovaných bloků, a jejich témat a podtémat.

Integrované bloky jsou rozděleny podle ročních období (tedy 4 integrované bloky – Podzim, Zima, Jaro, Léto). Každý měsíc má své téma (např. Říjen – Barevný podzim), a toto téma je rozděleno do 4 podtémat (např. Čarování z přírodnin), každý týden se tedy pracuje s jedním podtématem. Integrované bloky jsou v ŠVP dále charakterizovány (jaký je jejich cíl, na co se zaměřujeme při práci s dětmi) a rozepsány do témat a podtémat. V každém integrovaném bloku jsou také popsány cíle jednotlivých vzdělávacích oblastí (Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a

společnost, Dítě a svět) – např. Dítě a jeho tělo – Vytvářet zdravé životní návyky a postoje.

Tyto vzdělávací oblasti jsou rozděleny do podoblastí, z nichž každá podoblast obsahuje očekávané výstupy, a dále konkretizované očekávané výstupy. Konkretizované očekávané výstupy upřesňují požadavky na jednotlivé očekávané výstupy v podobě činností a příležitostí tak, aby bylo jasné, co by mělo dítě zpravidla na konci předškolního vzdělávání dokázat.

Příklad:

Vzdělávací oblast: Dítě a jeho tělo (biologická)

Podoblast: Jemná motorika, koordinace ruky a oka

Očekávaný výstup: Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku

Konkretizovaný očekávaný výstup: Napodobit základní geometrické obrazce a různé tvary

Vnitřní řád školy

Vnitřní řád je rozdělen do 6 částí:

I. Práva a povinnosti dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců,

II. Provoz a vnitřní režim MŠ

III. Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí

IV. Zacházení s majetkem MŠ (kontrola šetrného zacházení s majetkem školy pedagogy, odkládání osobních věcí pedagogů a dětí na určená místa)

V. Informace a průběhu vzdělávání dětí (přístupnost ŠVP zákonným zástupcům, individuální konzultace se zákonnými zástupci, třídní schůzky)

VI. Závěrečná ustanovení (osoba pověřená kontrolou ustanovení řádu je ředitel školy, zrušuje se předchozí znění řádu)

V I. části jsou definovány cíle MŠ v zabezpečování výchovy a vzdělávání, práva dětí přijatých ke vzdělávání a jejich zákonných zástupců, povinnosti zákonných zástupců a pedagogických pracovníků, podmínky přijetí dítěte ke vzdělávání, okolnosti ukončení vzdělávání, podmínky k docházce (povinné předškolní vzdělávání, absence, distanční vzdělávání, individuální vzdělávání) a individuálnímu vzdělávání, a způsob přebírání/předávání dětí.

Ve II. části je popsán čas a způsob provozu MŠ (celodenní, pobyt 6:00 – 16:30 hod. + možnost internátního pobytu), provoz o letních prázdninách (omezení či přerušení provozu), denní režim MŠ, rozsah povinného předškolního vzdělávání (8:00 – 10:00 hodin) a další doplňkové informace (úplata za vzdělávání a stravné, odhlášení a přihlášení obědů, venkovní pobyt, mimořádné akce, omluvení absence...).

Ve III. Části jsou popsány podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, jako je vymezení doby dohledu MŠ nad dítětem (od předání pedagogovi do předání zákonným zástupcům či jiné pověřené osobě), bezpečnost při pobytu mimo prostory MŠ (na 1 učitele max. 20 dětí běžné třídy, na 1 učitele max. 12 dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními 2.-5. stupně nebo mladších 3 let), zajištění dalšího pedagogického pracovníka, kontrola zdravotní způsobilosti dětí při předávání pedagogovi, výchovně vzdělávací působení pedagoga zaměřené na zdravý způsob života, přístupnost budovy a kontrola přicházejících osob pracovníky MŠ.

7. Náslechy

Datum: 11. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Moje tělo a zdraví

Činnost: Pohybová činnost

Cíle:

Dítě se soustředí na pokyny pedagoga.

Dítě provádí pohyby dle pokynů pedagoga.

Dítě napodobuje pohyby dle názorné ukázky.

Dítě se pohybuje v kruhu s ostatními dětmi.

Počet žáků, cílová skupina: 8 dětí, děti se sluchovým postižením ve věku 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny pedagoga (formou mluvené řeči a českého znakového jazyka, dále ČZJ).

Názorná – názorné předvedení pohybu pedagogem, obrázky vyjadřující daný pohyb.

Praktická – provádění pohybů dle pokynů, nápodoba.

Použité pomůcky: obrázky, klavír, bubínek.

Motivace: Paní učitelka dětem nejprve ukáže několik obrázků zvířat a zeptá se dětí, co na obrázcích je. Poté se jich zeptá, co s těmito obrázky dělali minule, a děti vzpomínají, že pro každý obrázek měly naučený nějaký cvik.

Průběh a zhodnocení:

Paní učitelka s dětmi udělá kruh, a poté dětem postupně ukazuje obrázky. Každý obrázek si pojmenují (řeknou i znakují), paní učitelka dětem předvede pohyb, a pak provádění daného pohybu doprovází hrou na piano, bubínek nebo tleskáním do rytmu.

Obrázek	Pohyb	Použitý nástroj
Pejsek	Běh po čtyřech (nohy i ruce)	Piano (Skákal pes)
Voják	Pomalé pochodování	Bubínek
Žirafa	Chůze po špičkách, ruce vzpaženy	Bubínek
Kačenky	Chůze ve dřepu	Piano
Ptáček	Skoky snožmo	Piano
Koník	Cválání	Bubínek
Čápi	Pomalá chůze, vysoké kroky, tleskání rukama jako zobáky	Bubínek

Medvěd	Chůze po patách	Piano
Opičky	Chůze po vnějších hranách chodidel	Bubínek

Děti už pohybovou činnost znají, takže provádění pohybů jim nedělalo žádné obtíže. Líbilo se mi, že si každý obrázek společně pojmenovali a společně si ukázali, jaký pohyb budou dělat. Také oceňuji doprovod na piano a bubínek, který nejenže udával tempo, ale také motivoval děti a hezky doplňoval daný pohyb. Po této rušné části, při které se děti mají především rozběhat a zahřát, následovala krátká relaxace, kdy děti ležely na zemi, a paní učitelka jim hrála relaxační píseň na piano.

Datum: 13. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Moje tělo a zdraví

Činnost: Rozumová činnost

Cíle:

Dítě si pamatuje zvířátka na kartičkách a barvy jejich peřin.

Dítě si pamatuje, co je na otočené kartičce za zvířátko a peřinu.

Dítě pojmenuje zvíře.

Dítě rozpozná a pojmenuje barvu zvířátka i peřiny.

Počet žáků, cílová skupina: 7 dětí, děti se sluchovým postižením ve věku 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny, popis obrázků.

Názorná – práce s obrázky.

Didaktická hra.

Řešení problému.

Použité pomůcky:

Hra Spáči.

Motivace:

Dětem jsou nejprve představeny čtyři karty, na kterých jsou různá zvířátka (bílá myška se zelenou peřinou, hnědá myška s modrou peřinou, šedý slon s červenou peřinou, hnědý medvěd se žlutou peřinou). Paní učitelka se dětí ptá, co je na obrázku a co zvířátka dělají, a jakou barvu peřinky mají děti, když jdou večer spát.

Průběh a zhodnocení:

Po představení a pojmenování kartiček paní učitelka zamíchá karty a vždy jednu kartičku otočí tak, aby nebyl vidět obrázek. Úkolem dětí je říct, co je na otočené kartičce. Děti se postupně střídají, pořadí určuje paní učitelka.

V prvním kole si děti ještě dobře nepamatovaly, co je na obrázcích, a často zaměnily zvířátko. Barvu peřiny většinou určily správně. V dalších kolech si již obrázky lépe procvičily a zapamatovaly. Hra může dále pokračovat tak, že se přidá více kartiček, nebo se kartičky vymění, aby si děti musely zapamatovat další sadu kartiček.

Datum: 14. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Moje tělo a zdraví

Činnost: Dramatická činnost

Cíle:

Dítě vede rozhovor s druhým dítětem.

Dítě hraje roli lékaře či pacienta.

Dítě popisuje své obtíže.

Dítě vybírá vhodnou metodu léčení pacienta.

Dítě pozdraví a poděkuje.

Počet žáků, cílová skupina: 6 dětí, děti se sluchovým postižením 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny, rozhovor.

Názorná – pozorování, předvádění, názorné předměty.

Praktická – nápodoba, práce s předměty, hralí rolí.

Inscenační

Řešení problému

Použité pomůcky:

Tabule, obrázky s tematikou zdraví a nemoci, stoleček, židličky, pojízdná tabule, recepty, propiska, lékařský kufřík.

Motivace:

Této činnosti předcházela společná činnost u tabule, kdy paní učitelka připravila na tuto tabuli několik obrázků souvisejících s nemocí a návštěvou lékaře (např. lékař, sestřička, sanitka). Postupně se děti ptala, co je na obrázku a co daný člověk dělá/k čemu daná věc slouží. Poté všichni přešli do druhé místnosti, kde byla připravena scéna ordinace – stůl a židle pro pana doktora, na stole recepty a propiska, lékařský kufr, židle pro pacienta a pojízdná tabule představující dveře do ordinace. Paní učitelky nejprve dětem zahrály scénku.

Průběh a zhodnocení:

Potom si každé dítě zahrálo scénku v roli lékaře i v roli pacienta.

Scénka „U doktora“:

Pacient nejprve zaklepe na dveře a lékař říká: „Prosím, dále“.

Pacient vchází do ordinace, pozdraví a sedne si na židli.

Lékař se ptá: „Co vás trápí/bolí?“. Pacient odpoví (libovolně).

Lékař si poslechne pacienta stetoskopem/píchne mu injekci/obváže obvazem ruku.

Nakonec lékař napíše pacientovi recept a řekne mu: „Tady máte recept do lékárny, a přijďte za týden na kontrolu.“

Pacient poděkuje, rozloučí se a odchází z ordinace.

Hraní scének probíhalo tak, že paní učitelky děti vedly a napovídaly jim, co mají říkat. Děti ale byly velmi samostatné v „lčení pacienta“, samy si vybíraly nástroje z kufríku. Nejoblíbenější činností bylo obvázání ruky nebo nohy obvazem. Zapojily se všechny děti a některé chtěly jít i opakovaně. Paní učitelky nechaly děti, aby si hru tvořily podle svého, a zasahovaly hlavně v případě, kdy se hra zastavila (a dítě například nevědělo, co říkat nebo dělat). Také se snažily děti podpořit v tom, aby spolu mluvily a napovídaly jim, co mohou říct.

Datum: 15. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Moje tělo a zdraví

Činnost: Logopedická činnost

Cíle:

Dítě pojmenuje zvíře.

Dítě určí první hlásku ve slově.

Dítě přiřadí správný obrázek výslovnosti dané hlásky.

Dítě určí dvě slova začínající na stejnou hlásku.

Počet žáků, cílová skupina: 6 dětí, děti se sluchovým postižením ve věku 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenovávání.

Názorná – obrázky pusinek, nápodoba, odezírání.

Praktická – výslovnost slov, přiřazování obrázků.

Použité pomůcky:

Tabule, obrázky lidí (Zuzana, Lukáš, Jana, Petr, Hanka, Martin), obrázky zvířat (zajíc, lev, ježek, pes, hroch, myš), obrázky pusinek (Elkonin).

Motivace:

Na jedné tabuli jsou umístěny obrázky lidí a na druhé obrázky zvířat. Paní učitelka se děti nejprve ptá, co je na obou tabulích a poté se přesouvá k tabuli se zvířátky. Společně si pojmenují zvířátka a povídají si o tom, kde tato zvířátka žijí.

Průběh a zhodnocení:

Děti poté chodí jednotlivě k tabuli, a každé si vybírá jedno zvířátko. U tohoto zvířátka má za úkol znovu ho pojmenovat a říct hlásku, na kterou začíná. K dané hlásce pak vybírá obrázek pusinky, která představuje vyslovení této hlásky. Po zvířátkách následují obrázky lidí. Děti chodí jednotlivě k tabuli a paní učitelka jim vždy řekne jméno postavy na obrázku. Děti mají za úkol opět určit první hlásku ve jméně a vybrat odpovídající pusinku. Ve třetí části každé dítě dostane jedno zvíře a jednu postavu, a má za úkol říct, zda začínají na stejnou hlásku nebo ne. K tomu jim jsou nápomocny obrázky pusinek vyjadřující výslovnost první hlásky. Pokud nejsou stejné, dítě vybírá správnou postavu ke zvířátku.

Některé děti, především mladší, měly v této činnosti obtíže s určením první hlásky i s porovnáním dvou slov. U některých byl problém pouze v porovnávání. Paní učitelky těmto dětem slova víckrát opakovaly a dávaly při tom důraz na první hlásku ve slově, což dětem hodně pomáhalo. Také jim byla nápomocna zrkadlová opora ve formě pusinky. U starších dětí bylo znát, že jim rozlišení první hlásky již nedělá problémy a správně přiřazovaly i pusinky.

Datum: 19. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Hody, hody, doprovody

Činnost: Rozumová činnost

Cíle:

Dítě roztřídí vajíčka dle barev.

Dítě pojmenovává barvy.

Dítě spočítá a pojmenuje počet vajíček.

Dítě porovná počet vajíček méně x více x stejně.

Dítě určí nejmenší a nejvyšší počet.

Počet žáků, cílová skupina: 7 dětí, děti se sluchovým postižením ve věku 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenování barev, určení a pojmenování počtu.

Názorná – obrazový materiál.

Praktická – práce s obrazovým materiálem, manipulace s vajíčky.

Použité pomůcky:

Tabule, magnety, papírové košíky, papírová barevná vajíčka.

Motivace:

Na tabuli jsou připraveny 4 obrázky misek a několik barevných vajíček (modrá, žlutá, červená, zelená). Každá miska má v sobě jedno vajíčko.

„Podívejte děti, holčičky nabarvily vajíčka, ale nemají je správně rozřazené do mističek. Pomůžete jim je roztřídít?“

Průběh a zhodnocení:

Děti chodí postupně k tabuli a každý přiřadí jedno vajíčko do správné misky. Paní učitelka se poté ptá jednotlivě dětí Kolik je červených vajíček? Kolik modrých vajíček? Kde je nejméně vajíček? A Kde nejvíce? Kde je stejně vajíček?.

Děti roztřídily správně vajíčka podle barev a pojmenovaly jednotlivé barvy. Určení počtu už bylo pro děti trochu těžší, některé děti si pomáhaly počítáním na prstech, ale nakonec počet zvládli určit všichni. Porovnávání počtu už dětem dělá větší problémy, podle slov paní učitelky i při jiných činnostech, takže to musí častěji trénovat. Paní učitelka dětem názorně ukazuje, jak si mohou porovnat počet vajíček. Vajíčka dvou barev dává postupně na sebe a kde zbyde více vajíček, která už nemají dvojici opačné barvy, tam je více vajíček. Tam, kde nezbyla žádná vajíčka, je vajíček méně. Takto si zkouší vajíčka porovnávat i děti, a je vidět, že již lépe rozumí, kde je vajíček více, kde méně a kde stejně. Paní učitelka vajíčka různě přidává či ubírá, aby se počty měnily a děti si mohly srovnávání počtů natrénovat. Některým dětem také pomáhá si počty ukazovat na prstech obou ruk.

Datum: 20. 3. 2024

Téma měsíce: Jak se budí jaro

Téma týdne: Hody, hody, doprovody

Činnost: Hudebně pohybová činnost

Cíle:

Dítě hraje na hudební nástroj dle předlohy.

Dítě rozpozná sluchem bubínek a triangu.

Dítě ukáže obrázek hudebního nástroje, který slyší.

Dítě udělá krok dopředu, když uslyší hudební nástroj.

Počet žáků, cílová skupina: 8 dětí, děti se sluchovým postižením ve věku 3 – 6 let.

Metody:

Slovní – slovní pokyny, vysvětlování.

Názorná – hudební nástroje, obrazový materiál.

Praktická – hra na hudební nástroj, pohybování se dle hry hudebního nástroje.

Použité pomůcky:

Bubínky, triangu, krabice, obrázky bubínku a triangu, kulaté podložky.

Motivace:

Dětem jsou rozdány bubínky. Paní učitelka se dětí ptá, jaký nástroj právě dostaly. Paní učitelka poté každému dítěti ukáže bubnování v různém rytmu a dítě rytmus napodobuje se svým bubínkem. Dále ukáže dětem triangu, opět ho společně pojmenují a pak si každé dítě vyzkouší na něj zahrát.

Průběh a zhodnocení:

Paní učitelka každému dítěti rozdá jeden obrázek bubínku a obrázek triangu. Za krabicí, tak aby děti nástroje neviděly, jim hraje na bubínek nebo triangu, a děti mají za úkol ukázat obrázek hudebního nástroje, který právě zazněl.

Po této činnosti umístí uprostřed místnosti do řady kulaté podložky. Dítě se postaví na začátek řady a když paní učitelka bouchne do bubínku, postoupí o podložku dál. Takto paní učitelka bubnuje v různých intenzitách. Když se vystřídají všechny děti, vymění bubínek za triangu a činnost probíhá stejným způsobem.

Děti si během této činnosti cvičily vnímání zvuků různých intenzit a rozlišení dvou různých hudebních nástrojů. Hudební nástroje se mohou během činnosti obměnit, využít se dá jakýkoliv nástroj, který můžeme schovat za krabici. Děti hudební nástroj rozpoznaly dle sluchu a poté pomocí obrázku popsaly, jak vypadá. V první části činnosti děti správně rozlišovaly dva odlišné hudební nástroje. Činnosti se zúčastnila i dívka s praktickou hluchotou, která má sice sluchadla, ale ztrátu sluchu jí nekompenzují. Hudební nástroje za krabicí tedy neslyšela tak, aby je rozpoznala. Paní učitelka vždy poté, co všechny děti ukázaly obrázek, ukázala hudební nástroj a dívka ukázala obrázek nástroje.

Během druhé činnosti byly u dětí patrné rozdíly ve vnímání zvuků, odvíjející se z formy a stupně poruchy sluchu, kdy některé děti slyšely dobře bubínek i v nižších intenzitách, ale neslyšely triangu. U dívky s praktickou hluchotou bylo důležité hrát na hudební nástroje silně tak, aby cítila vibrace.

8. Případová studie

Pro zpracování případové studie jsem si vybrala dívku, kterou pro účely této práce budu oslovovat jménem Kristýna.

Osobní anamnéza

Kristýnka se narodila 9. 3. 2019, v době konání praxe jí tedy bylo přesně 5 let. Narodila se s vrozenou vadou sluchu – těžkou nedoslýchavostí se ztrátou okolo 60 – 70 dB. Ztráta sluchu byla zjištěna půl roku po narození, a je od té doby kompenzována sluchadly. Celkový vývoj dívky probíhal rovnoměrně, ale pomalejším tempem. Nejvíce se projevovalo narušení v oblasti řečové produkce a později i v oblasti porozumění mluvené řeči. Kristýnka je veselá, komunikativní a velmi aktivní dívka. Není tedy složité s ní navázat kontakt nebo ji motivovat ke hře. Občas se u ní ale projevují tendence k opozičnímu chování, jak v interakci s dospělými, tak s vrstevníky. Interakce s vrstevníky tak občas končí konfliktem a pláčem. Dle slov pedagogů jsou tyto tendence součástí povahového ladění dívky, ale také důsledkem narušeného porozumění a exprese.

Rodinná anamnéza

Kristýnka pochází z úplné rodiny, její rodiče jsou slyšící. Má mladší sestru, které je 1 rok. V blízké ani širší rodině se neobjevila žádná forma narušení sluchu. Rodiče jsou aktivní, spolupracující, zajímají se o správný vývoj dívky. Dvakrát ročně navštěvují s dívkou audiologii a foniatrii v Brně, kde probíhá kontrola a seřízení sluchadel. Spolupracovali také s Centrem pro dětský sluch Tam Tam. U dívky preferují rozvoj mluvené řeči před českým znakovým jazykem.

Školní anamnéza

Rodiče zahájili spolupráci s logopedickým/surdopedickým SPC v dubnu r. 2021 (tedy ve věku 2 let dívky), kdy proběhlo první vstupní vyšetření. Řeč Kristýnky byla v té době omezena na několik významových zvuků, znak nebyl využíván. V září poté nastoupila do surdopedické třídy MŠ logopedické, kterou dnes navštěvuje již 3. rokem. Adaptace proběhla dle slov pedagogů poměrně v klidu, Kristýnka si chvíli zvykala na režim, nechtěla chodit na procházkách a odmítala spát po obědě, časem se ale vše naučila. V prvním roce v MŠ došlo k velkému nárůstu pasivní slovní zásoby, aktivní slovní zásoba se rozvíjela pomaleji. Protože se v MŠ využívá při komunikaci s dětmi jak mluvená řeč, tak ČZJ, začala Kristýnka používat mimo mluvenou řeč i znak. Ze začátku při hře vyžadovala neustálou přítomnost pedagogů, později se naučila hrát si více sama a ke konci roku se zapojovala i do hry s vrstevníky.

Během druhého roku v MŠ se dívka dále vyvíjela, vývoj byl sice pomalý, ale příznivý. Expresivní složka řeči byla opožděna o 2 roky. Kristýnka se vyjadřovala pomocí jednoduchých slov či vyjádření, začala používat vlastní „žargon“. Ve velké míře začala kombinovat mluvenou řeč se znakem a postupně nabývala slovní zásoby v ČZJ. Ostatní oblasti se vyvíjely přiměřeně věku (sebeobsluha, předmatematické představy, grafomotorika). V rozvoji komunikace byl kladen důraz na mluvenou řeč, a při komunikaci s dívkou byla využívána kombinace mluvené řeči se znakem. U dívky se začalo projevovat narušené porozumění mluvené řeči, často nerozumí otázkám nebo pokynům, a při doplnění mluvené řeči znakem je porozumění lepší. Kristýnka se začala více zapojovat do hry s vrstevníky, ale často dochází k nedorozuměním a konfliktům, které končí křikem nebo pláčem dívky.

Aktuální stav

V aktuálním roce začala Kristýnka trávit ve třídě nejvíce času s Amálkou, která komunikuje pouze v ČZJ, z důvodu úplné hluchoty. Při komunikaci s ostatními stále využívá kombinaci mluvené řeči a znaku, ale je vidět, že si je jistější ve znaku. Přetrvává narušení porozumění, kdy na otázky neodpovídá, odpoví „ano“ bez porozumění, nebo začne říkat naučené fráze (máma vaří, táta řídí, mimi brečí apod.). Při vyprávění také používá tyto naučené fráze, nebo vlastní „žargon“. Řeč je agramatická, má narušenou prozodii. Je schopna pojmenovat barvy, zvířátka, ovoce, zeleninu, předměty na obrázcích, ale má potíže s popisem obrázků a vyprávěním. Slovo rozloží na slabiky, ale nesloží slovo ze slabik či hlásek. Nepozná hlásku na začátku, ani na konci slova. V sebeobsluze je samostatná a zvládá úkony přiměřeně k věku. V hrubé motorice nejsou přítomny větší obtíže, v jemné motorice má občas potíže s koordinací ruky a oka, při grafomotorických cvičeních a kresbě silně tlačí na psací nástroj. Sociální dovednosti jsou přiměřené věku, občas se u dívky projevuje opoziční chování a s ním spojené výbuchy pláče a vzteku.

U dívky přetrvávají obtíže v receptivní i expresivní složce řeči, a i přes intenzivní logopedickou i surdopedickou péči se řeč nevyvíjí a spíše stagnuje. Dívce pomáhá doplnění mluvené řeči znakem nebo obrázky či jinými názornými pomůckami. Ztráta sluchu je dle odborníků dobře kompenzována sluchadly, obtíže tedy nepramení primárně ze sluchové poruchy. Pedagogové MŠ mají již delší dobu podezření na přítomnost vývojové dysfázie, nedávno tuto možnost konzultovali i s rodiči a pracovníky SPC. Dívka je nyní objednaná na logopedické a surdopedické vyšetření, aby se tato diagnóza potvrdila nebo vyvrátila, a mohla tak být naplánována vhodná intervence vzhledem k této diagnóze, a případně vybrán jiný nebo doplňující způsob komunikace.

9.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

USS/IPOX - PORADENSKÁ PRAXE

MŠ pro TP Liberec

Jméno: Nikola Hlavatá

Studijní obor: Speciální pedagogika – intervence u dětí v předškolním věku

Ročník: 2.

Datum výkonu praxe: 11. - 22. 11. 2024

Odborné vedení: Mgr. Lenka Pánková

Informace o zařízení

Obecná charakteristika

Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené (dále MŠ pro TP) v Liberci se nachází v pronajatých prostorách Jedličkova ústavu v Liberci.

Škola je zřízena dle § 16 odst. 9 školského zákona, a zajišťuje předškolní a základní vzdělávání dětí s tělesným, případně jiným zdravotním znevýhodněním. Sdružuje tyto typy škol: Základní škola, Základní škola speciální, Mateřská škola. Součástí je též Speciálně pedagogické centrum pro tělesně postižené a PAS.

Cílová skupina

V MŠ jsou vzdělávány děti ve věku 2 až (zpravidla) 6 let, s přiznaným 3. - 5. stupněm podpůrných opatření:

- s tělesným postižením,
- s kombinovaným postižením,
- se zdravotním znevýhodněním (dětí s chronickým onemocněním či oslabením vyžadujícím klidnější režim a malý třídní kolektiv),
- se sluchovým, zrakovým postižením,
- s poruchami autistického spektra,
- s narušenou komunikační schopností,
- s mentálním postižením,
- s poruchami chování.

Organizace vzdělávání

Kapacita MŠ je 33 dětí, které jsou rozděleny do 5 tříd: Vlčata, Zajíčci, Ježečci, Veverky, Měďové. Kolektiv ve třídách je vytvářen tak, aby byl heterogenní, ale zároveň si děti co nejvíce ve třídě sedly vzhledem k jejich handicapu, individuálním zvláštěnostem a potřebám, a mohly být v co nejefektivnější míře vzdělávány. V každé třídě působí 2 pedagogové a 1 asistent pedagoga.

MŠ má celodenní provoz od 6:30 do 16:00 hodin.

Režim dne:

6:30 – 8:30 – postupný příchod dětí do MŠ, rozhovor se zákonnými zástupci, ranní hry (výběr činností a her dle tematického zaměření), individuální práce s dětmi, individuální či skupinová logopedická péče

8:45 – 9:15 – hygiena, dopolední svačina

9:15 – 10:15 – řízené činnosti a aktivity dle Školního vzdělávacího programu

10:15 – 11:45 – osobní hygiena, příprava na pobyt dětí venku, pobyt venku s ohledem na počasí (využití zahrady Jedličkova ústavu, vycházka v okolí MŠ), výlety, exkurze, návštěvy divadla ad.

11:45 – 12:30 – převlékání, hygiena, oběd, příprava na odchod domů nebo odpolední odpočinek

12:30 – 13:00 – odchod dětí se zákonnými zástupci

12:50 – 14:30 – hudební chvilka před usnutím, četba z knihy, poslech pohádky, spánek a odpočinek dětí

14:30 – 15:00 – hygiena, převlékání, svačina

15:00 – 16:00 – odpolední zájmové činnosti a hry, individuální práce dle potřeb dětí, pobyt venku, odchod dětí se zákonnými zástupci

Personální a pedagogické zajištění

Organizační schéma: Ředitel – Zástupce ředitele – Vedoucí pedagog MŠ – Pedagogové MŠ – Asistenti pedagoga

Vedoucí pedagog MŠ řídí vlastní činnost MŠ. Přijímá a aplikuje opatření ředitele a nadřízených orgánů. Koordinuje činnost MŠ a jejích jednotlivých zaměstnanců, vytváří a aktualizuje potřebnou dokumentaci MŠ. Pedagogové MŠ mají speciálně pedagogické vzdělání. Zajišťují profesionální péči o výchovu a vzdělávání dětí. Plánují a realizují výchovně-vzdělávací činnost, pravidelně sledují průběh vzdělávání a hodnotí podmínky i výsledky. Při své práci využívají oborových metodik a didaktických prvků odpovídajících věku a individuálním potřebám dětí. Dále provádí evaluační činnost, pedagogickou diagnostiku a poradenskou činnost pro zákonné zástupce dětí. Asistenti pedagoga vykonávají doplňkovou pedagogickou práci s dětmi pod vedením pedagogů. V MŠ dále pracují 3 provozní zaměstnanci – 2 kuchařky a 1 uklízečka.

Věcné podmínky

Budova MŠ je samostatná jednopodlažní budova umístěná v areálu Jedličkova ústavu v Liberci. Vstup do objektu a prostory MŠ jsou bezbariérové, do podlaží se děti přemisťují výtahem, prostory jsou uzpůsobeny tak, aby mohly být bez problému přemisťovány děti na vozíku, nebo s chodítky. Potřebám dětí s tělesným postižením je přizpůsobeno i hygienické zázemí (přebalovací stoly, madla, fixační nástavce na WC pro stabilitu sedu). V suterénu je umístěna logopedická místnost, muzikoterapeutická místnost, šatny personálu, sprchový kout a kotelná. V přízemí se nachází šatna dětí, tři třídy, jídelna a umývárna s WC pro děti. V 1. poschodí jsou dvě třídy, tři lehárny, rehabilitační místnost, Snoezelen, sborovna, kancelář vedoucího pedagoga, hrací prostory, umývárny a WC dětí, WC pro personál. Bezprostředně před MŠ je k dispozici travnatá plocha s dřevěnými hracími prvky a pískoviště.

Speciální vybavení: vertikalizační stojany, ARIS sedačky, speciální křesla, kuličkový bazén, polohovadla, mechanické vozíky, kočáry, pomůcky pro polohování, roten, motoped, pomůcky pro vestibulární stimulaci a vibrační terapii, Light Box. Dále kompenzační technické či didaktické pomůcky, speciální dětský nábytek.

Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále ŠVP) vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, a je základní osnovou pro tvorbu Třídních vzdělávacích programů jednotlivých tříd – a dále Týdenních vzdělávacích plánů. ŠVP nese název „Děti dětem“, je uspořádaný do 12 měsíčních výukových integrovaných bloků. Každý integrovaný blok má hlavní téma a 2 – 4 podtémata. Během měsíce se výchovně-vzdělávací program dotýká všech oblastí vzdělávání (Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět).

Každá třída má svůj Třídní vzdělávací program vycházející z ŠVP na celý školní rok, s pomocí kterého pedagogové zpracovávají Týdenní výchovně-vzdělávací plány, které vždy na konci týdne zhodnotí. Třídní vzdělávací program je hodnocen 2x ročně (ústně v rámci pedagogických porad a písemně formou Evaluačního třídního dotazníku na konci školního roku).

Příklad Integrovaného bloku v Listopadu:

Téma: „LIDÉ“

Podtémata: Podzim

Ovoce a zelenina

Velikost a tvar

Moje tělo

Dále jsou zde popsány klíčové kompetence, kterých by dítě mělo dosáhnout na konci předškolního vzdělávání: kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské. Rozepsány jsou zde také jednotlivé vzdělávací oblasti a jejich očekávané výstupy. Týdenní výchovně-vzdělávací plán obsahuje Rozumovou výchovu, Výtvarnou výchovu, Hudební výchovu a Tělesnou výchovu.

Na základě Doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce, může být dítě vzděláváno dle Individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP). IVP vypracovává třídní pedagog na podkladě Doporučení a odborných lékařských zpráv, s pomocí příslušného speciálně pedagogického centra. IVP je závazným výchovně-vzdělávacím dokumentem, jeho hodnocení se provádí 2x ročně (v pololetí ústně s rodiči a na pedagogické poradě, a na konci 2. pololetí písemně).

Další dokumentace

Byla jsem seznámena s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany ve vztahu k vykonávané práci, Školním řádem, Provozním řádem, Ročním plánem a Etickým kodexem MŠ.

Školní řád je dostupný v šatně dětí pro zákonné zástupce, a obsahuje práva a povinnosti dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců, provoz a vnitřní režim MŠ, podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, pravidla zacházení s majetkem MŠ, dostupnost informací o průběhu vzdělávání dětí.

Provozní řád obsahuje podrobnější informace týkající se režimových požadavků, zajištění pohybových aktivit, stravování, pitného režimu, otužování, pravidla pro pobyt venku, odpočinek, způsob zajištění vhodného mikroklimatu, způsob nakládání s prádlem a režim úklidu, podmínky provozu a údržby venkovních hracích ploch, způsob a četnost desinsekce a deratizace, seznam telefonních čísel (v případě požáru, havárie apod.).

Roční plán je zpracováván na každý školní rok vedoucím pedagogem. Obsahuje personální obsazení v MŠ (konkrétní jména a pracovní pozice), přidělené úkoly pro každého zaměstnance, způsob organizace školního roku (zahájení, ukončení, uzavření MŠ, státní svátky), organizaci vzdělávání (ŠVP, počet dětí, třídy, pedagogové, asistenti pedagoga, integrované bloky), pravidelné aktivity v MŠ, plán dalšího studia pedagogů, plán akcí, hlavní cíle ve školním roce, plán pedagogických porad.

Etický kodex je rozdělen pro vedoucího pedagoga MŠ, pedagoga ve vztahu k dětem, pedagoga ve vztahu k rodičům, pedagoga ve vztahu ke kolegům, pedagoga ve vztahu k sobě samému, pedagoga ve vztahu k instituci.

Speciální péče a pravidelné aktivity v MŠ

V rámci speciální péče MŠ zajišťuje: individuální rehabilitaci dětí, neuro-vývojovou stimulaci, stimulaci zraku pomocí LightBoxu, pravidelnou logopedickou péči, bazální stimulaci, muzikoterapii, sociální rehabilitaci se psem, Snoezelen.

Pravidelné aktivity jsou zajištěny pedagogy MŠ nebo externími pracovníky, 1x týdně je to muzikoterapie, plavání, divadélko pro děti hrané učitelkami, perličková koupel, skupinové rehabilitační cvičení v tělocvičně, sportování, 1x za 14 dní sociální rehabilitace se psem, a vícekrát týdně nebo denně logopedická péče (logocvička), LightBox, Snoezelen, neuro-vývojová stimulace.

1x měsíčně vždy jedna třída připraví pro ostatní třídy Výtvarné tvoření v rámci aktuálního tématu.

Spolupráce s jinými subjekty

Základní škola pro TP a Základní škola speciální

Gymnázium a SPgŠ Jeronýmova Liberec, Technická univerzita v Liberci

Magistrát města Liberce, KÚ Libereckého kraje

Jedličkův ústav

PPP Liberec, SPC pro zrakově postižené, SPC logopedické a surdopedické, SPC pro TP a PAS

Ekologická organizace „Střevlík“

Nadace Preciosa

Denní stacionář pro seniory U Antonína

Útulek Azyl pes Krásný Les

Hasičský záchranný sbor LK

Záznamy

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Ovoce a zelenina

Činnost: Rozumová činnost

Cíle:

Dítě si vybere obrázek dle pokynů a umístí jej na tabuli

Dítě pojmenuje jednotlivé druhy zeleniny

Dítě vybere druh zeleniny dle pokynů a umístí jej k danému obrázku

Dítě vytleská slabiky slov

Počet dětí, cílová skupina: 4 děti s poruchami autistického spektra, kombinovaným postižením, věk 3 – 6 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenovávání zeleniny.

Názorná – obrazový materiál, zelenina.

Praktická – manipulace s obrázky, s předměty.

Použité pomůcky: hrnec, vařečka, obrázky zeleniny, plastová zelenina, zelenina.

Průběh a zhodnocení:

Činnost probíhá ve třídě na koberci. Na zemi je připravena zelenina (cibule, celer, česnek, pórek, brambora, mrkev, paprika) a hrnec s vařečkou. „Venku už začíná být veliká zima, a proto maminka uvaří zeleninovou polévku, která nás zahřeje a dá nám spoustu vitamínů. Podívejte, jakou všechnu zeleninu můžeme do polévky dát. Každý z vás přijde postupně za mnou a vybere si zeleninu, kterou dá do hrnce.“ Děti postupně vybírají zeleninu, kterou přidají do hrnce, pojmenují si ji a vytleskají její slabiky. „Teď už máme všechnu zeleninu v hrnci a zbývá polévku osolit a pořádně zamíchat.“ Děti si postupně předávají hrnec, napodobují solení a míchají vařečkou v hrnci.

Od jednoho druhu zeleniny je na zemi více kusů (opravdové i z plastu). Postupně dětem ukazují jednotlivé druhy zeleniny, společně s obrázky. Děti zeleninu dostanou i do ruky a mohou si ji prohlédnout a ohmatat. Poté děti postupně dle pokynů vybírají všechny kusy zeleniny od jednoho druhu a dávají ho k obrázku. Zeleninu si ještě jednou pojmenují, společně vytleskají slabiky názvu, a řeknou si, jak zelenina chutná. Pro tuto aktivitu byly kromě obrázků zvoleny také reálné předměty, aby děti neviděly zeleninu pouze na obrázcích, a mohly si zeleninu prohlédnout. Zároveň se ale předměty přiřazovaly k obrázkům, aby děti byly schopny pracovat i s obrazovým materiálem k danému tématu. Člověk by mohl předpokládat, že se děti se zeleninou setkaly, ale nemusí tomu tak být u všech, nebo třeba neviděly všechny zmíněné druhy. Všichni měli možnost si zeleninu prohlédnout zblízka a poznávat ji hmatem. Dalším působením na smysly bylo i míchání vařečkou v hrnci. I s dětmi, které ještě nemluví, jsme si zeleninu pojmenovali a společně vytleskali, během celé činnosti byly zapojeny všechny děti.

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Ovoce a zelenina

Činnost: Rozumová činnost

Cíle:

Dítě ukáže na obrázek ovoce dle vzoru

Dítě pojmenuje ovoce a vytleská slabiky názvu

Dítě si vybere jedno ovoce, na které ukáže a pojmenuje ho

Dítě najde a dá dvě poloviny obrázku k sobě, pojmenuje zeleninu na obrázku a vytleská slabiky názvu

Počet dětí, cílová skupina: 3 děti s poruchami autistického spektra, kombinovaným postižením, věk 3 – 6 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenovávání ovoce a zeleniny.

Názorná – obrázky ovoce a zeleniny jako vzor.

Praktická – manipulace s obrazovým materiálem.

Použité pomůcky: Obrázek zavařovací sklenice s ovocem, obrázky zeleniny, rozpůlené obrázky zeleniny.

Průběh a zhodnocení:

Činnost probíhá ve třídě na koberci se všemi dětmi. Každý má svou zavařovací sklenici s ovocem. Paní učitelka sedí naproti dětem a na své sklenici ukazuje na jednotlivá ovoce, a děti mají za úkol ukázat na své sklenici na stejné ovoce. Každé dítě u sebe má dospělého, který mu je k dispozici jako pomoc. Ovoce pojmenovávají děti, pokud neví, paní učitelka jim název řekne, společně si ho zopakují a vytleskají si jednotlivé slabiky jeho názvu. Každé dítě má poté prostor vybrat libovolné ovoce ve své sklenici, které také pojmenuje a vytleská jeho název.

Po této činnosti paní učitelka rozmisťuje na koberec rozpůlené obrázky zeleniny. „Podívejte se děti, neposlouchají mne nůžky a rozstříhaly mi obrázky, vy jste ale tak šikovní, že mi je určitě pomůžete složit!“. Paní učitelka postupně dětem ukazuje obrázky zeleniny, děti mají za úkol najít dvě poloviny obrázku, složit ho, pojmenovat zeleninu na obrázku a vytleskat slabiky názvu.

U dětí, které nemluví, jsme chtěly, aby samy našly poloviny obrázku a spojily je, poté jsme řekli název zeleniny a společně si vytleskali jeho slabiky. Na první aktivitu se mi líbilo, že nejprve děti musely hledat a pojmenovávat ovoce dle pokynů pedagoga, ale poté měly možnost vybrat si ovoce vlastní, které znají a dokážou ho pojmenovat. Děti si tak procvičily přiřazování obrázků dle podobnosti, slyšely a řekly si název všech obrázků, zároveň ale pokud nebyly v první části činnosti úspěšné, měly možnost si ve druhé části zažít úspěch, protože si vybíraly to, co znají. Ve druhé části se mi líbila motivace s rozstříhanými obrázky, a také to, že se nejednalo o klasické přiřazování dvou částí obrázků, ale bylo potřeba hledat dvě části podle vzoru, a mezi několika odlišnými obrázky, čímž byla procvičena zraková diferenciací.

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Ovoce a zelenina

Činnost: Rozumově - pohybová činnost

Cíle:

Dítě vybere obrázek ovoce dle pokynů a zopakuje jeho název

Dítě postupně stoupá na obrázky ovoce a pojmenuje je

Dítě určí počet kousků ovoce na obrázku, dupne tolikrát, kolik je na obrázku kusů

Počet dětí, cílová skupina: 6 dětí s poruchami autistického spektra, kombinovaným postižením, věk 3 – 6 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenování ovoce, určení počtu.

Názorná – práce s obrazovým materiálem, názorná ukázka.

Praktická – obrazový materiál, stoupání na obrázky, dupnutí podle počtu kusů na obrázku.

Použité pomůcky: zalaminované obrázky ovoce ve velkém formátu.

Průběh a zhodnocení:

Činnost je zařazena na konci ranního kruhu, postupně každému dítěti ukazuji obrázek ovoce a děti je pojmenovávají. Obrázky poté rozmístuji na koberec do řady. Na každém obrázku je jeden druh ovoce v různém počtu. Nejdříve dětem názorně předvádím, jak budou řadu procházet. Děti chodí postupně, a když stoupnou na obrázek, mají za úkol říct název ovoce a jeho počet, a zadupat nohou tolikrát, kolik je na obrázku kusů ovoce.

Činnost jsem měla naplánovanou tak, abych její průběh mohla dětem individuálně přizpůsobit. Některé děti s naší dopomocí prošly celou řadu podle mých pokynů. U některých dětí bylo potřeba si obrázek zvednout, aby na něj lépe vidělo, a také například místo dupnutí počet zatleskat. Dětem, které nechodí, jsem obrázky postupně ukazovala a společně jsme si je pojmenovali, ukázali a vytleskali počet. Na stolečku jsem ještě připravila navazující činnost, kdy děti umísťovaly na obrázky tolik korálků, kolik kusů ovoce je na obrázku.

U činnosti pro mne bylo důležité rozpohybování dětí, poznání ovoce v rámci tématu týdne, a také procvičení počtů, které jsem podpořila smyslovým prožitkem – tlesknutí, dupnutí, hmatové vnímání korálků.

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Velikost a tvar

Činnost: Tělovýchovná činnost

Cíle:

Dítě provede cviky dle pokynů

Dítě reaguje na zvukové podněty dle pokynů

Dítě pojmenuje barvu kuželu

Dítě manipuluje s předměty dle pokynů

Dítě prochází dráhu dle obrazového materiálu

Dítě se učí pohybovat v prostorách tělocvičny bezpečným způsobem vůči sobě i svému okolí

Počet dětí, cílová skupina: 6 dětí s poruchami autistického spektra, kombinovaným postižením, věk 3 – 6 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenování barev, částí těla, předmětů.

Názorná – názorná ukázka provádění jednotlivých cviků a činností.

Praktická – manipulace s předměty, provádění cviků, pohyb v prostoru.

Použité pomůcky: 7 půlkruhových míčů (nášlapných kuželů), 2 malé míčky, obrázky na dráhu.

Průběh a zhodnocení:

Skupinové rehabilitační cvičení probíhá 1x týdně v tělocvičně, a patří mezi pravidelné aktivity v MŠ. Cvičení zajišťuje vždy jeden pedagog MŠ a asistent pedagoga, děti chodí cvičit ve skupinkách po cca 6, aby byla zajištěna možnost individuálního přístupu ke každému dítěti. Tělocvična se nachází v prostorách Základní školy, která sídlí ve vedlejší budově.

Tělovýchovná činnost trvá přibližně 30 minut a skládá se z několika částí:

Rušná část – do tvaru kruhu je rozmístěno 7 půlkruhových míčů (nášlapné kužely) různých barev, děti běží dokola a na tlesnutí skočí doprostřed kruhu. V dalších kolech jdou děti po čtyřech jako pejskové, našlapují na paty jako medvědi, mávají rukama jako ptáčkové křídly, a na tlesnutí vždy skočí doprostřed kruhu. V následujícím kole mají za úkol na tlesnutí najít jeden volný kužel, šlápnout na něj jednou nohou, a pojmenovat jeho barvu. Tento úkol je zopakován víckrát, aby si děti vyzkoušely pojmenovat různé barvy.

Rozcvička – každé dítě si vezme jeden půlkruhový míč. Paní učitelka stojí před dětmi a ukazuje jim jednotlivé cviky společně se slovními pokyny – dáme míček nahoru nad hlavu, nahoru na jednu stranu, na druhou stranu, na jednu nohu, na druhou nohu. Paní učitelka poté činnost trochu pozmění a řekne dětem, že mají dělat to, co říká, nikoliv co dělá. Bylo ale vidět, že děti dále spoléhaly spíše na zrakovou oporu nebo slovním pokynům nerozuměly, a stále spíše napodobovaly to, co dělá paní učitelka. V rámci rozcvičky si ještě děti vyzkouší balanční cvičení, kdy si dávají míček na hlavu a zkouší ujit pár kroků, aniž by jim míček spadnul. Poté si dávají míček na záda, a ohnou záda tak, aby jim míček nespadol. Posledním úkolem je dát si míček mezi kolena a vyskočit, opět aniž

by míček vypadnul. Na závěr rozcvičky děti postupně uklízí své míčky do tašky dle pokynů paní učitelky – chlapec v červeném tričku uklidí svůj míček, holčička s copánkem uklidí míček atd.

Hlavní část – všichni sedí v kruhu, paní učitelka má malý míček, který podává dítěti doprava, děti mají za úkol míček podat svému kamarádovi po pravé ruce co nejrychleji, v průběhu paní učitelka mění směr. Po několika kolech přidává menší míček, který pošle dokola a chvíli za ním i původní míček, děti mají tentokrát za úkol podávat míčky tak, aby se nikdy nesetkaly u jednoho člověka. To pro děti bylo těžší, protože se soustředily pouze na jeden míček, jak jde v kruhu a nevšimly si, že jim kamarád podává druhý míček.

Další aktivitou je dráha tvořená obrázky. Každý obrázek znamená určitý úkol – šipka (šlápnout oběma nohama), chodidla (šlápnout pouze pravou nebo levou nohou), ručičky (zůstat stát, sehnout se k obrázku a dát na něj ruku. Paní učitelka nejdříve dětem předvádí názorně, co mají dělat, a poté děti chodí jednotlivě a s naší pomocí postupně prochází dráhou, každý si to zopakuje ještě dvakrát.

Pohybová hra – na závěr si zahrajeme hru Cukr, káva, limonáda, kterou již děti znají.

Myslím si, že toto skupinové cvičení je pro děti určitě velikým přínosem, protože i když je pohybová činnost součástí každodenních činností v MŠ, není úplně možné v prostorách MŠ a v rámci denního režimu dostatečně pokrýt všechny potřeby a cíle, které by se měly plnit v rámci tělovýchovy. V tělocvičně je více prostoru pro různorodé pohybové aktivity, děti se zde učí pohybovat ve větším prostoru a také se déle soustředit na jednu činnost. Protože jsou vždy přítomni minimálně dva pedagogové, dětem je zajištěn individuální přístup a případně i potřebná pomoc při pohybové činnosti. Jednotlivé činnosti jsou vytvářeny tak, aby respektovaly aktuální vývojovou úroveň dítěte, ale zároveň aby podněcovaly jeho aktivitu a byly přiměřeným výstupem z komfortní zóny. Děti tak při dnešním cvičení měly možnost zažít si úspěch, zároveň ale musely vynaložit úsilí, aby činnosti zvládly.

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Velikost a tvar

Činnost: Rozumová činnost

Cíle:

Dítě vnímá geometrické tvary více smysly.

Dítě pojmenuje geometrický tvar a vytleská slabiky názvu.

Dítě přiřadí stejné geometrické tvary.

Dítě vybere a navleče tvar dle slovního pokynu a názorné ukázky.

Počet dětí, cílová skupina: 4 děti s poruchami autistického spektra, kombinovaným postižením, věk 3 – 6 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenovávání tvarů.

Názorná – názorná ukázka, obrazový materiál.

Praktická – manipulace s geometrickými tvary různých materiálů.

Použité pomůcky: plyšové geometrické tvary, veliké zalaminované geometrické tvary, obruče, navlékací dřevěné tvary, misky.

Průběh a zhodnocení:

Činnost probíhá v rámci ranního kruhu, kdy se s dětmi věnujeme týdennímu tématu Velikost a tvar. Každé dítě nejprve dostává malý plyšový geometrický tvar (základní: čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník). Děti si je mohou zblízka dobře prohlédnout a hmatově vnímat jejich tvar. Na zemi jsou umístěny 4 obruče s velkými zalaminovanými geometrickými tvary uprostřed. Děti postupně přicházejí k obručím a dají svůj tvar tam, kde je na obrázku tvar stejný. Po umístění si tvar společně pojmenováváme a vytleskáváme si slabiky názvu. Činnost probíhá ve více kolech, kdy každý dostane další tvary tak, aby se seznámil se všemi 4. Po této činnosti mají děti na stolečku připraveny mističky s dřevěnými tvary. Já jim postupně ukazuji jednotlivé tvary a děti mají za úkol vybrat příslušný tvar ze své mističky a umístit ho na dřevěnou tyčku. Některé děti vydržely počkat na můj pokyn, ale některé automaticky začaly navlékat všechny dřevěné tvary, protože jsou tak zvyklé s touto pomůckou pracovat. U těchto dětí tedy bylo potřeba jim talířek dát na stranu nebo schovat, aby se podívaly, jak tvar jim ukazuji a poté jim dát talířek, aby vybraly stejný tvar.

Při činnosti jsem se snažila působit na více smyslů – hmat (hmatové vnímání tvarů), zrak (názorné ukázky tvarů, zrková opora při činnostech), sluch (pojmenovávání tvarů, vytleskávání slabik názvu). Činnost sloužila jako úvod do tématu a seznámení se základními geometrickými tvary.

Téma měsíce: Lidé

Téma týdne: Velikost a tvar

Činnost: Individuální činnost

Cíle:

Dítě vloží geometrické tvary dle pokynů

Dítě vybere geometrické tvary dle pokynů, zná názvy geometrických tvarů

Dítě umístí geometrické tvary na obrysy a stíny stejného tvaru a velikosti

Počet dětí, cílová skupina: 1 dítě s poruchami autistického spektra, věk: 5 let

Metody:

Slovní – slovní pokyny, pojmenování tvarů.

Názorná – názorná ukázka postupu práce.

Praktická – manipulace s materiálem, využití pomůcek.

Použité pomůcky: dřevěná vkládačka, barevné zalaminované geometrické tvary, pracovní listy s obrysy a stínovým zobrazením geometrických tvarů.

Průběh a zhodnocení:

Činnost probíhá u stolečku po ranním kruhu, kdy jsme pracovali s celou třídou a věnovali se tématu velikostí a tvarů. Při individuální činnosti u stolečku pracuji s chlapcem s PAS, který nastoupil do MŠ v září, a dochází do MŠ zatím na dvě hodiny denně. A to z toho důvodu, aby si mohl postupně zvyknout na odloučení od rodičů a změnu prostředí. Chlapec byl hlavně zpočátku školního roku velmi plačtivý a odloučení od rodičů pro něj bylo náročné, pobyt v MŠ byl tak hlavně o zvykání si na nové prostředí. Chlapec postupně získává důvěru v pedagogy a ostatní děti, začíná pracovat v individuálních i skupinových činnostech. Nekomunikuje verbálně, ale na mluvenou řeč reaguje a rozumí jí.

Pro začátek individuální činnosti jsem si připravila vkládačku geometrických tvarů, a dále barevné zalaminované geometrické tvary různých velikostí a papíry s obrysem nebo stínovým zobrazením těchto tvarů. Nejprve chlapci ukazuji dřevěnou vkládačku, kterou již zná. Nechám ho vložit tvary dovnitř v libovolném pořadí, a poté zkouším dát tvary před něj a postupně mu říkat názvy tvarů, které chce, aby dovnitř vložil. Chlapec na slovní pokyny dobře reaguje, snaží se vybírat tvary dle těchto pokynů. V prvním kole občas zvolil jiný tvar, ale podruhé po zácviku již vybíral správné tvary dle pokynu. Po dokončení činnosti dávám vkládačku mimo zorné pole chlapce a představuji mu další činnost.

Chlapci vždy předkládám jeden pracovní list a několik geometrických tvarů. Před začátkem mu ukazuji názorně, jak má pracovat – tedy pokládat geometrické tvary na obrysy a stíny tvarů stejných (tvarově i velikostně). Chlapec pracuje samostatně, opět si zopakujeme i vybírání geometrických tvarů dle pokynů, abychom upevnili znalost názvů. Po dokončení činnosti si ukazujeme znakem „hotovo“.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

INTERVENČNÍ SOUVISLÁ PRAXE

SPC Olomouc

Jméno: Nikola Hlavatá

Studijní obor: Speciální pedagogika – intervence u dětí v předškolním věku

Datum výkonu praxe: 3. – 21. 3. 2025

Odborné vedení: Mgr. Iva Hřebíčková

Informace o zařízení

Adresa

Pedagogicko-psychologická poradna (dále PPP) a Speciálně pedagogické centrum (dále SPC)
Olomouckého kraje

Pracoviště SPC:

17. listopadu 1126/43, Olomouc 77900

Další pracoviště SPC:

Prostějov, Mohelnice, Přerov, Jeseník

SPC logopedické:

Olomouc, Prostějov, Přerov, Hranice, Jeseník

SPC logopedické – kontaktní místa:

Šternberk, Uničov, Zábřeh

SPC pro zrakově postižené:

Olomouc

PPP:

Olomouc + detašovaná pracoviště Šternberk, Uničov, Litovel

Přerov + detašované pracoviště Hranice

Prostějov + detašované pracoviště Konice

Šumperk + detašované pracoviště Mohelnice

Jeseník

(PPP a SPC Olomouckého kraje, 2025)

Zařazení organizace, legislativa

SPC Olomouc je školské poradenské zařízení, které poskytuje poradenskou, metodickou a intervenční činnost. Tyto služby poskytuje bezplatně na základě žádosti žáků nebo jejich zákonných zástupců.

Činnost SPC je řízena vnitřními předpisy a směrnicemi zřizovatele a legislativními normami:

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů

Cílová skupina

Cílovou skupinou SPC jsou děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami z oblasti mentálního postižení, poruch autistického spektra, tělesného postižení, závažných zdravotních obtíží a kombinovaného postižení.

Činnost organizace

Služby rodičům a žákům:

- komplexní psychologická a speciálně pedagogická diagnostika,
- psychologické vyšetření zaměřené na zjišťování rozumových schopností ve vazbě na školní úspěšnost, odhalení a pomoc při řešení obtíží v psychickém a sociálním vývoji,
- diferenciální diagnostika (speciálně pedagogická a psychologická),
- podpora a pomoc při integraci žáka do běžného typu MŠ, ZŠ a SŠ (výběr optimálního školního zařízení, komplexní zpracování podkladů pro integraci, konzultace s pedagogickými pracovníky a rodiči, pomoc při zpracování individuálních vzdělávacích programů),
- doporučení k odkladu povinné školní docházky, zpracování podkladů pro zařazení dětí do vhodného typu škol a školských zařízení,
- vypracování podkladů pro přerazení žáka do ZŠ zřízené dle § 16, odst. 9 školského zákona,
- vyšetření pro Doporučení uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky,
- poradenství v oblasti profesní orientace u osob se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP)
- výjezdy do škol, rodin a zařízení pečujících o žáky se zdravotním postižením,
- konzultační a poradenská podpora zákonným zástupcům,
- sociálně právní poradenství,
- nabídka individuálních a skupinových stimulačních a intervenčních programů (např. Stimulační program Maxík).

Služby pedagogům:

- konzultace pro pedagogy vzdělávající žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (metodicko-konzultační návštěvy ve škole, konzultace s pedagogy ohledně doporučení ke vzdělávání),
- pomoc při inkluzi žáků se SVP do MŠ, ZŠ, SŠ, instruktáž týkající se úpravy prostředí,
- konzultace při zpracování individuálních vzdělávacích plánů žáků se SVP,
- návrhy speciálních pomůcek podle individuálních potřeb žáků se SVP,

- metodické vedení pedagogických pracovníků ve školství, případně konzultace s ostatními účastníky péče o daného žáka,
- příprava a zpracování návrhů na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu žáků se SVP,
- školení a metodické semináře pro pedagogy a asistenty pedagogů.

(PPP a SPC Olomouckého kraje, 2025)

Dokumentace

O každém klientovi je v SPC vedena dokumentace, a to v elektronické i tištěné podobě. Tato dokumentace má v tištěné formě podobu složky. Z vnitřní strany desek je tabulka, ve které jsou zaznamenány všechny dokumenty, které složka obsahuje, a to datum založení dokumentu do spisu, název dokumentu a jednáací číslo. Nad tabulkou je uvedeno jméno a datum narození klienta. Každý klient nebo jeho zákonný zástupce musí před první návštěvou SPC vyplnit Žádost o zařazení do péče SPC, a před každou návštěvou také Žádost o poskytnutí poradenských služeb a Informovaný souhlas s poskytnutím poradenských služeb a o zpracování osobních údajů. Žádost o poskytnutí poradenských služeb je dostupná na webu SPC, kde si ji může rodič vytisknout, vyplnit a donést do SPC, nebo ji dostane k dispozici k vyplnění v zařízení. Uvádí se zde důvod žádosti, kterým může být například: vstupní vyšetření, kontrolní vyšetření, vyšetření školní zralosti, vyšetření profesní orientace, doporučení ke vzdělání na školní rok, doporučení k přijímacímu řízení na SŠ. V rámci Informovaného souhlasu je klient či jeho zákonný zástupce seznámen s podmínkami poskytované poradenské služby a způsobem zpracování osobních údajů, a podpisem vyjadřuje souhlas s těmito podmínkami. Při první návštěvě pracovník SPC s klientem či zákonným zástupcem klienta vyplní anamnestický dotazník, který obsahuje základní osobní údaje, osobní a rodinnou anamnézu. Do spisu jsou dále zakládány například lékařské zprávy (pokud je klient či zákonný zástupce předá SPC, např. od klinického psychologa, neurologa, klinického logopeda), záznamové archy z průběhu vyšetření, zápisy z konzultační a supervizní činnosti (v případě návštěvy pracovníka v zařízení, kde probíhá vzdělávání daného klienta), zprávy z vyšetření, doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, vyhodnocení poskytování podpůrných opatření v MŠ, ZŠ či SŠ. Z vyšetření, které bylo provedeno za účelem doporučení vzdělávání a poskytování podpůrných opatření speciální pedagog zpracovává Doporučení a Zprávu. Zprávu dostává pouze zákonný zástupce klienta či zletilý klient. Obsahuje základní osobní informace, podklady pro stanovení podpůrných opatření ve vzdělávání (např. anamnéza, pedagogická zpráva z MŠ, ZŠ či SŠ), popis průběhu vyšetření a závěr vyšetření. Doporučení dostává jak zákonný zástupce klienta či zletilý klient, tak škola, ve které se dítě vzdělává/bude vzdělávat. V doporučení jsou uvedeny základní osobní informace, souhrn údajů k vyšetření (např. anamnéza, pedagogická zpráva ze školy, předchozí vyšetření, lékařské zprávy), závěry vyšetření a popis podpůrných opatření. Může zde být také vyhodnocení plánu pedagogické podpory nebo individuálního vzdělávacího plánu, pokud bylo dítěti poskytováno. Podpůrná opatření by neměla být obecná a stručná, a měla by být co nejpresněji specifikována, včetně popisu konkrétních způsobů jejich aplikace.

Meziinstitucionální spolupráce/spolupráce s jinými subjekty

- Mateřské, základní a střední školy, a to jak speciální, tak paragrafové (zřízeny dle § 16 odst. 9 školského zákona) i běžné (např. podklady k zařazování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, konzultace s pedagogy či řediteli škol, metodické vedení pedagogů).
- Jiné SPC, PPP (např. v případě přerazení klienta).
- Kliničtí psychologové, psychiatři, kliničtí logopedi, neurologové (např. konzultace s dalšími odborníky, doporučení k vyšetření).
- Univerzita Palackého v Olomouci (např. vedení pedagogických praxí studentů).
- Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči (diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav), OSPOD – v případě dětí s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou.

Záznamy

Cíle

Vyšetření školní zralosti

Vyhodnocení výsledků vyšetření

Konzultace s rodiči

Vypracování Doporučení k odkladu povinné školní docházky

Průběh

Na vyšetření přichází chlapec Erik s rodiči. Erikovi bude v červenci 6 let, chlapec je tedy ve věku, kdy by měl nastoupit na ZŠ. Vyšetření je orientované na školní zralost, kdy pracovník SPC provede vyšetření, na základě kterého doporučí nástup do školy nebo odklad povinné školní docházky. Erik je klientem SPC již třetím rokem, ale nemá pevně stanovenou diagnózu, v dokumentaci je napsáno, že se jedná o suspektní poruchy autistického spektra (dále PAS) a suspektní vývojová koordinační porucha, to znamená, že se v chlapcově chování objevují některé příznaky, ale ne v takové míře, aby byla stanovena diagnóza. Z logopedická hlediska je ještě u chlapce v dokumentaci zmíněn opožděný vývoj řeči. Erik začal mluvit v 1,5 letech, ale řeč se od té doby nerozvíjela, k rozvoji došlo až ve 3 letech, kdy rodiče začali navštěvovat s chlapcem klinického logopeda. Dle edukačně hodnotícího profilu byl chlapcův vývoj nerovnoměrný (ve věku 24-60 měsíců). Kromě opožděného vývoje řeči se u chlapce objevoval ve velké míře psychomotorický neklid, nízká frustrační tolerance, silný negativismus a oscilující pozornost. Chlapec odmítal jakoukoliv spolupráci, kontakt s druhým člověkem, měl agresivní projevy, kdy rozbíjel předměty a napadal lidi ve svém okolí (např. své mamince trhal vlasy). Ve 3 letech nastoupil do mateřské školy běžného typu, kde byl přítomen asistent pedagoga. Již od nástupu byla docházka do MŠ problematická, ze strany školy přicházely k rodičům stížnosti, že je chlapec nezvladatelný a nebezpečný vůči ostatním dětem, chlapec byl poté z velké části doma a do MŠ chodil méně. V následujícím školním roce pokračoval v docházce do stejné MŠ, ale byl zařazen do třídy na odloučeném pracovišti, kde bylo ve třídě méně dětí. I zde byl k dispozici asistent pedagoga, ale problémy a stížnosti pokračovaly. Chlapec v novém roce poté nastoupil do MŠ církevní, kde je také méně dětí, a zde došlo k velkému zlepšení oproti minulému MŠ. V dokumentaci je u posledního vyšetření (6/24) zmíněn veliký posun, zlepšení v pracovním chování, spolupráci, v grafomotorice, celkové motorice a abstraktně vizuálním myšlení. Došlo také ke zlepšení v řeči, chlapec má větší aktivní i pasivní slovní zásobu, vyjadřuje se v jednodušších větách, porozumění je stále značně nezralé.

Vyšetření začíná rozhovorem s rodiči, a probíhá ve velké prostorné místnosti plné různých herních prvků (trampolína, houpačka, prolézačky, a další hračky). Chlapec během rozhovoru běhá po místnosti a zkouší různé hračky, nejvíce se mu líbí houpačka, na které se houpe a točí dokola. Také vytahuje všechny možné hračky. Chlapce je potřeba během hry hlídat a usměrňovat, aby si neublížil. Erik mluví velmi nahlas, sám o sobě mluví v ženském rodě, k ženám mluví v mužském rodě, v řeči jsou patrné dysgramatismy a nesprávné větné

konstrukce. Dle slov maminky je nová MŠ pro chlapce lepší, i zde má asistenta pedagoga. Nyní hledají nového klinického logopeda, ale je to problematické, protože logopedů je málo. Maminka se s předchozí paní logopedkou nepohodla, prý se neshodly v názorech a „nepadly si do oka“. Erik je dle slov rodičů velmi energický, občas těžce „uhlídatelný“, neradi ho svěřují na hlídání někomu jinému, občas ho hlídá babička, ale nikdy ne přes noc. Chlapec má potíže s porozuměním, především vícestupňovým pokynům (např. jdi do skříně, vyber si kalhoty a oblékni si je). V sebeobsluze je víceméně samostatný, oblékne se, nají se, umyje si ruce, dojde si na toaletu. Přes noc má stále preventivně plíny, protože prý občas „dojde k nehodě“.

Po rozhovoru si speciální pedagog zavolá chlapce ke stolu. Erikovi se moc nechce, nejprve odmítá spolupráci, ale nakonec přichází. Rodiče jsou u vyšetření přítomni po celou dobu. K vyšetření používá pedagog screeningový nástroj Test mapující připravenost na školu (MaTeRS). Vyšetření popíšu v následujících bodech:

- Pojmenování barev na pastelkách → chlapec pojmenovává správně základní i doplňkové barvy.
- Kresba postavy – namaluj tatínka → nesprávný úchop, kresba na úrovni hlavonožce (končetiny vychází přímo z hlavy, chybí trup).
- Překreslení 6 bodů ve správném množství a umístění → předtištěné body spojuje, po pokynu, aby body překreslil, překresluje body spojené čarami.
- Figura-pozadí – nalezení čtverce ve zmeti jiných tvarů → čtverec vidí a správně ho obtahuje pastelkou.
- Grafomotorika – obtažení a dokreslení → správně dokresluje stříšky, plot (vertikální čáry), kličky kreslí jako horní oblouky.
- Vizualní diferenciacie – reverzní test – nalezení odlišného tvaru v řádku (zrcadlově otočený) → označí všechny tvary správně, kromě obráceného L.
- Geometrické tvary – pojmenování a nakreslení → pojmenuje čtverec, kruh, trojúhelník, nepojmenuje obdélník a hvězdu, nakreslí všechny tvary podle vzoru.
- Semafor – vybarvení správnými barvami a ve správném pořadí → sám si volí barvy pastelek, vybarvuje správnými barvami, ve správném pořadí, vysvětluje, co jednotlivé barvy znamenají.
- Určení první hlásky ve slovech → neurčí první hlásku, ani po představení pedagogem, pouze opakuje řečené slovo.
- Sluchová analýza – vytleskávání slabik slov → vytleskává slova, určí počet slabik. Např. slova „domeček, míček, kolo“.
- Sluchová syntéza – spojování slabik do slov → spojí slabiky do slov. Např. slova „ma-pa, slu-níč-ko, ko-lo-běž-ka“.
- Opakování vět → zopakoval správně větu „Dům je vysoký“, nedokázal zopakovat větu „Na nebi se třpytí dvě hvězdičky“.
- Nadřazené pojmy – obrázky ovoce, zeleniny, dopravních prostředků, oblečení → pojmenovává jednotlivé obrázky, neřekne, co je to dohromady.
- Počítání → odmítá, motivujeme ho barevnými čísly na tabuli, napočítá do 20.

- Početní operace → např. „Máš 5 bonbonů, kolik ti zůstane, když 2 sníš?“ „Je více 2 nebo 4 bonbony?“ odmítá, nechce odpovédět, ani ukázat.
- Otázky → „Kolik je ti let?“ ukáže i řekne, že je mu 5 let. „Kde bydlíš?“ odpovídá „u Alberta, v ulici“, neřekne město.

Pomůcky

MaTeRS, pastelky

Zhodnocení

Oproti minulé návštěvě SPC došlo opět ke zlepšení, Erik mnohem lépe spolupracuje, komunikuje s dospělým, sdílí pozornost. V mnoha oblastech zatím nezralý (viz výsledky vyšetření), potřebuje ještě čas. Chlapec dostane odklad školní docházky a bude pokračovat v docházce do stávající MŠ, kde s ním umí pracovat a chlapec se tam cítí dobře (konečně po předchozích negativních zkušenostech). Vzhledem k tomu, že u chlapce vývoj nestagne, ale pokračuje dál, mu odklad prospěje a za rok by mohl být připravený na nástup do školy. Spádovou ZŠ mají nedaleko bydliště, jedná se o ZŠ s 1. – 9. třídou, kde jsou na prvním stupni spojené ročníky. Ve třídách je menší počet dětí, takže vyučující mají větší příležitost věnovat se dětem individuálně. SPC se školou dlouhodobě spolupracuje a má pozitivní zkušenost se zařazováním žáků se SVP do této školy. Dle speciálního pedagoga se u chlapce nejedná o PAS, vzhledem k tomu, že komunikuje a sdílí pozornost s dospělým. Přiklání se spíše k vývojové dysfázii (dále VD), vzhledem k opožděnému vývoji řeči, přetrvávajícím dysgramatismům v řeči a nedostatečnému porozumění verbálním instrukcím. Dřívější agresivní a autostimulační projevy mohly být důsledkem frustrace z neporozumění svému okolí, tyto projevy se pak mohou z dlouhodobého hlediska jevit jako projevy autismu. Energetičnost a oscilující pozornost by mohly být známkou poruchy pozornosti s hyperaktivitou (dále ADHD). Speciální pedagog doporučuje rodičům vyšetření u klinického psychologa a klinického logopeda, aby se potvrdila či vyvrátila přítomnost PAS či VD, a předává jim kontakty na dané odborníky v okolí. Také jim doporučuje procvičovat oblasti, ve kterých měl chlapec potíže.

Z mého pohledu se přikláním k názoru speciálního pedagoga, že by u chlapce mohlo jít o vývojovou dysfázii spíše než o PAS. Usuzuji tak ale pouze z jednorázového pozorování a prostudování dokumentace. Důležitým ukazatelem je dle mého to, že se zmíněné projevy v chování postupně vytrácí společně s rozvojem řeči a porozumění. Při práci chlapec navazoval zrakový kontakt s pedagogem, sdílel pozornost s dospělým. Během vyšetření bylo potřeba upoutávat chlapcovu pozornost, kterou neudržel u úkolů příliš dlouho, což by mohlo být jak nedostatečným porozuměním, tak přítomností ADHD. Reagoval spíše na příkazy než motivaci, pokynům rozuměl, pokud byly stručně řečeny nebo podpořeny zrakem. Vzhledem k věku a výsledkům vyšetření se také přikláním k odkladu povinné školní docházky.

Cíle

Psychologické a speciálně pedagogické vyšetření

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání žáka

Vytvoření zprávy z vyšetření

Konzultace s rodičem, doporučení dalšího postupu

Průběh

Na vyšetření přichází chlapec David s maminkou. Davidovi je 7 let (narozen 12/2017) a aktuálně navštěvuje logopedickou MŠ. V minulém roce dostal odklad povinné školní docházky, v září už tedy bude nastupovat na ZŠ. David je od 3 let v péči klinického logopeda, pro vývojovou dysfázii, a byl také klientem SPC logopedického. Po psychologickém vyšetření v SPC byl ale zjištěn intelekt v pásmu lehkého mentálního postižení (poruchy rozvoje intelektu), a chlapec byl „přeložen“ do stávajícího SPC. Dnešní vyšetření se bude skládat z dvou částí: psychologická část a speciálně pedagogická část, a bude mít za cíl posoudit speciálně vzdělávací potřeby chlapce, a vytvořit Doporučení ke vzdělávání pro ZŠ, na kterou bude chlapec nastupovat.

Chlapcův psychomotorický vývoj byl již od raného věku opožděný, později lezl a seděl, začal chodit v 1,5 roce. První slova se začala objevovat až okolo 3. roku věku, jeho řeč byla velmi nesrozumitelná, agramatická, pro některé předměty či činnosti měl svá vlastní pojmenování (dětský žargon). V dokumentaci jsou dále popsány výstupy z předchozích vyšetření, chlapec je dle nich neklidný, neudrží pozornost, odmítá spolupráci, nenavazuje kontakt, sociální interakce pro něj není motivující, motivace je u chlapce velmi kolísavá. V řeči není vyvozeno měkčení a vibranty. Chlapec vyrůstá v úplné rodině, má 2 sourozence – mladší 1,5 roku, starší 9 let, dle slov maminky měl také opožděný psychomotorický vývoj, na ZŠ nastupoval o rok později, nyní je ve 2. ročníku a má potíže se čtením, zvažují návštěvu PPP.

Vyšetření probíhá vzhledem k věku chlapce bez přítomnosti matky, a začíná psychologickou částí, kdy paní psycholožka vyšetřuje chlapce pomocí Wechslerovy inteligenční škály pro děti (WISC-III):

- Otázky → „Jak se jmenuješ?“ odpovídá „David“, „Kdy jsi se narodil?“ odpovídá „v červenci“, „Kterou rukou píšeš?“ odpovídá „pravá“.
- Co na obrázku chybí → u většiny obrázků ukáže na chybějící prvek, ne vždy pojmenuje. Pojmenoval např. „krabice, fousek, noha“, nepojmenoval např. „pant u dveří“, pojmenoval jiným způsobem např. „malování“ místo „tuha“, „nehet“ místo „prst“, „pásek“ místo „pás“.
- Otázky na všeobecný přehled →
 - „Kolik máš uší?“ – „Dvě“.
 - „Kolik má pes nohou?“ – „Čtyři“.

- „Jaký den je po čtvrtku?“ – „Nevím, asi sobota“, na vyzvání, ať vyjmenuje dny v týdnu, říká: „Pondělí, Čtvrtek, Pátek, Neděle“.
- „Jaké jsou dva druhy peněz?“ – „Prašule, Zlato, Diamanty“.
- „Jaký měsíc je po březnu?“ – „Listopad, pak jsou Vánoce“.
- „Kolik dnů má týden“ – počítá do 19, po zopakování otázky znova počítá do 19.
- „Co uděláš, když chceš ohřát vodu?“ – „Napustím si teplou“.
- „A když teče jenom studená a ty ji potřebuješ ohřát?“ – „Nevím, je to červenec“, ani po zopakování otázky neodpovídá.
- „Jaká jsou 4 roční období?“ – „Zima, jaro, noc“.
- „Kolik hodin má jeden den?“ – „Červený měsíc, asteroid“, ani po zopakování otázky neodpovídá.
- V dalším úkolu je znázorněno 5 tvarů – hvězda, kruh, trojúhelník, kříž, čtverec, každý tvar má v sobě různý počet čar s různým sklonem (vodorovně, svisle), chlapec má za úkol do následujících prázdných tvarů doplnit čáry podle vzoru → chlapec pojmenovává všechny tvary, do prázdných tvarů doplňuje čáry samostatně, pracuje velmi pomalu, za dvě minuty stihl 2,5 řádku.
- Co mají společného tato dvě slova? →
 - „Červená a modrá“ – „Barvy“.
 - „Klavír a kytara“ – „Zpívají, tututu“.
 - „Svíčka a lampa“ – „Rozsvicují“.
 - „Tričko a bota“ – „Oblékají se“.
 - „Mléko a voda“ – „Jsou zdravé“.
 - „Jablko a banán“ – „Jsou zdravé“.
 - „Kočka a myš“ – „Kočka chytne myš“.
- Seřazení obrázků dle časové posloupnosti → pracuje velmi pomalu, dlouho přemýšlí, nepopíše, co se na obrázcích odehrává, obrázky skládá reverzně i přes upozornění.
- Počítání, odečítání a sčítání → napočítá do 19 (vynechává číslo 6), při zakrývání obrázků, aby zůstal určitý počet, dělá chyby (v množství do 5 i nad 5), při sčítání a odečítání neříká správná čísla, viditelně tipuje.
- Opakování čísel → do množství tří čísel opakuje správně, při větším množství již zaměňuje, opakování čísel pozpátku nedokáže (např. 5, 6 – 6, 5).
- Skládání barevných kostek podle předlohy → ve větší míře složil kostky správně, občas reverzní tendence.
- Otázky, co uděláš když... →
 - „Ti teče krev“ – „Zalepím“.
 - „Když najdeš peněženku v obchodě“ – „Nechytat“.
 - „Když stoupá z budovy kouř“ – „Hoří, zavolám hasiče“.
 - „Když se s tebou bude chtít prát někdo mladší“ – „Zavolám paní učitelku“.
- Otázky, proč... →
 - „Proč jsou jména v telefonním seznamu seřazena podle abecedy?“ – „Nevím“.
 - „Proč mají hry pravidla?“ – „Aby se hrály na telefonu“.

Po psychologickém vyšetření následuje speciálně pedagogické, s pomocí MaTeRS testu:

- Pojmenování barev na pastelkách → chlapec pojmenovává správně základní i doplňkové barvy.
- Kresba postavy – namaluj maminku → kreslí pouze hlavu (ne hlavonožec, bez končetin), s dlouhými vlasy, ani po vyzvání, zda něco nechybí, nedokreslí tělo, obrázek si podepíše (čitelné, velké tiskací písmo).
- Figura-pozadí – nalezení čtverce ve zmeti jiných tvarů → čtverec ukazuje, ale neobkreslí ho, spojuje ho čarou s předlohou.
- Překreslení 6 bodů ve správném množství a umístění → předtištěné body překresluje ve správném množství i rozmístění.
- Grafomotorika – obtažení a dokreslení → správně dokresluje stříšky, plot (vertikální čáry), u kliček se bojí, pouze obtahuje a nechce pokračovat.
- Vizuální diferenciacie – reverzní test – nalezení odlišného tvaru v řádku (zrcadlově otočený) → označí všechny tvary správně.
- Semafor – vybarvení správnými barvami a ve správném pořadí → vybarvuje správnými barvami, ve správném pořadí, vysvětluje, co jednotlivé barvy znamenají.
- Orientace – nakresli kolečko nad semafor, pod semafor, vedle semaforu → nerozumí, neví, kam má kreslit.
- Určení první hlásky ve slovech → zpočátku určuje první slabiku, po zácviku již pouze první hlásku.
- Sluchová analýza – vytleskávání slabik slov → vytleskává slova, určí počet slabik. Např. slova „domeček, míček, kolo“.
- Sluchová syntéza – spojování slabik do slov → spojí slabiky do slov. Např. slova „ma-pa, slu-níč-ko, ko-lo-běž-ka“.
- Sluchová diferenciacie, určit u dvojice slov, zda jsou stejná nebo jiná → Např. „pik-pok, stu-stu, mik-mok“, neví, nerozumí zadání ani po zácviku.
- Opakování vět → zopakoval správně věty „Dům je vysoký“, „Na nebi se třpytí dvě hvězdičky“, „Naše Anička má nový pokojíček“.

Pomůcky

WISC-III, MaTeRS, pastelky

Zhodnocení

Po vyhodnocení testu WISC-III opět vychází chlapcův intelekt v pásmu lehkého mentálního postižení (poruchy rozvoje intelektu), ale blíže k hraničnímu pásmu. Průběh vyšetření velmi narušoval chlapcův psychomotorický neklid, neustále si lehal na stůl, chtěl odcházet z místnosti, díval se jinam. U každého úkolu bylo potřeba chlapce motivovat, upoutávat jeho pozornost směrem k úkolu. To mohlo negativně přispět k výsledku, kdy by chlapec některé úkoly dokázal lépe, pokud by je neodmítal. Zároveň ale dle psycholožky některé chlapcovy odpovědi na otázky jsou typické pro děti s mentálním postižením (Např. „Co mají společného kočka a myš?“ – „Kočka chytne myš“).

Speciální pedagog se přiklání k tomu, že deficity jsou důsledkem vývojové dysfázie, nedostatkem porozumění. Charakter chlapcova chování může být také důsledek vývojové dysfázie, kdy chlapec nerozumí a nechce proto spolupracovat. Navíc mohou být přidruženy další poruchy, jako je ADHD nebo vývojové poruchy učení. Pravidelné a dlouhodobé neporozumění a selhávání v úkolech může mít za následek chlapcův odmítavý postoj. Chlapec potřebuje laskavý a individuální přístup, pokud se mu někdo velmi intenzivně věnuje, je schopen hezky pracovat.

Maminka chtěla, aby chlapec nastoupil na ZŠ logopedickou, ale vzhledem k tomu, že chlapec již není klientem SPC logopedického, není tato varianta možná. Mamince je tedy doporučena jiná ZŠ zřízena dle § 16 odst. 9, školského zákona. V této škole je méně žáků ve třídě, chlapec se tak bude lépe orientovat v dění ve třídě, bude zde větší možnost individuálního přístupu. Chlapcovi také bude mezi podpůrnými opatřeními doporučen i asistent pedagoga.

Cíle

Speciálně pedagogické vyšetření dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Konzultace s rodiči

Průběh

Dnešní vyšetření je tzv. kontrolní, kdy je dítě již klientem SPC, navštěvuje MŠ, ZŠ nebo SŠ, a jednou ročně přichází do SPC na kontrolní vyšetření, aby se zjistilo, v čem dítě pokročilo nebo v čem naopak stagnuje, a došlo k úpravě podpůrných opatření tak, aby byly aktuální a odpovídaly potřebám dítěte. Vyšetření předchází i návštěva speciálního pedagoga ve škole, kam dítě dochází, a konzultace s pedagogy dítěte. Na dnešní vyšetření přichází chlapec Michael s rodiči. Míšovi je skoro 5 let (narozen 5/2020), a v SPC je veden pro suspektní PAS a opožděný vývoj řeči. Navštěvuje MŠ běžného typu, ve třídě je přítomen asistent pedagoga. Speciální pedagog před dnešním vyšetřením navštívil danou MŠ, konzultoval nastavená podpůrná opatření s pedagogy a následně i s rodiči. Podpůrná opatření jsou odpovídající potřebám chlapce, včetně asistenta pedagoga, který s chlapcem individuálně pracuje a motivuje ho k činnosti. Vyšetření tedy dnes přenechává na mně, abych si mohla vyzkoušet s chlapcem pracovat, a mezitím vede rozhovor s rodiči. K dispozici jsem dostala záznamový arch, kde jsou předepsané dané oblasti a co by dítě ve věku 4-5 let mělo zvládat, podle kterého se můžu orientovat, na co se zaměřit. Dále jsem si vybrala různé pomůcky, které bych u vyšetření mohla využít, jednalo se hlavně o hračky a různé didaktické pomůcky. Mým úkolem je zjistit co nejvíce o chlapci, a poté předat zjištěné informace speciálnímu pedagogovi.

Vyšetření i konzultace probíhaly zároveň ve stejné místnosti. Místnost je menší, kousek od vstupu jsou umístěny židle (zde probíhala konzultace) a více vzadu je koberec s hračkami, a dětský stůl s židlí. Speciální pedagog vede rozhovor s rodiči, já jsem s chlapcem na koberci. Na začátku se ptám chlapce, jak se jmenuje, poté se představuji já. Míša se hned zajímá o to, co jsem si donesla v tašce. V tašce mám různé hračky a pomůcky, které nevytahuji najednou, ale postupně. Hned na začátku chlapce zaujal ruční větráček, který vytáhnul z tašky, ukazuje ho i rodičům. Nechávám ho, aby si hračku chvíli prohlédl a pohrál si s ní. Chlapec je hrou silně zaujatý, ale když mu řeknu, ať se podívá do tašky, co dalšího se tam ukrývá, tak se jde se mnou podívat. Nejprve vytahujeme barevné kelímky různých velikostí a barev, ptám se ho tedy na všechny barvy a ukazují, že by se dal postavit z kelímků komín. Míša pojmenovává všechny barvy (základní i doplňkové) a staví z kelímků komín. Další aktivitou je kniha, ve které je na každé straně určitý počet zvířátek nebo předmětů a k tomu čísla na magnet, která se k jednotlivým stranám přiřazují. Nejprve se ptám, co je na obrázku a poté na počet. Míšu tato činnost baví, od rodičů jsem se dozvěděla, že rád počítá. Všechny obrázky pojmenovává správně, správně určuje i počty a přiřazuje danou číslici. Poté vytahuji barevné kuličky, se kterými si zkusíme určovat více a méně, a také sčítání (např. 2 kuličky + 2 kuličky), ale to ještě neovládá. Zkusím tedy přiřazování stejných a jiných barev, kdy vyberu jednu kuličku určité barvy a dám chlapci pokyn, aby k ní dal kuličku stejné či jiné barvy. Chlapec

pokynům rozumí, a správně přiřazuje kuličky daných barev. Míša si dále vybírá malá písmenka na suchý zip, která si nejprve sám vytahuje z pytlíku a poté je umísťuje na koberec. Ptám se ho na jednotlivá písmena, jestli ví, jak se jmenují, pojmenoval pouze A. Společně jsme si i vyjmenovali abecedu, kterou s dopomocí umí vyjmenovat, písmena ale zatím nepozná vizuálně. Mezi uvedenými činnostmi nebo i během nich chlapec občas odbíhá k jiným hračkám, já se snažím upoutat jeho pozornost k činnosti, kterou máme aktuálně rozdělanou. Po upozornění, že ještě na něčem pracujeme, se chlapec vrací, ale jeho pozornost je roztržštěná a musím na něj hodně mluvit. Spolupráci však vyloženě neodmítá a na činnost se dokáže chvíli soustředit. Hračky, které rozptylují jeho pozornost, mu chvíli nechávám, a poté je schovám. Zjistila jsem, že je potom vlastně ani nehledá. V dokumentaci jsem se dočetla, že Míša nemá rád kreslení, tento údaj byl však z minulého vyšetření (tedy rok starý), takže jsem byla zvědavá, jak to bude vypadat dnes. Ukázala jsem mu pastelky, a zeptala se ho, jestli by mi něco nakreslil. Chlapec souhlasil a sednul si se mnou ke stolu. Nejprve jsem se ho zeptala na jednotlivé barvy, pojmenovává opět všechny, ale zatím nerozlišuje odstíny (např. tmavě zelená). Vyzkoušela jsem s ním kresbu domečku, pána, geometrických tvarů, vlnovky a stříšek (více viz zhodnocení). Poté jsem ho nechala, aby si nakreslil, co bude sám chtít. Vybírá si ke kresbě fixu, kreslí přes celou plochu papíru různé obrazce a tečky. Zkoušela jsem se ho ptát, co to kreslí, ale úplně jsem neporozuměla odpovědi. Po kresbě jsem donesla hru na nácvik prostorové orientace. Balení obsahuje 6 gumových zvířátek či předmětů, podložku se šesti místy, a kartičky, kde jsou vyobrazeny různé způsoby umístění na podložce. Míša si hned vybírá kartičku a skládá předměty podle vzoru, což se mu dobře daří. Nechávám ho tedy pracovat, a poté mu zkouším dávat pokyny, aby dal zvířátko za strom, vedle stromu apod., ale připadá mi, že tomu zatím nerozumí, a předměty dává na sebe. Když jsem mu postavila tři zvířátka za sebe a zeptala jsem se, které je první (nebo poslední), tak říká, že neví. Když se ho zeptám, jaká ruka je pravá, tak také neví. Na závěr si hrajeme na koberci s míčkem a tobogánem, který ho zaujal asi nejvíce ze všech hraček v místnosti, a neustále k němu odbíhal. Sám vymyslel, že vždy hodí míček nejprve on a poté já, a míček mi podává se slovy „teď ty“.

Pomůcky

Papíry, pastelky, barevné kelímky různé velikosti, knížky, barevné kuličky, písmena na suchý zip, didaktická pomůcka k nácviku prostorové orientace.

Zhodnocení

Míša je schopen dobře spolupracovat tzv. 1 na 1, kdy se mu věnuje jeden dospělý člověk, v kolektivu mívá obtíže, a pokud ho nevede asistent pedagoga nebo pedagog, tak od činností odbíhá nebo se drží stranou. Neodmítá spolupráci a respektuje pokyny dospělého. Jeho pozornost je spíše krátkodobá, velmi snadno odklonitelná podněty z okolí, potřebuje hodně motivovat a upoutávat jeho pozornost. Zajímá se o nové a neznámé předměty ve svém okolí, ale když zmizí, tak je nehledá. Má základní zdvořilostní návyky – pozdraví, poprosí, poděkuje. Zrakový kontakt navazuje velmi krátce a jen občas. V řeči se ojediněle objevují dysgramatismy, nesprávná výslovnost sykavek a vibrant. Vyjadřuje se spíše jednoduchými větami, tempo řeči je pomalé a odpovídá s výraznou prodlevou. Při grafomotorických cvičeních a kresbě držel tužku špetkovým úchopem vysoko od hrotu, i přes upozornění úchop nezměnil. Při volné kresbě

již držel fixu správně. Má nedostatečný přtlak (nejspíš důsledek vysokého držení), kreslí vždy pravou rukou. Kresba postavy – hlavonožec, oči nos a pusa jednoduše naznačeny, končetiny v podobě jemných čar (ruce dlouhé, nohy krátké), na jedné ruce 4 prsty, na druhé 7 prstů. Geometrické tvary správně pojmenoval, nejlépe nakreslí obdélník, čtverec a trojúhelník nepřesně. Kruh kreslí jako sluníčko, ale volí správně žlutou barvu, kruh je rovnoměrný. Napodobí vlnovku i stříšky. Kresba domu – obdélník jako podstavec, na něm trojúhelník, naznačené dveře a okna. Správně přiřadí a pojmenuje základní barvy, doplňkové s nápovědou, zatím nerozlišuje odstíny barev. V prostorové orientaci rozumí pokynům „na“, „do“, „v“, zatím nerozumí vpředu/vzadu, před, za, nad, pod, vedle, v řadě neukáže první/poslední, na vlastním těle neurčí pravá/levá. Napočítá do 14, zatím neovládá jednoduché algoritmy, rozlišuje hodně/málo, malý/velký, stejné/jiné, zatím nerozlišuje méně/více. Ve hře ho nejvíce zajímají kostky, kuličky, pohyblivé hračky, knížky. U Míši je potřeba intenzivní individuální péče, přítomnost asistenta pedagoga je jistě vhodná, je důležité, aby se mu někdo individuálně věnoval a rozvíjel ho ve všech oblastech, nabízel mu nové a zajímavé podněty. Má sklony k tomu, hledat si jednoduché, repetitivní činnosti, a být stranou od ostatních. Míša je schopen kooperativní hry, ale dává přednost hře o samotě. Proto by bylo vhodné chlapce podporovat v účasti na společných aktivitách ve třídě, aby se učil fungovat v kolektivu a zapojoval se do činností s ostatními dětmi.

Cíle

Psychologické a speciálně pedagogické vyšetření dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Konzultace s rodiči

Průběh

Dnešní vyšetření je opět kontrolní, tedy dítě je již delší dobu klientem SPC. Do SPC přichází chlapec Tobiáš s maminkou. Tobiášovi je 12 let, má ADHD a intelekt v pásmu lehkého mentálního postižení (poruchy rozvoje intelektu). V dokumentaci je zmíněna i porucha opozičního vzdorů. Tobiáš navštěvoval do 3. ročníku ZŠ hlavního vzdělávacího proudu, kde byl vzděláván podle Individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP), ve třídě byl přítomen asistent pedagoga. Od 4. ročníku chodí na ZŠ zřízenou dle § 16 odst. 9, školského zákona pro žáky s lehkým mentálním postižením, je tedy vzděláván podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, dle minimálních výstupů, již bez IVP a asistenta pedagoga. Nyní navštěvuje 5. ročník.

Vyšetření se skládá ze dvou částí: psychologická a speciálně pedagogická část, a probíhá bez přítomnosti matky. Psycholog k vyšetření používá Wechslerovu inteligenční škálu pro děti (WISC-III):

- Otázky → „Jak se jmenuješ?“ odpovídá „Tobiáš“, „Kdy jsi se narodil?“ odpovídá „v prosinci, 24.“, „Kterou rukou píšeš?“ odpovídá „pravou“.
- Co na obrázku chybí → u všech obrázků ukáže na chybějící prvek a pojmenuje ho. Pojmenoval např. „tuha, ucho, poklop, nehet, fousek, panenka, černé klávesy“.
- Otázky na všeobecný přehled →
 - „Jaký den je po čtvrtku?“ – „Pátek“, na požádání vyjmenovává všechny dny v týdnu.
 - „Jaké jsou dva druhy peněz?“ – „Bankovky a mince“.
 - „Jaký měsíc je po březnu?“ – „Duben“.
 - „Kolik dnů má týden“ – „7“.
 - „Co uděláš, když chceš ohřát vodu?“ – „Dám vodu do konvice“.
 - „Jaká jsou 4 roční období?“ – „Jaro, léto, podzim, zima“.
 - „Kolik hodin má jeden den?“ – „24“.
 - „Na které světové straně večer zapadá slunce?“ – „Východ“.
 - „Co dělá žaludek“ – „Zpracovává potravu“.
 - „Který měsíc je v přestupném roce o den delší?“ – „Prosinec“.
 - „Kdo to byl Kryštof Kolumbus?“ – „Zpěvák“.
 - „Jaké máme světové oceány?“ – „Tichý, Divoký, Černý“.
- V dalším úkolu je 9 čísel (1-9) a pod nimi různé symboly. Chlapec má za úkol v následujících řádcích pod čísla nakreslit symboly dle vzoru – symboly kreslí nepřesně, zaměňuje je, pracuje velmi pomalým tempem.

- Co mají společného tato dvě slova? → např.
 - „Červená a modrá“ – „Barvy“.
 - „Klavír a kytara“ – „Hudební nástroje“.
 - „Tričko a bota“ – „Oblečení“.
 - „Loket a koleno“ – „Člověk“.
 - „Kočka a myš“ – „Zvířata“.
 - „Obraz a socha“ – „Památky“.
 - „Led a pára“ – „Voda“.
 - „Teplota a délka“ – „Vlhkost“.
 - „Hora a jezero“ – „Kámen“.
- Seřazení obrázků dle časové posloupnosti → pracuje přiměřeným tempem, skládá ve správné posloupnosti až 4 obrázky.
- Počítání, odečítání a sčítání → napočítá do 30 +, zvládá sčítání a odčítání z paměti v oboru do 10 (přes desítku má již problémy, dlouho přemýšlí, a nakonec odhaduje odpověď), násobení z paměti nezvládá.
- Skládání barevných kostek podle předlohy → potíže s otočením kostek, pokud mají zbarvenou pouze půlku strany, prohazuje barvy i směr kostek.
- Otázky, co uděláš když... →
 - „Ti teče krev“ – „Zalepit“.
 - „Když najdeš peněženku v obchodě“ – „Dám paní pokladní“.
 - „Když stoupá z budovy kouř“ – „Říct mamce a zavolat hasiče – 150“.
 - „Když ztratíš kamarádovi míč“ – „Řeknu to paní učitelce, omluvím se mu“.
- Otázky, proč... →
 - „Proč jsou jména v telefonním seznamu seřazena podle abecedy?“ – „Abychom věděli, kam volat“.
 - „Proč zhasínáme, když odcházíme z místnosti?“ – „Abychom neplýtvali elektřinu“.
 - „Proč mají hry pravidla?“ – „Abychom věděli, jak hrát“.
 - „Proč mají auta SPZ?“ – „Aby policajti věděli, jestli ho někdo neukradnul“.
 - „Proč se dávají na dopisy známky?“ – „Aby se vědělo, komu se posílá“.
- Opakování čísel → zopakuje správně až 5 čísel po sobě, pozpátku zopakuje správně pouze dvě čísla (např. 2, 8 – 8, 2)

Speciálně pedagogickou část jsem si dnes vyzkoušela já. K dispozici jsem dostala několik pracovních listů a záznamový arch. První test je zaměřen na vizuální diferenciaci, kde dítě rozeznává, zda je dvojice obrázků stejná nebo jiná. První řádek s Tobíášem procházíme společně, abych měla jistotu, že zadání rozumí, dále už pokračuje sám. Pracuje v pomalém tempu, soustředí se na úkol. Následuje vyšetření sluchové analýzy, syntézy a diferenciaci. Ve sluchové analýze říkám slova a chlapec je rozdělí na hlásky. Ve sluchové syntéze je to naopak, kdy já říkám slovo rozděleně a chlapec řekne slovo vcelku. U sluchové diferenciaci má za úkol rozeznat, zda jsou dvě slova stejná nebo jiná. Zkouším i fonologickou manipulaci, kdy nejprve uvádím příklad, že když ve slově „pes“ vyměníme hlásku „p“ za „l“, vznikne nám slovo „les“. Poté dávám další příklady změn ve slovech a Tobíáš má za úkol říct,

jaké slovo změnou vznikne. Dále říkám postupně věty a Tobiáš je po mně doslovně opakuje. Dalším úkolem je opis věty Už se těším na prázdniny, přepis dvou krátkých vět, a poté diktát. U diktátu jsem si všimla, že mezi papíry nemám papír s větami, které mám diktovat, takže jsem si vymyslela věty vlastní. Poslední je pracovní list s úkoly z českého jazyka – doplňování i/i/y/ý ve slovech, doplňování dě/tě/ně/bě/pě/vě/mě ve slovech (např. ště_, med_d, třes_, teplo_r), doplňování písmene na konec slova (např. paře_, obra_, chlé_, mrke_), určování podstatného jména a slovesa ve větách (např. zedníci staví dům).

Pomůcky

Tužka, propiska, pracovní listy, WISC-III.

Zhodnocení

Tobiáš oproti minulým rokům krásně spolupracuje, vůbec se již v chování neobjevuje opoziční vzdor. Nedá se říct, že by byl z některého z úkolů vyloženě nadšený, ale všechny úkoly splnil nebo se snažil je splnit, a žádný z nich neodmítal. Dříve prý bylo běžné, že odcházel od stolu, utíkal z místnosti, lehal si na stůl a schovával obličej, nebo slovně práci odmítal. Dnes se ale nic takového nestalo. Tobiáš je ostýchavý, příliš během vyšetření s nikým z nás nemluvil, pouze odpovídal na otázky tišším hlasem, zrakový kontakt ale při komunikaci navazuje. Na zadané úkoly se vydrží soustředit po delší dobu. Pokud si není u úkolu jistý, jak dál pokračovat, nic neřekne a kouká do papíru, čeká na vyzvání pedagogem. Jeho tempo řeči je pomalejší, má oslabenou oromotoriku, vyslovuje nesprávně tupé sykavky (Š, Ž, Č) a vibranty (R, Ř). V řeči se nevyskytují dysgramatismy, používá všechny slovní druhy. V písemném projevu se občas objevují nesprávné tvary písmen, písmena v jednom slově nestejné velikosti, nerespektování hranic mezi slovy. Má výrazný přítlak na psací náčiní, při psaní delších vět na linku přesahuje písmo směrem dolů přes linku. Po gramatické stránce zaměňuje i/y, t/d, s/z, p/b, f/v (řídí se tím, jak slovo slyší). Tobiáš se ve škole učí číst i psát pouze tiskací písmo, psací písmo není schopen přečíst. V testu vizuální diferenciaci má 20 chyb (ze 42 obrázků), větší polovina chyb spočívá v neoznačení odlišné dvojice, menší polovina spočívá v označení dvojice, která je ale stejná. Nejvíce chyb má v určení rozdílu ve vertikální symetrii („zrcadlové otočení“). Během testu postupoval systematicky po řádcích. Ve sluchové analýze správně složil všechna slova, ve sluchové syntéze všechna slova správně vyhláskoval. Ve sluchové diferenciaci větší část dvojic určil správně, nesprávně rozlišoval ostré sykavky (c, s, z). Fonologickou manipulaci zvládá pouze na začátku slova, na konci ani uprostřed nikoliv. Věty opakuje téměř bezchybně, ale v diktátu, i po několika zopakování, vynechává některá slova či části slov (např. K obědu mám řízek s brambory – K obědu ma řízek branbory). V kratší větě správně určí podstatné jméno a sloveso. Zpaměti zvládá početní operace do 10, k počítání nad 10 a násobilce potřebuje vizuální znázornění (osu, kterou využívají ve škole). Grafémy číslic čte správně, zvládá porovnávání velikosti čísel. Oproti minulému vyšetření tedy došlo k posunu v pracovním chování a spolupráci chlapce, výkony v jednotlivých úkolech odpovídají intelektu chlapce. Je doporučeno pokračovat ve vzdělávání dle minimálních výstupů v ZŠ zřízené dle § 16 odst. 9, školského zákona, za stávajících podmínek.

Cíle

Speciálně pedagogické vyšetření dítěte

Vyšetření školní zralosti

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Konzultace s rodiči

Průběh

Na dnešní vyšetření přichází dívka Adélka s maminkou. Adélce bude v květnu 7 let a momentálně navštěvuje druhým rokem MŠ běžného typu, kde je vzdělávána podle IVP, a ve třídě je navíc přítomen asistent pedagoga. V dokumentaci jsou uvedeny diagnózy opožděný vývoj řeči, suspektně lehké mentální postižení (porucha rozvoje intelektu). Minulý rok dostala odklad školní docházky z důvodu celkové nezralosti, a to především v oblastech: zraková percepce, sluchová percepce, matematické představy, grafomotorika, vizuomotorická koordinace, časoprostorová orientace. V chování byl také patrný psychomotorický neklid, její pozornost byla velmi lehce odklonitelná okolními vlivy. Také byla silně fixována na matku. V řeči se vyskytovala artikulační neobratnost a nesprávná výslovnost většího množství hlásek, pasivní i aktivní slovní zásoba byla velmi chudá. Dle psychologického vyšetření se její intelekt pohybuje v pásmu lehkého mentálního postižení blíže k hraničnímu pásmu (poruchy rozvoje intelektu).

Vyšetření je tedy zaměřeno na školní zralost, s tím, že Adélka bude v září nastupovat na základní školu a bude potřebovat podpůrná opatření. Vyšetření jsem si dnes vyzkoušela já, k dispozici jsem dostala screeningový nástroj MaTeRS a záznamový arch, který je rozdělený na jednotlivé oblasti vývoje, postupovala jsem tedy podle nástroje MaTeRS a poté podle záznamového archu. Vyšetření má následující posloupnost:

- Pojmenování barev na pastelkách → pojmenovává správně základní i doplňkové barvy, neurčí odstíny barev.
- Kresba postavy – namaluj maminku → postava má hlavu, trup a končetiny, trup ve tvaru trojúhelníku (šaty), černou kreslí obrysy a barevnými pastelkami vybarvuje šaty, oči, pusku, vlasy a končetiny, ruce nemají 5 prstů, postava nemá krk a uši, obrázek si nepodepíše (prý to neumí), při kresbě popisuje důvod zvolených barev.
- Figura-pozadí – nalezení čtverce ve zmeti jiných tvarů → čtverec ukazuje, a obkresluje pastelkou.
- Překreslení 6 bodů ve správném množství a umístění → předtištěné body překresluje ve správném množství i rozmístění, body jsou větších rozměrů.
- Grafomotorika – obtažení a dokreslení → zuby pily kreslí velmi blízko u sebe, plot (vertikální čáry) kreslí správně, ale je viditelný velmi silný přítlak na tužku, u kliček se snaží, ale kreslí je hodně pomalu a nesprávně.

- Vizualní diferenciacie – reverzní test – nalezení odlišného tvaru v řádku (zrcadlově otočený) → má potíže s udržení řádku, přeskakuje na další řádky, tvary označuje správně, kromě obráceného L.
- Doplnění chybějící části obrázku.
- Semafor – vybarvení správnými barvami a ve správném pořadí → semafor nepojmenuje, vybarvuje správnými barvami, ve správném pořadí, vysvětluje, co znamená zelená a červená, oranžovou neví.
- Orientace na ploše → nakreslí kolečko nad semafor, hvězdičku pod semafor, čtverec vedle semaforu, na pokyn „nakresli trojúhelník vedle kolečka“ nakreslila trojúhelník vedle semaforu.
- Určení první hlásky ve slovech → slova opakuje celá, ani po zácvičku nerozumí zadání.
- Sluchová analýza – vytleskávání slabik slov → vytleskává slova, určí počet slabik. Např. slova „domeček, míček, kolo, dort, koloběžka“.
- Sluchová syntéza – spojování slabik do slov → spojí slabiky do slov. Např. slova „ma-pa, slu-níč-ko, ko-lo-běž-ka“.
- Sluchová diferenciacie, určit u dvojice slov, zda jsou stejná nebo jiná → Např. „pik-pok, stu-stu, mik-mok, šom-čom, dyrk-dirk, otyň-otin“ nerozliší rozdíl u tupých sykavek a u měkčení.
- Opakování vět → zopakuje správně větu „Dům je vysoký“, nezopakuje delší souvětí „Na nebi se třpytí dvě hvězdičky“, „Naše Anička má nový pokojíček“.
- Orientace na vlastním těle – ukazování částí těla → ukáže správně vlasy, oči, nos, pusa, brada, tváře, čelo, břicho, ramena, kolena, stehna.
- Matematické představy → napočítá do 13, rozliší více a méně, sčítání a odečítání se zrkadlovou oporou v oboru do 5.
- Skládání obrázků podle velikosti → napoprvé nemá obrázky ve správném pořadí, po upozornění si chybu opraví.
- Otázky – všeobecný přehled:
 - „Jak se jmenuješ?“ – „Adélka [příjmení]“.
 - „Kolik je ti let?“ – „6“.
 - „Kde bydlíš?“ – Odpovídá správné město.
 - „Jaká máme roční období?“ – Zpočátku nejistá, po nápovědě prvního ročního období mi vyjmenovala i zbytek.
 - „Kdy jsou Vánoce?“ – „Nevím“.
 - „Jaké máme dny v týdnu?“ – „Pondělí, Úterý, Středa, Pátek, Podzim, Zima“.
- Nadřazené pojmy – „Co je dohromady jablko, hruška, švestka?“ „Židle, skříň, stůl?“ neví, nepojmenuje.

Pomůcky

MaTeRS, pastelky, puzzle

Zhodnocení

Adélka spolupracuje po celou dobu, má občasné tendence od činnosti odbíhat nebo odvádět pozornost jinam, ale po upozornění se vždy k činnosti vrátí. Její pozornost je spíše krátkodobá, samotná činnost pro ni není motivující, je zvyklá na materiální odměny (např. bonbon, hračka). Již zvládá odloučení od pečující osoby, základní pravidla slušného chování povětšinou dodržuje, někdy potřebuje připomenout (např. pozdravit, poděkovat). Její pracovní tempo je spíše pomalé. Ve výslovnosti přetrvává nesprávná výslovnost sykavek, hlásky L a vibrant, izolovaně však hlásky vyslovuje poměrně dobře, nesprávná výslovnost se projevuje spíše v souvislém mluvním projevu. Na odpovědi reaguje s mírnou latencí, vždy chvíli přemýšlí, než začne mluvit, vyjadřuje se v jednoduchých větách, občasně i v rozvitých větách, kdy jsou patrné občasné dysgramatismy (tvarosloví, volba slov). Její aktivní slovník je spíše chudší, často hledá slova, pasivní slovník je na lepší úrovni, rozumí téměř všemu. Řečový kontakt navazuje aktivně, ráda vypráví, občas mluví překotně, vynechává slova. Nevytvoří nadřazené pojmy a protiklady. Její úchop tužky je správný, má vyhraněnou laterální tlak, přítlak na podložku je silnější. U kresby postavy chybí pouze detaily v podobě krku, uší, oči jsou „načmárané“. Při kresbě vybírá odpovídající barvy pastelky, popisuje, na co je použije. Z grafomotorických prvků zvládá svislou i vodorovnou čáru, vlnovku, zuby pily, zatím nezvládá kličku s vratným tahem. Pojmenuje základní i doplňkové barvy, zatím nepojmenuje odstíny barev. Pojmenuje základní geometrické tvary. Vyhledá tvar ve zmeškaných jiných tvarech (figura a pozadí). Odliší jiný obrázek v řadě lišící se detailem či horizontální polohou, neodliší obrázek lišící se vertikální polohou. Doplní chybějící části v obrázku. Při reverzním testu přeskakuje z řádku na řádek, nepostupuje systematicky. Na pokyn ukáže na jednotlivé části svého těla, rozumí předložkovým vazbám, ukáže na formátu, v prostoru i na sobě, má potíže se zadáním více kritérií (např. vlevo dole). Nevyjmenuje všechny dny v týdnu, roční období s dopomocí, neřekne, co následuje po určitém dni. Rozliší slova s rozdílnou hláskou, kromě sykavek a měkčení. Slovo rozdělí na slabiky, neurčí první hlásku ve slovech, nezopakuje delší souvětí. Napočítá do 13, rozliší více a méně (říká málo místo méně), sčítání a odečítání se zrakovou oporou v oboru do 5. Seřadí pět prvků podle velikosti, pojmenuje největší a nejmenší. Zná základní údaje o své osobě – jméno a příjmení, věk, město, kde bydlí.

Adélka bude zařazena do spádové základní školy blízko jejich bydliště, vzhledem k výsledkům vyšetření a také na základě rozhovoru s maminkou. U dívky jsou patrné deficity v některých oblastech, tyto deficity ale nejsou tak závažné, aby byla zařazena do ZŠ zřízené dle §16 odst. 9, školského zákona pro žáky s lehkým mentálním postižením. V ZŠ bude mít podpůrná opatření 3. stupně, bude vzdělávána dle IVP, s asistentem pedagoga.

Cíle

Psychologické vyšetření dítěte

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Konzultace s rodiči

Průběh

Dnes uvidím pouze psychologické vyšetření, protože chlapec již byl vyšetřen v SPC, pro školní zralost, ale nebylo provedeno psychologické vyšetření. Chlapec se jmenuje Antonín, je mu 6 let (v červenci 7), momentálně navštěvuje MŠ s programem Začít spolu. Ve třídě je přítomen asistent pedagoga. Antonín je veden v SPC pro suspektní ADHD. Jeho pozornost je výrazně oscilující, je velmi aktivní a neustále v pohybu, nevydrží dlouho u stejné aktivity.

Vyšetření probíhá bez přítomnosti matky, psycholog k vyšetření používá Wechslerovu intelligenční škálu pro děti (WISC-III):

- Otázky → „Jak se jmenuješ?“ odpovídá „Antonín [příjmení]“, „Kolik je ti let?“ odpovídá „6“, „Kterou rukou píšeš?“ odpovídá „pravou“.
- Co na obrázku chybí → u obrázků ukáže na chybějící prvek a pojmenuje ho, s postupem času ztrácí pozornost, říká, že na obrázku nic nechybí, nechce se na obrázky dívat.
- Otázky na všeobecný přehled →
 - „Jaké máme dny v týdnu?“ – „Pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota, neděle“.
 - „Jaký den je po čtvrtku?“ – „Pátek“.
 - „Jaké jsou dva druhy peněz?“ – „neví“.
 - „Jaký měsíc je po březnu?“ – „Duben“.
 - „Kolik dnů má týden?“ – „vyjmenuje a napočítá 7“.
 - „Jaká jsou 4 roční období?“ – „Jaro, léto, podzim, zima“.
 - „Kolik hodin má jeden den?“ – „110“.
 - „Kde je žaludek?“ – „Na dubu“.
- V dalším úkolu je 9 čísel (1-9) a pod nimi různé symboly. Chlapec má za úkol v následujících řádcích pod čísla nakreslit symboly dle vzoru – symboly kreslí správně, pracuje přiměřeným tempem, v polovině chce od činnosti odejít, ale paní psycholožka ho namotivuje zpět.
- Co mají společného tato dvě slova? → např.
 - „Červená a modrá“ – „Na konci je á“, druhá odpověď: „Barvy“.
 - „Klavír a kytara“ – „Struny“.
 - „Svíčka a lampa“ – „Hoří“, druhá odpověď: „Na rozsvícení“.
 - „Tričko a bota“ – „Nevím“.
 - „Mléko a voda“ – „Je to voda“.
 - „Loket a koleno“ – „Jsou tvrdý“.

- „Kočka a myš“ – „Zvířata“.
- Seřazení obrázků dle časové posloupnosti → spěchá, složí obrázky, popíše je a odůvodní jejich posloupnost, ale není to správně.
- Počítání, odčítání a sčítání → napočítá do 20, zvládá sčítání a odčítání z paměti v oboru do 10, „Kolik kousků dostaneš, kdy rozpůlíš jablíčko?“ – „4“.
- Skládání barevných kostek podle předlohy → složí pouze nejjednodušší vzory, potíže s otočením kostek, činnost odmítá „Nebudu to dělat“ a odchází.
- Otázky, co uděláš když... →
- „Ti teče krev“ – „Zalepím to“.
- „Když najdeš peněženku v obchodě“ – „Koupíš ji“.
- „Když stoupá z budovy kouř“ – „Vypnu plotýnku“, druhá odpověď: „Zavolám hasiče“.
- „Když ztratíš kamarádovi míč“ – „Vrátím ho“.
- Otázky, proč... →
- „Proč máme v autě pásy?“ – „Aby to zatroubilo“.
- „Proč jsou jména v telefonním seznamu seřazena podle abecedy?“ – „Nevím“.
- „Proč zhasínáme, když odcházíme z místnosti?“ – „Abychom nesvítili“.
- Opakování čísel → zopakuje správně 2 a 3 čísla po sobě, pozpátku také.

Pomůcky

WISC-III, pastelky

Zhodnocení

Výsledky testu vychází na hraniční pásmo intelektu, vzhledem k roztržitosti pozornosti, a odmítání či nedokončení úkolů. Vyhodnocení se musí provést s přihlédnutím k těmto faktorům, které výsledek negativně ovlivňují. Antonín již lépe respektuje autoritu a přijímá požadavky, než v loňském roce (před nástupem do MŠ), ale stále jsou přítomny výrazné odklony pozornosti a psychomotorický neklid. Chlapec nevydrží sedět v klidu, neustále je v pohybu, má tendence odcházet od činnosti. Náročnější úkoly, které mu nejdou, odmítá. Během práce s chlapcem je nutné ho neustále motivovat, opakovat zadání, a přenášet jeho pozornost k dané činnosti. Antonín rád vypráví, ale často si rád vymýšlí, v důsledku toho prý občas dochází v MŠ ke konfliktům, když mu někdo nevěří. Chlapec se vyjadřuje v plných větách, v řeči nejsou přítomny žádné dysgramatismy, tempo řeči je přiměřené, ve výslovnosti přetrvává nesprávná výslovnost tupých sykavek a vibrant. Úchop tužky má správný, má vyhraněnou laterální. Velmi ho baví matematika, v matematických představách dosáhl dobrých výsledků. Zná základní údaje o své osobě, orientuje se v čase.

Antonín bude nastupovat na ZŠ běžného typu, mamince je blízká filozofie programu Začít spolu a proto by si přála, aby chlapec nastoupil na ZŠ s tímto programem. Vzhledem k výraznému psychomotorickému neklidu a odmítání spolupráce bude mít chlapec v podpůrných opatřeních doporučeného asistenta pedagoga.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

DIAGNOSTICKÁ PRAXE ASISTENČNÍ

SPC logopedické Olomouc

Jméno: Nikola Hlavatá

Studijní obor: Speciální pedagogika – intervence u dětí v předškolním věku

Datum výkonu praxe: 24. 2. – 4. 4. 2025

Odborné vedení: Mgr. Markéta Kalitová

Informace o zařízení

Adresa

Pedagogicko-psychologická poradna (dále PPP) a Speciálně pedagogické centrum (dále SPC)
Olomouckého kraje

Pracoviště SPC logopedické:

Tř. Svornosti 37, Olomouc 77900

Další pracoviště SPC logopedické:

Prostějov, Přerov, Hranice, Jeseník

SPC logopedické – kontaktní místa:

Šternberk, Uničov, Zábřeh

Pobočky SPC:

Olomouc, Prostějov, Mohelnice, Přerov, Jeseník

(SPC pro děti, žáky, studenty s poruchami autistického spektra, mentálním postižením, tělesným postižením a kombinovaným postižením)

SPC pro zrakově postižené:

Olomouc

PPP:

Olomouc + detašovaná pracoviště Šternberk, Uničov, Litovel

Přerov + detašované pracoviště Hranice

Prostějov + detašované pracoviště Konice

Šumperk + detašované pracoviště Mohelnice

Jeseník

(PPP a SPC Olomouckého kraje, 2025)

Zařazení organizace, legislativa

SPC logopedické je školské poradenské zařízení, které poskytuje poradenskou, metodickou a intervenční činnost. Tyto služby poskytuje bezplatně na základě žádosti žáků nebo jejich zákonných zástupců.

Činnost SPC je řízena vnitřními předpisy a směrnicemi zřizovatele a legislativními normami:

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů

(PPP a SPC Olomouckého kraje, 2025)

Cílová skupina

Cílovou skupinou SPC logopedického jsou děti, žáci a studenti s narušenou komunikační schopností (dále NKS).

Činnost organizace

Služby rodičům a žákům:

- komplexní psychologická a speciálně pedagogická diagnostika,
- podpora a pomoc při integraci žáka do běžného typu MŠ, ZŠ a SŠ (výběr optimálního školního zařízení, komplexní zpracování podkladů pro integraci, konzultace s pedagogickými pracovníky a rodiči, pomoc při zpracování individuálních vzdělávacích programů),
- doporučení k odkladu povinné školní docházky, zpracování podkladů pro zařazení dětí do vhodného typu škol a školských zařízení,
- vypracování podkladů pro přearažení žáka do ZŠ zřízené dle § 16, odst. 9 školského zákona,
- poradenství v oblasti profesní orientace u osob se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP)
- výjezdy do škol, rodin a zařízení pečujících o žáky se zdravotním postižením,
- sociálně právní poradenství,
- nabídka individuálních a skupinových stimulačních a intervenčních programů (např. Stimulační program Maxík).

Služby pedagogům:

- konzultace pro pedagogy vzdělávající žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (metodicko-konzultační návštěvy ve škole, konzultace s pedagogy ohledně doporučení ke vzdělávání),
- pomoc při inkluzi žáků se SVP do MŠ, ZŠ, SŠ, instruktáž týkající se úpravy prostředí,
- konzultace při zpracování individuálních vzdělávacích plánů žáků se SVP,
- návrhy speciálních pomůcek podle individuálních potřeb žáků se SVP,
- metodické vedení pedagogických pracovníků ve školství, případně konzultace s ostatními účastníky péče o daného žáka,

- příprava a zpracování návrhů na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu žáků se SVP,
- školení a metodické semináře pro pedagogy a asistenty pedagogů.

SPC logopedické:

- depistáže v MŠ a v 1. třídách ZŠ zaměřené na vyhledávání dětí s narušenou komunikační schopností, včetně doporučení vhodné logopedické péče,
- diagnostika narušené komunikační schopnosti zaměřená na zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků s vadou řeči včetně stanovení potřebných podpůrných opatření,
- diagnostika specifických poruch učení ve vazbě na NKS,
- vyšetření školní zralosti u klientů s narušenou komunikační schopností,
- psychologické vyšetření zaměřené na zjišťování rozumových schopností ve vazbě na školní úspěšnost, odhalení a pomoc při řešení obtíží v psychickém a sociálním vývoji dětí s NKS,
- individuální a skupinová logopedická intervence (přednostně u dětí s přiznaným podpůrným opatřením 2. a vyššího stupně),
- edukativně stimulační skupiny pro předškoláky s NKS s odkladem školní docházky,
- diferenciální diagnostika (spec. pedagogická i psychologická) odlišující NKS od jiných typů postižení,
- kariérové poradenství pro žáky a studenty s NKS,
- vyšetření pro Doporučení uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky,
- logopedické vyšetření pro zájemce o studium na SŠ a VŠ pedagogického směru,
- vřazování dětí a žáků s NKS do tzv. logopedických tříd,
- garance odborné speciálně pedagogické péče u dětí zařazených do logopedických tříd MŠ a ZŠ,
- konzultační a poradenská podpora zákonným zástupcům klientů s NKS,
- metodická podpora škole, kde se vzdělává žák s potřebou podpůrných opatření z důvodu NKS,
- pomoc při tvorbě Individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP).

(PPP a SPC Olomouckého kraje, 2025)

Záznamy

Cíle

Vyšetření školní zralosti

Vyhodnocení výsledků vyšetření

Konzultace s rodičem

Vytvoření doporučení k odkladu povinné školní docházky

Průběh

Aktuálně probíhají v SPC ve větší míře vyšetření školní zralosti, protože v blízké době budou zápisy do 1. tříd základních škol, a je třeba provést toto vyšetření, aby se určilo, zda dítě dostane odklad povinné školní docházky, nebo nikoliv. Dnes proběhlo vyšetření školní zralosti u dívky Elišky, která navštěvuje logopedickou třídu v MŠ. Elišce je nyní 6 let (je narozena v únoru 2019), a má opožděný vývoj řeči s dysfatickým profilem. Vývojová dysfázie jí nebyla nikdy plně diagnostikována, ale ve vývoji řeči jsou přítomny dysfatické rysy. Vyšetření probíhá přímo v kanceláři speciálního pedagoga.

Vyšetření probíhalo v následující posloupnosti:

- Kresba domečku → nakreslila pouhý obrys domu, bez detailů (bez střechy, komínu, dveří, oken), ani při pobídnutí, zda tam něco nechybí, detaily nedokreslila.
- Podepsání obrázku → podpis je zrcadlově obrácený (AKŠILE + zrcadlově obrácená jednotlivá písmena).
- Kresba pána → nakreslila hlavu, trup a končetiny, bez detailů (krk, nos, vlasy, uši), na obličeji dvě tečky znázorňující oči a pus, na ruce 4 prsty, končetiny v podobě tenké čáry.
- Překreslení 10 bodů → překreslila se správným počtem bodů i jejich umístěním.
- Přepis psacího písma → nejprve se bála začít, poté ji paní pedagožka poradila, ať si text obtáhne, to dívce pomohlo a po obtažení se snažila napodobit písmo, přepis se podobal vzoru.
- Pojmenování geometrických tvarů a jejich nakreslení → pojmenuje a nakreslí správně kruh, čtverec, obdélník a trojúhelník, překreslí správně také kosočtverec.
- Zkouška laterality → dívka se dívá do „dalekohledu“ vždy pravým okem, píše pravou rukou, pravou a levou stranu zatím neukáže, ukáže rukou nahoru, dolů, dopředu, dozadu, neví kam ukázat na pokyn „vedle“.
- Matematické dovednosti → řekne a ukáže na prstech svůj věk, napočítá do 10, neurčí jaké číslo je např. za 2, před 2, určí správně více a méně, přesune správně tužky z jedné skupiny do druhé, aby v první zůstal určitý počet tužek, zvládá sčítání a odčítání v oboru do 5.

- Sluchová analýza – rozložení slov na slabiky a vytleskání → správně vytleskala např. slova „koza, peníze, bába, brána, tabule, petrklíč, strom, švestka, pantoflíček, židle“, u slova „míč“ tleskla dvakrát, podruhé již tleskla pouze jednou.
- Sluchová syntéza – skládání slabik do slov → správně řekla např. slova „myška, domeček, tráva, cibule, petržel, sestra, karamelka, kostka“, potíže měla pouze u slov „mašle a papá“.
- Určení první hlásky ve slovech → např. ve slovech „máma, balon, myš, Ema, opice“, Eliška neurčí první hlásku, ani při prodlouženém vyslovení první hlásky pedagogem.
- Sluchová diferenciacce → poznání rozdílů ve dvojici slov, určení, zda jsou to stejná slova nebo jiná. Např. dvojice „mísa-Míša, síla-síla, miska-myška, nás-náš, ves-veš, šál-sál, sele-sele, kosa-koza, zum-sum, tiká-tyká, tuk-ťuk“, Eliška poznala a určila všechny dvojice správně.
- Opakování izolovaných hlásek, slov a vět → např. „buben, hafík hafá, bubnujeme na buben, maminka má domek, mámu bolí noha“, Eliška správně vyslovuje izolované samohlásky, ve slovech ale dochází k záměnám (např. „o“ vyslovuje více jako „u“, „e“ jako „a“, „ě“ jako „i“, nesprávná výslovnost vibrant, absence měkčení (např. „lodyčka“ místo „lodička“, záměna tupých sykavek za ostré), zopakování souvětí „Teta, která u nás dlouho nebyla, přijela na návštěvu“ bez chyby.
- Vizuální diferenciacce – rozpoznání rozdílů mezi dvěma obrázky v detailu, vertikálním či horizontálním otočení → tomuto cvičení předchází zácvik, kdy dítěti ukazujeme na jednotlivé dvojice a ptáme se, zda jsou stejné nebo jiné, když nám řekne, že jiné, vyzveme ho, aby nám rozdíl ukázalo a dvojici obrázků přeškrtno. Musíme si být jistí, že dítě chápe pojmy „stejný“ a „jiný“ a chápe postup při plnění úkolu. Pokud nám připadá, že dítě některé obrázky přeskočilo, můžeme ho ještě pobídnout ke kontrole. Eliška vypracovala celé cvičení, s výsledkem 13 chyb (do 8 chyb se pohybujeme v normě).
- Pasivní slovní zásoba – pedagog ukazuje obrázky, dívka pojmenovává → Eliška pojmenovala bez problému téměř všechny obrázky.
- Pojmenování barev → pojmenuje základní i doplňkové barvy.
- Popis obrázku → obrázek nepopisuje samostatně, odpovídá na otázky pedagoga, většinou jednoslovné až dvouslovné odpovědi.
- Pojmenování protikladů – dva obrázky → nepojmenovala „tlustý-hubený, zlý-hodný“, pojmenovala „prázdný-plný, dlouhé-krátké, malá-velká“, u dvojice „noc-den“ pojmenovala pouze „noc“.
- Popis obrázku, určení předložky → např. „do boudy, v posteli, z okna, přes plot, na židli, u stolu, pod židličkou“, Eliška pojmenovala všechny obrázky správně.
- Nadřazené pojmy → např. „ovoce, zelenina, oblečení“ vše správně, vybrala jednu věc, která do skupiny nepatří.
- Počet + podstatné jméno → např. „1 slepice-2 slepice, 2 kočky-1 kočka“, také správně, občas řekla slovo zdvojnásobně (např. slepice-slepička), ale skloňování bylo vždy správné.

- Rozeznání nesprávného skloňování → ve větách „Krokodýl má velká zuba“ a „Táta jela na autě“ správně poznala, že věta není správná, ale nedokázala ji říct správně (opravit ji).

Po vyšetření děti vždy dostanou odměnu v podobě samolepky a razítka, které si sami vyberou. Poté speciální pedagog zavolá rodiče, aby společně zkonzultovali výsledky vyšetření (viz Zhodnocení pracovníka). Pokud se domluví, že dítě dostane odklad povinné školní docházky, vytvoří pracovník SPC doporučení k odkladu povinné školní docházky, kterou rodič donese do jejich spádové základní školy.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, pracovní listy, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Eliška hezky spolupracovala, její pracovní tempo je přiměřené, občas se bojí pokračovat v úkolu, když si není jistá (řekne, že neví nebo se pouze dívá na zadání). U kresby chyběly detaily (u domečku i u pána). Podle maminky prý Eliška doma nakreslí kresbu detailnější. Úchop psacího náčiní je v normě, a ani se neobjevuje silnější či slabší přitlak. Eliška má souhlasnou laterální (tedy preferuje pravou ruku i pravé oko). U podpisu ještě dochází k zrcadlovému otáčení tvarů písmen a pořadí písmen, které se ale dá přeučit, nejedná se o nic patologického. V reverzním testu měla Eliška 13 chyb, při práci byla patrná nejistota v určování jiných a stejných tvarů, Eliška si obrázky dlouho prohlížela a u několika obrázků i změnila své rozhodnutí. V řeči nemá obtíže s určováním předložek, ani se skloňováním, vytleskala slabiky většiny slov a složila většinu slov ze slabik (důležité pro budoucí čtení), obtíže má ale v určování první hlásky ve slovech. Zopakovala i delší souvětí, podle maminky prý měla připravenou i písničku, kterou nám zazpívá, ale nakonec ji zazpívat nechtěla. Stále přetrvává nesprávná výslovnost samohlásek v plynulé řeči (izolovaně již správná výslovnost) a také absence měkkění. Ve sluchové diferenciaci ale určila všechny rozdílné dvojice správně. To znamená, že rozdíl slyší, ale ještě ho neumí aplikovat v mluvené řeči. Matematické představy má Eliška na poměrně dobré úrovni, napočítá do 10, určí více a méně, sčítá a odčítá do 5, pouze neurčí, jaké číslo předchází a následuje určitému číslu. Objevují se obtíže v prostorové orientaci, neurčí pravou a levou stranu, kde je „vedle“. Na základě průběhu i výsledků vyšetření speciální pedagog usuzuje, že by Elišce prospěl odklad, aby dohnala deficit v určitých oblastech. Maminka se stanoviskem souhlasí, Eliška bude pokračovat v docházce do logopedické třídy MŠ. Mamince je také doporučeno trénovat s Eliškou doma určování první hlásky (začít nejprve první slabikou, poté přesun k hlásce), a procvičování grafomotoriky, například cvičení z publikace Jedním tahem: Uvolňovací grafomotorické cviky od Jiřiny Bednářové. Rodičům není doporučováno učit děti psaní, protože by mohli naučit špatný způsob a ve škole by poté naučený způsob museli přecvičovat, což by bylo náročnější než učit dítě psát od začátku. Dále je mamince doporučena publikace Zrakové vnímání I. Od Jiřiny Bednářové.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Kromě samotného vyšetření má speciální pedagog k dispozici také dotazník z MŠ, kterou dítě navštěvuje, aby získal představu, jak dítě pracuje v MŠ a jaký má pohled na odklad školní docházky pedagog dítěte. Také je podstatný rozhovor s rodiči, jejichž názor je velmi důležitý a musíme ho respektovat. Také nám mohou dát představu o tom, jak se dítě chová a co umí ve svém přirozeném prostředí (například může něco umět, ale v SPC pod tlakem a před cizím člověkem to nepředvede, i to ale může být ukazatelem, že dítě zatím není připraveno na nástup do ZŠ – do nového prostředí, mezi nové děti, k nové paní učitelce). Výhodou SPC logopedického je, že speciální pedagogové většinou děti, které přicházejí na vyšetření školní zralosti, již znají, protože jsou dlouhodobějšími klienty SPC. Díky tomu má speciální pedagog větší přehled o vývoji dítěte během předškolních let, a dokáže lépe odhadnout, zda dítěti jeden rok odkladu pomůže. U Elišky je prý od minulého roku vidět veliký posun ve všech oblastech, ale ještě potřebuje trochu více času, aby byla na nástup na ZŠ lépe připravena. Maminka se stanoviskem SPC souhlasí, sama měla představu, že dívka ještě zůstane jeden rok v MŠ. K zápisu tedy jít nemusí a stačí donést do spádové školy Doporučení k odkladu povinné školní docházky, které bude vystaveno v SPC.

Cíle

Rozvoj pasivní i aktivní slovní zásoby

Opakování slov, slovních spojení a vět

Vyvozování a fixace hlásek c, s, z, r

Sluchová analýza a syntéza slabik slov

Nácvik poznávání první hlásky ve slovech

Příprava na domácí cvičení

Představení domácích cvičení rodiči

Průběh

V rámci SPC logopedického probíhají nejen vyšetření, ale i tzv. logopedická ambulance, kdy někteří klienti SPC přicházejí jednou za 14 x dní do SPC na logopedii. Každý pracovník má několik klientů, které na ambulanci docházejí. Dnes přišla maminka s dívkou Agátkou, které je téměř 7 let a má odklad školní docházky.

Každé dítě, které chodí na ambulanci, má svou složku, ve které má pracovní listy, na kterých s paní logopedkou pracovalo, nebo pracuje. Logoped tak ví, co s dítětem již dělali. Složku si rodič odnáší domů, a během 14 dnů mezi ambulancemi s dítětem procvičuje doma. Cvičení v SPC probíhá za přítomnosti rodiče.

- Hledání rozdílů mezi dvěma obrázky (slova začínající z/s) → Agátka ukazuje na rozdíly, na vyzvání rozdílů slovně popisuje, vyjadřování spíše v kratších větách, dvouslovných nebo jednoslovných.
- Pojmenovávání obrázků (slova obsahující ostré sykavky) → speciální pedagog ukazuje postupně na obrázky a říká název, dívka opakuje. Slova, která již řekly, si označují barevným zvýrazňovačem. Např. slova zásilka, zákusek, zásuvka, závěs, zaspal, zástup, cedník, cop, zob, zedník, záclony, mazanice, hvězdice, jezevec, zub, kosa, koza, sup, souhvězdí, sází, sklouzne, cyklista, ocas, silnice, slepice, svícen, stavebnice, kosatec, myslivec. Za domácí úkol bude mít Agátka společně s maminkou vytvořit věty, které obsahují daná slova.
- Nácvik „R“ před zrcadlem, substituční metoda → speciální pedagog společně s Agátkou sedí před logopedickým zrcadlem, Agátka napodobuje postavení mluvidel, lehounce a s otevřenou pusou opakuje (vždy dvakrát po sobě): „ddn“, „hddn“, „chddn“, „gddn“, „ddá“, „ddé“, „ddý“, „ddó“, „ddú“, „tdá“, „tdé“, „tdó“, „tdú“, „tdiko“, „tdochu“, „tdak“, „tdáha“.
- Pojmenovávání obrázků (slova obsahující „r“) → speciální pedagog ukazuje postupně na obrázky, říká slova či věty, dívka opakuje. Např. Petd, metd, vít, litd, svetd, skůtd, Petd má metd, stdejda má stdom, stdašák, tdátek, tdápy, tdůbež, tdápek a tdáp, Jintda, pouztdo, nátdaží, moutdá a motdá, vetdo a větdo.

- Pracovní list s obrázky – vytleskávání slabik, zakreslení počtu slabik, určení první hlásky slova → Agátka hezky spolupracuje, u vytleskávání a určování počtu slabik nemá větší obtíže, u určení první hlásky je u některých slov zatím nejistá.

Po přímé práci s dítětem následuje opět odměna v podobě samolepky a razítka, které si dá dítě do sešitu ve složce. Speciální pedagog poté zhodnotí cvičení s maminkou a řekne jí, na čem má s Agátkou doma pracovat.

Pomůcky

Pracovní listy, obrázky, zvýrazňovač, tužka, logopedické zrcadlo.

Zhodnocení pracovníka

Agátka krásně spolupracuje a je vidět, že jí cvičení baví. Má poměrně velkou slovní zásobu (aktivní i pasivní), ale stále přetrvává nesprávná výslovnost ostrých sykavek a vibrant. Je potřeba tedy výslovnost těchto hlásek procvičovat, a také se zaměřit na poznávání první hlásky ve slovech. Maminka spolupracuje a s Agátkou pravidelně cvičí, u dívky je tak znát posun. U některých rodičů je problém, že s dětmi doma necvičí a nechávají to pouze na logopedovi, což je jednou za 14 dní málo, a jsou pak nešťastní, že u dítěte není posun žádný. Speciální pedagog tedy musí pracovat jak na motivaci dítěte, tak i rodičů. Snaží se jim vysvětlit, v čem je přínosné pravidelné cvičení, a také se snaží jim nedávat příliš mnoho úkolů, aby se necítili zahlceni. Doporučuje cvičit každý den alespoň chvíli, aby bylo cvičení pravidelné a efektivní.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Logopedická ambulance je vhodná především pro děti, které potřebují intenzivnější logopedickou péči z různých důvodů, ať už je to těžší forma NKS, nebo děti, které navštěvují běžnou MŠ nebo ZŠ a nemají tak každodenní logopedickou péči, ale také děti, které nemají klinického logopeda. Celý průběh hodnotím velmi kladně, a myslím si, že je to určitě velmi přínosná služba pro děti i rodiče. Důležité je určitě motivování rodičů ke spolupráci, aby cvičení byla efektivní. Líbí se mi také, že každé dítě má svou složku, díky které má speciální pedagog i rodiče přehled, jaká cvičení již s dětmi dělali a na kterých pracují momentálně. Děti mají i motivační sešit, do kterého dostávají vždy po každé ambulanci samolepku a razítko, které si samy vyberou jako odměnu.

Cíle

Rozvoj pasivní i aktivní slovní zásoby

Opakování slov, slovních spojení a vět

Vyvozování a fixace hlásky L

Nácvik poznávání první hlásky ve slovech

Příprava na domácí cvičení

Představení domácích cvičení rodiči

Průběh

Na logopedickou ambulanci dnes přichází s tatínkem chlapec Kristián, kterému je 6 let. Cvičení opět probíhá za přítomnosti rodiče.

- Rozlišování počáteční hlásky s/š → pedagog říká slova (ze začátku před zrcadlem se zrkovnou oporou a poté se zakrytými ústy – pouze sluchová opora) a chlapec ukazuje na obrázek hada (pokud slyší s) nebo na obrázek mašinky (pokud slyší š). Např. slova sýpka, šipka, šeptá, šotek, seká, šup, suk, Šimon.
- Rozlišování počáteční hlásky c/č → stejný postup jako u předchozího cvičení, chlapec ukazuje na obrázek zvonku (pokud slyší c) nebo na obrázek kočky (pokud slyší č). Např. slova cena, číhání, cípek, čípek, čouhání, cákání, Cilka.
- Rozlišování počáteční hlásky z/ž → opět stejný postup, chlapec ukazuje na obrázek mouchy (pokud slyší z) nebo na obrázek včely (pokud slyší ž). Např. slova žába, žena, zívání, zoubek, žihadlo, žok, zebe, Žofka.
- Nácvik hlásky L před zrcadlem → pedagog ukazuje dítěti před logopedickým zrcadlem postavení mluvidel pro výslovnost hlásky „L“, chlapec napodobuje a opakuje postupně „lá, lé, lí, ló, lů“.
- Pojmenovávání obrázků, slova obsahující hlásku „L“ → pedagog ukazuje na obrázky, pojmenovává je a chlapec opakuje daná slova i věty, stále před zrcadlem. Např. Láďa, lampa, látka, loupe, Lenka, leje, linka, lopatka, Láďa má loď, Lenka lokuje, Lenka lepí, pila, balón, kolo, meloun, balík, Nela, tabule, tulipán, poleno, malina, chalupa, telefon, Míla má balík, Míla má kolo, Hela má balón.
- Pojmenovávání obrázků → pedagog ukazuje na obrázky, pojmenovává je a chlapec opakuje. Např. netopýr, necky, nádobí, nábytek, noty, noky, nočník, panák, datel, daněk, dům, duchna, doupe, dopis, dým, dýně, Dan vidí daňka, Věna má nádobí.
- Rozlišování počáteční hlásky slov → pedagog vyslovuje různá slova, chlapec má za úkol tlesknout, pokud uslyší na začátku slova hlásku „T“. Např. slova táta, kobliha, Tobiáš, stéblo, tuha, Tamara, klavír.

Pomůcky

Obrázky, pracovní listy, logopedické zrcadlo.

Zhodnocení pracovníka

U Kristiána je občas problematické udržet jeho pozornost a motivovat ho, má tendence od činnosti utíkat, nebo sedí a odmítá spolupracovat. K motivaci pomáhá dávat mu po každém splněním úkolu malé odměny v podobě nakresleného smajlíka nebo jedničky s hvězdičkou. Pokud to nezafunguje, pomáhá i přinést nějakou hračku, se kterou si může krátce pohrát (např. antistresový míček). Kristián nemá potíže se sluchovou diferenciací, ve cvičení na rozlišování počáteční hlásky ve slovech určil vše správně, ale v řeči hlásky zaměňuje. Je ale podstatné, že rozdíl slyší a můžeme na tom stavět. V řeči dochází k záměnám „k“ místo „t“ (např. tulipán – kulipán), ostré sykavky místo tupých sykavek (např. číhá – cíhá), „l“ místo „r“, a k absenci měkčení (např. dýně – dýne), nesprávné výslovnosti hlásky „l“. Speciální pedagog s chlapcem pracuje na výslovnosti více hlásek najednou, protože by se jinak mohlo stát, že se „zaseknou“ na vyvozování jedné hlásky a mezitím by mohlo dojít k vyvození a fixaci jiné patologicky tvořené hlásky. Je tedy vhodné občas vyzkoušet vyvození hlásky, která má „přijít“ až později, ale pro dítě může být z nějakého důvodu jednodušší, a posuneme se tak rychleji dopředu.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Jak jsem již zmínila u předchozího dítěte, líbí se mi způsob, kterým speciální pedagog motivuje děti i rodiče, a i to, že mají složku, díky které mají přehled o provedených i aktuálních cvičeních. U Kristiánka je to ještě o to důležitější, protože občas ztrácí motivaci a potřebuje ji podpořit. Také souhlasím s tím, že bychom se neměli „zaseknout“ u vyvozování jedné hlásky, zatímco by se mohly vyvodit a třeba fixovat i jiné. Určitě se ale musí opatrně, aby toho na dítě i rodiče nebylo příliš, a dítě nemělo pocit, že vlastně neumí říct nic.

Cíle

Vyšetření školní zralosti

Vyhodnocení výsledků vyšetření

Konzultace s rodičem

Vytvoření doporučení k odkladu povinné školní docházky

Průběh

Dnešní vyšetření se opět zaměřuje na školní zralost. Na vyšetření přichází chlapec Míša s tatínkem. Míšovi bude v červenci 6 let a aktuálně navštěvuje logopedickou třídu v MŠ. U chlapce není jistá diagnóza, navštívil několik odborníků, dle klinického logopeda se jedná o opožděný vývoj řeči symptomaticky k poruchám autistického spektra (dále PAS), psycholog ale na základě vyšetření chlapce možnost PAS odmítá a spíše se přiklání k vývojové dysfázii (dále VD).

Vyšetření probíhá v následujícím pořadí:

- Kresba domečku → Míša domeček kreslit nechce, ale nakreslil postavu z jeho oblíbené pohádky.
- Podepsání obrázku → chlapec si obrázek podepisuje velkým tiskacím písmem, písmo je čitelné a přiměřeně velké.
- Kresba pána → kreslí dvě postavy – sebe a tátu, kresba je nezralá, chybí detaily (nos, vlasy, krk), chybný počet prstů, oči znázorněny jako tečky.
- Překreslení 10 bodů → jednotlivé tečky spojil čárkami, a tyto čáry i překreslil vedle.
- Přepis psacího písma → podepisuje se MÍŠA, ani po vyzvání, aby si vyzkoušel písmo obtáhnout a napodobit vedle, to nezkusí.
- Pojmenování geometrických tvarů a jejich nakreslení → kruh pojmenovává jako „kolo“, ostatní tvary pojmenuje správně, překreslení nepřesné (čtverec a obdélník vypadají stejně), při kresbě tlačí na psací náčiní.
- Zkouška laterality → laterality je souhlasná (chlapec využívá přednostně pravou ruku a pravé oko při pohledu do dalekohledu), pravou a levou stranu neurčí, ukáže nahoru a dolů, neukáže dopředu, dozadu, vedle.
- Matematické dovednosti → napočítá do 30, ale neurčí více x méně, chybí orientace v číselné řadě, nedovede odčítat ani sčítat.
- Sluchová analýza – rozložení slov na slabiky a vytleskání → odmítá spolupracovat, ani po předvedení se nepřipojí.
- Sluchová syntéza – skládání slabik do slov → také odmítá spolupracovat.
- Určení první hlásky ve slovech → neurčí první hlásku, nerozumí zadání.
- Opakování izolovaných hlásek, slov a vět → při opakování slov a vět vynechává slabiky, vynechává předložky, opakuje pouze poslední slovo věty, objevuje se i nesprávná výslovnost (např. „pěkné“ vysloví jako „pekné“, „d“ jako „n“).

- Vizuální diferenciacie – rozpoznání rozdílů mezi dvěma obrázky v detailu, vertikálním či horizontálním otočení → tomuto cvičení předchází zácvik, kdy dítěti ukazujeme na jednotlivé dvojice a ptáme se, zda jsou stejné nebo jiné, když nám řekne, že jiné, vyzveme ho, aby nám rozdíl ukázalo a dvojici obrázků přeškrtno. Musíme si být jistí, že dítě chápe pojmy „stejný“ a „jiný“ a chápe postup při plnění úkolu. Pokud nám připadá, že dítě některé obrázky přeskočilo, můžeme ho ještě pobídnout ke kontrole. Míša ani po zácviku nechápe zadání, škrtná všechny obrázky, odmítá pracovat dál.
- Pasivní slovní zásoba – logoped ukazuje obrázky, dítě pojmenovává → chlapec pojmenovává samostatně předměty denní potřeby, oblečení, ovoce a zeleninu, i zde je slyšet nesprávná výslovnost (např. „lžička“, „žiska“, „talíř“, „taviš“), na otázky týkající se obrázků neodpovídá, opakuje poslední slovo otázky.
- Pojmenování barev → pojmenovává červenou, žlutou, modrou, zelenou, fialovou, růžovou a šedou barvu.
- Popis obrázku → při popisu obrázku potřebuje návodné otázky, odpovídá jednoslovně, maximálně dvouslovně, v jednoduchých větách.
- Hledání obrázku, který nepatří mezi ostatní – vidlička mezi ovocem a zeleninou → chlapec pojmenovává jednotlivé druhy ovoce, ale neurčí, že tam nepatří vidlička.

V rámci vyšetření nemohly být provedeny všechny kroky, pro chlapcovu obtížnou spolupráci a problémy s udržením pozornosti. Vyšetření začalo bez přítomnosti tatínka, ke konci se po něm začal chlapec ptát, protože věděl, že sedí na chodbě za dveřmi a chtěl, aby přišel. Chlapec ale po příchodu tatínka nespolečně pracoval o mnoho lépe.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, pracovní listy, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Speciální pedagog doporučuje u chlapce odklad povinné školní docházky, a to jak z hlediska výsledků vyšetření, tak i věku. I když nastoupí na ZŠ až o rok později, bude mu celkem čerstvě 7 let. Zároveň doporučuje pokračovat v docházce do dané MŠ, kde je chlapec zvyklý a zná ji tam. Chlapec má velké potíže s pozorností, je třeba ho neustále motivovat k dokončení činnosti, během celého vyšetření u něj byl patrný motorický neklid. Pokaždé, když slyšel bouchnout dveře nebo jakýkoliv zvuk z chodby, ptal se, co to bylo a chtěl se tam jít podívat. Několikrát se také zvednul a chtěl odejít, nebo začal dělat něco jiného. Větší část úkolů nedokázal splnit, nebo je splnil nedostatečně či nesprávně. Umí mechanicky napočítat do 30, vyjmenovat abecedu, pojmenovat naučené obrázky, ale nedokáže již reagovat na otázky. U některých úkolů bylo patrné, že neporozuměl zadání, i když bylo zjednodušeno nebo řečeno jinak. Chlapec dlouho nemluvil, ve 4 letech s ním začali rodiče docházet ke klinickému logopedovi, od té doby se řeč zlepšuje. V řeči jsou patrné dysgramatismy, vynechává či zaměňuje velké množství hlásek, v mluvním projevu vynechává slovesa, předložky, zájmena, objevují se echolálie (kdy chlapec zopakuje poslední slovo slyšené věty). Chlapec nenavazuje oční kontakt. Paní logopedka tatínkovi doporučuje návštěvu jiného psychologa, případně také

SPC pro PAS, má podezření, že se u chlapce skutečně jedná o PAS vzhledem k popsáním projevům v chování chlapce. Tatínek souhlasí s odkladem povinné školní docházky, ale myslí si, že chlapec za rok vše dožene, a není potřeba dalších vyšetření (prý se přes léto vždy posune o hodně dopředu). Projevy PAS přisuzuje „ADHD“ (poruchám pozornosti s hyperaktivitou, dále ADHD) a obtížím v porozumění v důsledku VD.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Dnešní vyšetření bylo zatím jedno z nejnáročnějších, Míšu bylo velmi těžké zaujmout úkoly, bylo nutné neustále upoutávat jeho pozornost, povzbuzovat ho, že úkoly zvládne „levou zadní“, a motivovat ho následnou odměnou, kterou dostane od tatínka. Velkou část úkolů odmítal, některé úkoly se neudělaly a některé se posunuly na později. Vyšetření pochopitelně neprobíhá vždy úplně stejně a musí se přizpůsobit potřebám dítěte. Bylo pro mne velmi těžké rozeznat, které projevy by mohly být projevy PAS a které spíš nedostatkem porozumění. Přišlo mi i zajímavé, že každý odborník měl na chlapce a jeho „diagnózu“ odlišný pohled, a každý vždy určil to, co není v jeho oboru (např. klinický logoped PAS a psycholog VD). Věřím, že to musí být pro rodiče velmi těžké, když jim nikdo nedokáže říct, co vlastně je s jejich dítětem, a přeposílají si ho tam a zpět. Zároveň chápu postoj odborníků, že nechtějí chlapci dávat pevnou diagnózu, pokud si tím nejsou z velké části jistí. Symptomy PAS a VD se totiž mohou prolínat a být si podobné. V tomto případě by byla potřeba interdisciplinární spolupráce, kdy by chlapce vyšetřili různí odborníci (speciální pedagog, klinický logoped, psycholog, neurolog..) a poté si společně sdíleli výsledky a určili společné stanovisko.

Cíle

Vyšetření školní zralosti

Vyhodnocení výsledků vyšetření

Konzultace s rodičem

Vytvoření doporučení k odkladu povinné školní docházky

Průběh

Na dnešní vyšetření školní zralosti přichází chlapec Šimonek s maminkou. Šimonovi bude v červenci 6, a navštěvuje logopedickou třídu MŠ z důvodu mnohočetné dyslálie. Vyšetření probíhá v následujícím pořadí:

- Kresba domečku → dům je jednoduchý, bez větších detailů, chlapec po otázce, zda domečku něco nechybí, dokreslil dveře a okno.
- Podepsání obrázku → chlapec se podepíše velkým tiskacím písmem Šimon, zná i jednotlivá písmena.
- Kresba pána → postava nemá vlasy a uši, obličej je kompletní, krk je naznačen čárkou, končetiny také, ruce mají 5 prstů.
- Překreslení 10 bodů → body překresluje ve správném množství a rozmístění, body jsou nevybarveny.
- Přepis psacího písma → ze začátku byl nejistý, nabídla jsem mu, že si má nápis nejprve obtáhnout a pak ho zkusit napsat. Šimon nejprve obtáhnul nápis a poté postupně překresloval nápis, na úkolu si dal záležet, snažil se o co nejpřesnější nápodobu.
- Pojmenování geometrických tvarů a jejich nakreslení → pojmenuje a nakreslí správně kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník a kosočtverec.
- Zkouška laterality → chlapec se dívá do „dalekohledu“ vždy levým okem, píše levou rukou, neurčí pravou a levou stranu, ukáže rukama nahoru, dolů, dopředu, dozadu, a vedle.
- Matematické dovednosti → řekne a ukáže na prstech svůj věk, napočítá do 14, správně určí jaké číslo je např. za 2, před 2, určí správně více a méně, přesune správně tužky z jedné skupiny do druhé, aby v první zůstal určitý počet tužek, zvládá sčítání a odčítání v oboru do 5, při chybné odpovědi se dokáže opravit.
- Sluchová analýza – rozložení slov na slabiky a vytleskání → správně vytleskává slabiky všech slov.
- Sluchová syntéza – skládání slabik do slov → správně spojí slabiky do slov.
- Určení první a poslední hlásky ve slovech → např. ve slovech „máma, balon, myš, Ema, opice“, Šimon správně určuje první i poslední hlásky ve slovech.
- Sluchová diferenciacie → poznání rozdílů ve dvojici slov, určení, zda jsou to stejná slova nebo jiná. Např. dvojice „mísa-Míša, síla-síla, miska-myška, nás-náš, ves-veš, šál-sál, sele-sele, kosa-koza, zum-sum, tiká-tyká, tuk-ťuk“, Šimon určil všechny dvojice správně.

- Opakování izolovaných hlásek, slov a vět → zopakuje všechna slova, věty i delší souvětí, v řeči se objevuje nesprávná výslovnost sykavek, hlásky „l“ a hlásek „r“ a „ř“.
- Reprodukce básničky → Šimon nám převyprávěl celou básničku, kterou se naučil v MŠ.
- Vizualní diferenciacie – rozpoznání rozdílů mezi dvěma obrázky v detailu, vertikálním či pravo-levém otočení → tomuto cvičení předchází zácvik, kdy dítěti ukazujeme na jednotlivé dvojice a ptáme se, zda jsou stejné nebo jiné, když nám řekne, že jiné, vyzveme ho, aby nám rozdíl ukázalo a dvojici obrázků přeškrtno. Musíme si být jistí, že dítě chápe pojmy „stejný“ a „jiný“ a chápe postup při plnění úkolu. Pokud nám připadá, že dítě některé obrázky přeskočilo, můžeme ho ještě pobídnout ke kontrole. Šimon ihned pochopil zadání, opět se velmi intenzivně soustředil, aby úkol splnil správně, vypracoval celé cvičení s výsledkem 12 chyb.
- Pasivní slovní zásoba – logoped ukazuje obrázky, dítě pojmenovává → pojmenoval všechny obrázky, odpověděl i na doprovodné otázky (např. kam jede sanitka).
- Pojmenování barev → pojmenuje základní i doplňkové barvy.
- Popis obrázku → nejprve neví, kde začít, odpovídá na mé otázky, a dále už povídá sám, v jednodušších i rozvitých větách.
- Pojmenování protikladů – dva obrázky → Např. „tlustý-hubený, zlý-hodný“, prázdný-plný, dlouhé-krátké, malá-velká, noc-den – vše správně.
- Popis obrázku, určení předložky → např. „do boudy, v posteli, z okna, přes plot, na židli, u stolu, pod židličkou“, Šimon pojmenovává všechny obrázky správně.
- Nadřazené pojmy → např. „ovoce, zelenina, oblečení“ vše správně, vybírá jednu věc, která do skupiny nepatří.
- Počet + podstatné jméno → např. „1 slepice-2 slepice, 2 kočky-1 kočka“, také vše správně.
- Rozeznání nesprávného skloňování → ve větách „Krokodýl má velká zuba“ a „Táta jela na autě“ správně poznal, že věta není správná, dokázal ji i opravit.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, pracovní listy, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Na základě výsledků jednotlivých úkolů a pozorování chlapce během vyšetření by speciální pedagog usoudil, že je chlapec připraven na nástup do školy. Maminka ale požaduje odklad, a to z toho důvodu, že je podle ní chlapec nejistý, má potíže s udržením pozornosti, je „nesamostatný“, plačtivý a má problémy v kolektivu. Speciální pedagog mamince představí své stanovisko, ukáže jí výsledky jednotlivých úkolů, maminka ale přesto trvá na odkladu. V posuzování odkladu školní docházky musíme dbát i na názor rodiče, ale zároveň musíme přemýšlet nad tím, co je dobré pro dítě. Je pravda, že během vyšetření chlapec krásně spolupracoval, většinu úkolů splnil na výbornou, ale představu o úrovni sebeobsluhy, a o chování v kolektivu vyšetřením nezískáme. Vzhledem ke stanovisku maminky a také

vzhledem k věku chlapce, který bude mít 6 let až koncem července, a nastoupil by tedy krátce po 6. narozeninách do školy, nakonec chlapec dostává odklad povinné školní docházky.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Dnešní vyšetření jsem si vyzkoušela já, díky předchozím vyšetřením školní zralosti, které jsem mohla zde v SPC vidět, jsem již měla představu o tom, jaké úkoly vyšetření obsahuje a jak je dětem představovat. Občas jsem si nebyla jistá pořadím, ale měla jsem ho zapsané v sešitu a nebo mi bylo napovězeno. Udělala jsem pouze chybu u zkoušky prostorové orientace, kdy jsem chlapci dala instrukce „ukaz nahoru, dopředu, dolů, dozadu, vedle“, ale pořadí by mělo být „nahoru, dolů, dopředu, dozadu, vedle“. Také jsem nevěděla, jak vysvětlit skládání slabik ve slovo, chlapec mi slovo říkal stále po slabikách. Paní pedagožka do toho vstoupila a řekla chlapci, že bude slova říkat jako robot, a on bude mít za úkol říct slovo dohromady, a dala mu názorný příklad. Chlapec již poté pochopil, co po něm požaduji. U zkoušky sluchové diferenciací (kdy se říkají dítěti dvojice slov, aby určilo, zda jsou stejná nebo jiná), jsem slova říkala s nezakrytou pusou. Slova by se měla říkat tak, aby nám dítě nevidělo na ústa, nemohlo odezírat a muselo rozlišovat pouze sluchem. Jsem moc ráda, že jsem měla možnost si vyšetření sama vyzkoušet, určitě je to mnohem lepší, než vyšetření pouze pozorovat. Také jsem zjistila, že to není vůbec jednoduché, jako to vypadá, když pozorujeme zkušeného člověka. Člověk musí u vyšetření přemýšlet, co aktuálně říká, jaký úkol bude následovat, zároveň sledovat a poslouchat dítě a ještě si zapisovat poznámky. Věřím ale, že je to o zkušenostech, a člověk se časem naučí tento „multitasking“ zvládat.

Co se týká mého stanoviska k odkladu, byla jsem spíše pro to, aby chlapec odklad nedostal. Velkou část úkolů zvládnul mnohem lépe, než jiné děti, které jsem zatím v SPC viděla. Po celou dobu krásně spolupracoval, neztrácel pozornost, rozuměl všem mým pokynům, a dokonce mne i opravil, když jsem řekla něco nesprávně. Maminka navíc zmínila, že se o chlapce stará převážně jeho babička (její maminka), protože ona hodně pracuje. Babička je prý na chlapce velmi ochránářská, k ničemu ho nepustí a chce vše dělat za něj. Říkám si, zda to vlastně chlapci trochu neubližuje, když vše dělá za něj a on tak není samostatný. Možná i kvůli tomu přijde babičce i mamince na školu nepřipraven. Speciální pedagog doporučuje mamince, aby chlapce dali někde na kroužek, dle jeho zájmu, kde se může trochu osamostatnit a naučit se být v novém kolektivu.

Cíle

Vstupní vyšetření

Posouzení k přijetí do logopedické třídy MŠ

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Průběh

Na dnešní vyšetření přichází dívka Eliška s maminkou. Eliška nyní navštěvuje MŠ běžného typu, ale již delší dobu se u ní projevují obtíže s řečí a porozuměním, pedagogové v MŠ mamince doporučili, aby se dívku pokusila přihlásit do logopedické třídy MŠ, kde ji bude poskytována intenzivnější logopedická péče. Elišce je v době vyšetření 4 a půl roku. Vyšetření probíhá v následující posloupnosti:

- Kresba domu → dům je velmi malinký umístěný při dolním okraji papíru, dům má střechu, okolo něj jsou stromy a nahoře sluníčko, okna a dveře nejsou vyobrazeny.
- Kresba postavy → Eliška chce nakreslit babičku s dědou, kreslí tedy dvě postavy, postava má hlavu, trup, končetiny, z detailů jsou vyobrazeny oči, pusa, vlasy, chybí nos a krk.
- Pojmenovávání obrázků → pedagog ukazuje postupně na obrázky, dívka pojmenovává, pojmenovává jednotlivé druhy ovoce a zeleniny, nábytku, oblečení a jídla.
- Doplnující otázky k obrázkům:
 - „Na co máme kartáček a pastu?“ – „Červený máme doma, na zuby.“
 - „Co s kartáčkem děláme?“ – Neodpovídá.
 - „Na co máme hřeben?“ – „Na učesanku, na vlasy.“
 - „Na co máme nůžky“ – Pouze ukazuje.
 - „K čemu je pračka?“ – „Oblečení.“
 - „Jaké to prádlo je, když ho vytáhneme z pračky?“ – „Suché.“
 - „Proč jezdí sanitka?“ – Neodpovídá.
 - „Když je někdo nemocný, kam jede?“ – „Nemocnice.“
 - „Kdo ho léčí?“ – „Doktorka.“
- Spojování obrázků zvířete s jeho mládětem + pojmenování → spojuje správně asi polovinu, u druhé poloviny tvrdí, že tam mládě není. Pojmenovává pouze zvířata, jejich mláďata ne (pouze štěně a kuře).
- Reprodukce písničky → Eliška si vybírá písničku Pec nám spadla, protože se jí teď učí ve školce. Říká text, který si pamatuje, občas se objeví záměna slov nebo dysgramatismus.
- Barvy → pojmenovává základní i doplňkové barvy (šedá, fialová, růžová, hnědá, oranžová).

- Popis obrázku → obrázek popisuje jednoslovnými, maximálně dvouslovnými větami. Nepopisuje samostatně, spíše odpovídá na otázky, ale odpovědi jsou správné.
- Opakování vět:
 - „Pepa pije limonádu.“ – „Pepa nádu.“
 - „Bubnujeme na buben.“ – „Buben.“
 - „Maminka má domek.“ – „Domek má.“
 - „U domu je bouda.“ – „U domu je bouda.“
 - „Nánu bolí noha.“ – „Holka bolí noha.“
 - „Jenda jí“ – „Jenda jí.“
 - „Maminka mi udělala kakao.“ – „Mamka udělal kakao.“
 - „Kačenka dělá gagaga.“ – „Gaga.“
 - „Michala bolí ucho.“ – „Ucho bolí.“
 - „Linda zpívala“ – „Linda zpívá.“
- Předložky – pedagog se ptá na otázky týkající se obrázků, dítě odpovídá:
 - „Kam leze pejsek?“ – „Bouda“ , správná odpověď „Do boudy.“
 - „Kde spí kluk?“ – „V posteli.“
 - „Odkud se dívá?“ – „Na okna.“ , správná odpověď „Z okna.“
 - „Tady je plot a pejsek skáče kam?“ – „Plot skáče pejsek.“ , správná odpověď „Přes plot.“
 - „Kde spí pejsek?“ – „Bouda“ , správná odpověď „V boudě.“
 - „Kde plave kluk?“ – „Ve vodě.“
 - „Kde jí pán?“ – „U stolu.“
 - „Kde leze kluk?“ – „U židlí.“ , správná odpověď „Pod židlí.“
 - „Tužka leží kde?“ – „U stolu.“ , správná odpověď „Na stole.“

V rámci vstupního vyšetření se zjišťuje také anamnéza, aby si speciální pedagog provádějící vyšetření mohl dát výsledky vyšetření do kontextu. V rámci anamnézy se zjišťuje přítomnost NKS v rodině a další poruchy či postižení, dále průběh těhotenství a období po porodu, prodělané nemoci, operace, úrazy, alergie, vyšetření a péče u jiných odborníků (ORL, neurolog, psycholog), stravovací návyky, přítomnost problémů se spánkem, psychomotorický vývoj (významné vývojové mezníky, vývoj řeči), zájmy, oblíbené hračky, školní anamnéza.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Elišky starší bratr má diagnostikovanou vývojovou dysfázii, u Elišky to dle speciálního pedagoga zatím vypadá na dysfatický profil. To znamená, že deficity v řeči nejsou natolik závažné, ale objevují se rysy dysfázie. I maminka dle jejích slov u své dcery pozoruje podobné projevy jako u syna, ale v menší míře. Eliška má potíže s opakováním delších vět a delších slov, slova a věty zkracuje, vynechává slova nebo je zaměňuje za jednodušší. V její řeči se vyskytují dysgramatismy v podobě nesprávného skloňování. Občas nezná nebo nesprávně použije

předložku. Ve výslovnosti převažuje interdentalní výslovnost sykavek a nesprávná výslovnost vibrant, vzhledem k věku je ale zatím výslovnost fyziologická. Kresba je na odpovídající úrovni věku, dívka má zatím nesprávné držení kreslicího náčiní. Vzhledem k popsáním obtížím je zařazení dívky do logopedické třídy doporučeno. Speciální pedagog vypracuje na základě vyšetření Zprávu z vyšetření pro rodiče a Doporučení ke vzdělávání pro školu, Eliška bude zařazena do výběrového řízení do logopedické třídy MŠ. O přijetí do MŠ rozhoduje ředitel školy. Mamince je také doporučeno, aby zvážila vyšetření dívky u dalších odborníků, v první řadě na ORL a u foniatra, aby byla vyloučena přítomnost poruch sluchu. Dalšími doporučovanými odborníky v diagnostice vývojové dysfázie jsou klinický logoped, klinický psycholog, neurolog.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Překvapilo mne, že rodiče s Eliškou nenavštěvují klinického logopeda, když u ní pozorují stejné projevy, jako u jejího bratra s vývojovou dysfázií. Souhlasím se stanoviskem speciálního pedagoga, a myslím si, že zařazení do logopedické třídy by pro Elišku bylo určitě vhodné. Děti jsou do logopedické třídy přijímány na základě závažnosti NKS, kdy děti se závažnější formou NKS mají při přijetí přednost. Bude tedy záležet na tom, kolik a jaké děti se tento rok do výběrového řízení přihlásí. V případě, že by Eliška přijata nebyla, vypracuje se Doporučení ke vzdělávání pro stávající MŠ, kde dívky budou poskytována podpůrná opatření.

Cíle

Vstupní vyšetření

Posouzení k přijetí do logopedické třídy MŠ

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Průběh

Na dnešní vyšetření přichází chlapec Ondřej s maminkou. Vyšetření bude vstupní, to znamená, že chlapec není klientem SPC a jedná se tedy o první vyšetření. Ondrovi bude v červenci 5 let a navštěvuje běžnou MŠ. V lednu tohoto roku podstoupil operační odstranění nosní mandle a tympanostomie. Nosní mandle byla odstraněna z důvodu jejího trvalého zbytnění následkem opakovaných infekcí. Chlapec trpěl také na časté středoušní záněty, ve středouši se mu hromadil hlen, což způsobovalo nedoslýchavost. Z tohoto důvodu byla provedena i tympanostomie, což je uměle vytvořené vyústění středoušní dutiny přes bubínek do zevního zvukovodu. Díky tomu může hnis odcházet pryč, dojde k uvolnění přetlaku ve středouši a ke zlepšení sluchu. Toto opatření je pouze dočasné na několik měsíců, poté by mělo dojít ke zhojení. Chlapec je v péči klinického logopeda od října 2024. Mateřskou školu navštěvuje od 3 let, maminka by chtěla chlapce přeradit do logopedické třídy stávající MŠ.

Vyšetření probíhá bez přítomnosti maminky v následující posloupnosti:

- Kresba postavy → kresba jen velmi zdánlivě připomíná postavu, nejsou zde viditelné detaily, i obrysy jsou pouhým náznakem postavy.
- Kresba domu → chlapec nakreslil veliký čtverec, který několikrát silně obtáhnul.
- Ukazování na obrázku dle pokynů (obal knihy Diagnostika předškoláka) – chlapec ukázal vše správně, např. sluníčko, tráva, střecha, komín, plot, otevřené okno, bouda.
- Pojmenování obrázků – pedagog ukazuje na obrázky, dítě pojmenovává → správně pojmenoval jednotlivé druhy ovoce a zeleniny, nábytku, nádobí, jídla, oblečení a zvířat, dále např. hřeben, nůžky, pračka, sanitka, balon, pastelky, houba, košík, batoh. Správně odpověděl i na doplňující otázky, např. „Na co máme pračku?“ – „Abychom si vyprali oblečení.“
- Opakování slov a vět → správně zopakuje i delší větu, např. „Maminka mi udělala kakao.“, bez záměn, vynechávání nebo dysgramatismů.
- Barvy → pojmenovává základní i doplňkové barvy.
- Popis obrázku – pedagog ukáže obrázek a nechá dítě volně popisovat → Ondra popisuje samostatně co vidí ve větách, „Maminka umývá nádobí, táta jí snídani, holčička pije čaj, kočka spí, holčička vstává a dává si papuče.“
- Spojování obrázků zvířete s jeho mládětem + pojmenování → spojuje správně téměř všechna zvířata. Pojmenovává správně zvířata, z mláďat přibližně polovinu.

- Kolik je ti let? → ukazuje i říká správně „4“.
- Reprodukce písničky → chlapec zazpíval písničku, kterou se teď učí ve školce, sám bez pomoci.
- Předložky – pedagog se ptá na otázky týkající se obrázků, chlapec odpovídá:
 - „Kam leze pejsek?“ – „Leze do boudy.“
 - „Kde spí kluk?“ – „V posteli.“
 - „Odkud se dívá?“ – „Kouká od okna“, správná odpověď „Z okna.“
 - „Tady je plot a pejsek skáče kam?“ – „Přes plot.“
 - „Kde spí pejsek?“ – „V boudě.“
 - „Kde plave kluk?“ – „V moři.“
 - „Kde jí pán?“ – „U stolu.“
 - „Kde leze kluk?“ – „Pod židlí.“
 - „Tužka leží kde?“ – „Na stole.“

V rámci anamnézy se speciální pedagog opět ptá na přítomnost NKS v rodině a další poruchy či postižení, průběh těhotenství a období po porodu, prodělané nemoci, operace, úrazy, alergie, vyšetření a péče u jiných odborníků (ORL, neurolog, psycholog), stravovací návyky, přítomnost problémů se spánkem, psychomotorický vývoj (významné vývojové mezníky, vývoj řeči), zájmy, oblíbené hračky, školní anamnéza.

V rodině se vyskytují vývojové poruchy učení, a to konkrétně dyslexie a dysgrafie – u tatínka chlapce, a u bratra maminky. U Ondry staršího bratra se objevila v předškolním věku koktavost, která přetrvávala až do školního věku. Z důvodu koktavosti navštěvoval logopedickou MŠ, nyní je mu 12 let, a koktavost se u něj prý projevuje již minimálně (převážně ve stresujících situacích). Porod byl problematický, musel proběhnout sekci. Řeč se u chlapce vyvíjela v normě, okolo 3. roku nastala stagnace, poslední rok si maminka všimla, že chlapec neslyší. Na základě vyšetření byla zjištěna nedoslýchavost důsledkem opakovaných středoušních zánětů, a poté provedena operace. Maminka si nepamatuje přesné hodnoty sluchu, které byly chlapci naměřeny před operací. Nyní by měl slyšet lépe. Chlapec je velmi akční a společenský, rád sportuje a hraje si s legem, nerad kreslí.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Chlapec komunikuje v rozvitých větách, rozumí pokynům, odpovídá přiléhavě, při práci se orientuje. Má základní všeobecný přehled. Ovládá užívání předložek. Řeč i porozumění jsou ve všech jazykových rovinách v normě. Ve výslovnosti interdentální výslovnost sykavek, nesprávná výslovnost vibrant, občas také hlásky L, což lze ale přičítat přítomnosti poruchy sluchu, ale ani vzhledem k věku se zatím nejedná o žádné větší opoždění. Vzhledem k tomu, že byla provedena operace, a chlapec tak nyní slyší lépe, by se měla výslovnost dále zlepšovat. U chlapce byl během vyšetření patrný psychomotorický neklid, občas měl potíže s udržení pozornosti a byl neustále v pohybu. Přesto se ale snažil spolupracovat, a je vidět, že je

na spolupráci s dospělým zvyklý a umí se vůlí na úkol zasoustředit. Bohužel ho ale občas ruší jeho živost a neklid. Tyto příznaky v chování napovídají možné přítomnosti ADHD. Chlapec je ale zatím poměrně malý, a může se jednat o nezralost nebo nerovnoměrný vývoj. Speciální pedagog chlapce doporučí k zařazení do logopedické třídy, protože je zde menší kolektiv a bude mu poskytnuta individuálnější péče, včetně té logopedické. To je pro chlapce výhodné vzhledem k jeho psychomotorickému neklidu a kolísavou pozorností, a mírnými deficity v řeči a sluchu. Maminka je ale poučena a připravena na možnost, že chlapce do této třídy nepřijmou. Přednost mají samozřejmě děti s těžšími formami NKS, takže bude záležet na tom, jaké děti se v letošním roce přihlásí.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Ondra po celou dobu krásně spolupracoval, i přes jeho rozptýlenou pozornost se snažil odpovídat a pracovat na všech úkolech svědomitě. Je vidět, že je doma dobře vedený. Ohledně zařazení do logopedické třídy si myslím, že to v jeho případě není nutností, ale pokud by se to podařilo, tak to pro něj bude určitě dobré. Díky tomu, že je v této třídě menší počet dětí a jsou zde 3 pedagogičtí pracovníci, bude větší možnost se mu individuálně věnovat, což je za mě pro dítě vždy výhodou. Zároveň ale není počet dětí tak nízký, aby se dítě nenaučilo být v kolektivu. Vždy budou mít ale přednost děti s těžšími NKS (např. vývojová dysfázie), které tu speciální péči potřebují více. Je určitě dobře, že je maminka seznámena s tím, jak výběr do této třídy funguje, a počítá tedy s oběma variantami. O logopedickou třídu má zájem také z toho důvodu, že ji navštěvoval i její starší syn, a byla velmi spokojená s péčí, která mu byla poskytována. Ondra měl poměrně opožděnou kresbu, což lze prý přisuzovat jednak tomu, že ho kreslení nebaví, ale také to může být znamení toho, že se u chlapce v budoucnu projeví vývojová porucha učení. Zatím je ale brzy na stanovisko v tomto ohledu, a bude se dále sledovat, jak se bude chlapec vyvíjet.

Cíle

Vstupní vyšetření

Posouzení k přijetí do ZŠ logopedické

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Průběh

Dnešní vyšetření je vstupní, to znamená, že dítě přichází poprvé a nebylo dosud klientem SPC. Dnes se jedná o chlapce Kryštofa, kterému je nyní 7 let a bude tedy v září nastupovat na ZŠ. Před nedávnem byl na vyšetření v PPP, ze kterého byl přeposlán na vyšetření do logopedického SPC, pro podezření na NKS. Rodiče by rádi, aby chlapec nastoupil na ZŠ logopedickou. Aktuálně navštěvuje MŠ běžného typu. Vyšetření probíhá v následující posloupnosti:

- Kresba domu → dům má detaily – dveře, okna, střechu, komín, chlapec si obrázek podepisuje křestním jménem, jednotlivá písmena neurčí.
- Kresba postavy → hlava, oči, nos, pusa, kulatý trup, ruce s pěti prsty, nohy naznačeny dvěma čarami do tvaru L, vousy, klobouk.
- Překreslení 10 bodů → překresluje ve správném počtu i rozmístění.
- Napodobení písma → snaží se, přepis se podobá vzoru.
- Geometrické tvary → pojmenoval správně kruh, čtverec, trojúhelník, překreslil správně kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník, kosočtverec.
- Prostorová orientace → ukáže nad sebe, pod sebe, před sebe (až na podruhé), za sebe, vedle sebe, určí pravou a levou ruku, provede správně jednoduchý pokyn (např. dotkni se pravou rukou nosu), složitější pokyn již ne (např. ukaž pravou rukou na své levé ucho).
- Zkouška laterality → pohled do dalekohledu úzkého i širokého pravým okem, píše pravou rukou, laterality je souhlasná.
- Matematické představy → ukáže i řekne, kolik je mu let, napočítá do 10, neví, jaké číslo je za nebo před daným číslem, určí více a méně na předmětech, změní počet tužek, aby jich bylo stejně (s nápovědou), aby bylo o jednu více, o dvě méně atd., zvládá jednoduché algoritmy v oboru do 5.
- Rozlišení první a poslední hlásky ve slovech → určuje první slabiku, na konci hlásku nerozliší ani po zácviu.
- Sluchová analýza – určení počtu slabik ve slovech → správně vytleskal slabiky a určil jejich počet, např. u slov „máma, koza, brána, tabule, petrklíč, strom, pantoflíček, židle“.
- Sluchová syntéza – složení slabik do slov → ani po zácviu nerozumí, co má udělat.
- Sluchová diferenciacie – rozlišení stejných a jiných slov ve dvojicích → většinu rozlišil správně, pouze několik chyb v rozlišení tupých a ostrých sykavek.

- Reverzní test – hledání odlišných dvojic lišících se detailem nebo vertikálním či horizontálním otočením → postupoval po sloupcích, počet chyb v pásmu normy.
- Ukazování na obrázku dle pokynů – obal knihy Diagnostika předškoláka → ukazuje správně např. „sluníčko, komín, střecha, tráva, plot, dveře, otevřené okno, prádlo, bouda“.
- Opakování delších vět → věty opakuje správně, v souvětí vynechává, např. „Teta, která u nás dlouho nebyla, přijela na návštěvu.“ – „Teta dlouho nebyla, přijela za náma na návštěvu“.
- Reprodukce písničky → Sám zazpíval písničku Skákal pes, 1. sloku.
- Barvy → správně pojmenuje základní barvy, z doplňkových fialovou, růžovou, hnědou, šedou.
- Popis obrázku – pedagog ukáže obrázek a nechá dítě volně vyprávět → chlapec nepopisuje sám od sebe, pouze odpovídá na otázky, ale odpovídá správně, v jednoduchých větách.
- Pojmenování obrázků – pedagog ukazuje na jednotlivé obrázky, dítě pojmenovává → správně pojmenoval jednotlivé druhy ovoce, zeleniny, nábytku, nádobí, jídla a oblečení, dále např. „míč, švihadlo, kuželky, houba, košík, loď“.
- Nadřazené pojmy → nejprve nerozuměl tomu, co má říkat, a vyjmenovával jednotlivé obrázky, poté správně pojmenoval oblečení a ovoce.
- Předložky – pedagog se ptá na otázky týkající se obrázků, chlapec odpovídá:
 - „Kam leze pejsek?“ – „Do boudy.“
 - „Kde spí kluk?“ – „V posteli.“
 - „Odkud se dívá?“ – „Z okna.“
 - „Tady je plot a pejsek skáče kam?“ – „Z plotu“, správná odpověď „Přes plot.“
 - „Kde spí pejsek?“ – „V boudě.“
 - „Kde jí pán?“ – neodpovídá, správná odpověď „U stolu.“
 - „Kde leze kluk?“ – „Pod židlí.“
 - „Tužka leží kde?“ – neodpovídá, správná odpověď „Na stole.“
- Jednotné a množné číslo – pedagog ukáže na obrázek jedné věci, kterou pojmenuje, a poté na obrázek 2 věcí, dítě má za úkol obrázek správně pojmenovat, např. „1 dům – 2 domy“ → chlapec správně pojmenovává, i se správným skloňováním.

Po vyšetření následuje zhodnocení s rodičem, viz níže.

Pomůcky

Papíry A4, tužky, pastelky, pracovní listy, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

U chlapce byl po téměř celou dobu přítomen psychomotorický neklid, bylo ale možné chlapce usměrnit. Práci vyloženě neodmítal, spíše se snažil odvádět pozornost jinam, ptal se na různé otázky, chtěl nakreslit auto. Při kresbě má trochu přítlak na psací náčiní, kresba je adekvátní vzhledem k věku, hezky napodobil písmo. V reverzním testu vyšel v normě. Ve sluchovém

vnímání má potíže se sluchovou syntézou, která je důležitá pro budoucí čtení, neurčí poslední hlásku slov, třeba trénovat. Lateralitu má souhlasnou, má vytvořeny základní prostorové představy, reaguje na jednoduché pokyny, rozliší pravou a levou stranu. Zatím se neorientuje v číselné řadě (neurčí co je před a za číslem), rozliší správně méně a více, zvládne jednoduché matematické operace, počítá si na prstech. V řeči je patrné občasné zakoktávání (ve stresujících situacích, hlavně na začátku vyšetření), nesprávná výslovnost sykavek a vibrant, artikulační neobratnost (u víceslabičných slov). V řeči nejsou výraznější dysgramatismy, správně skloňuje slova v množném a jednotném čísle, určil většinu předložek.

Pro doplnění bude potřeba ještě psychologické vyšetření, ale zařazení do ZŠ logopedické bude pravděpodobně doporučeno. Chlapci určitě prospěje intenzivní logopedická péče, menší kolektiv dětí a více individuálního přístupu. V budoucnu je pak možné přestoupit na běžnou ZŠ. Rodiče jsou seznámeni s průběhem výběru dětí do ZŠ logopedické, vždy mají přednost děti s těžšími formami NKS, záleží tedy, kolik dětí a jaké děti se tento rok k docházce přihlásí.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Chlapec byl přeposlán z PPP s tím, že je téměř nevyšetřitelný a odmítá spolupracovat. Vyšetření v SPC ale proběhlo bez větších obtíží, chlapec hezky spolupracoval i když bylo potřeba ho intenzivněji motivovat. Stanovisko logopedického SPC je důležité z toho důvodu, aby mohl být chlapec přijat do ZŠ logopedické. Souhlasím se stanoviskem speciálního pedagoga, že je ZŠ logopedická pro chlapce vhodná. Navíc je možné tuto ZŠ navštěvovat třeba první dva roky, kdy se řeč ještě vyvíjí, a poté přestoupit na ZŠ běžnou, pokud problémy zmizí nebo se zmírní.

Cíle

Kontrolní vyšetření

Posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte

Vytvoření Doporučení ke vzdělávání

Vytvoření Zprávy z vyšetření pro rodiče

Průběh

Dnešní vyšetření je kontrolní, to znamená, že je dítě klientem SPC a má speciální vzdělávací potřeby, takže jsou mu poskytována podpůrná opatření ve vzdělávání, po roce je dítě vyšetřeno znovu, aby se posoudilo, zda jsou podpůrná opatření vyhovující. Součástí je také dotazník od pedagogů, návštěva speciálního pedagoga ve škole a rozhovor s pedagogy, a také rozhovor s rodiči dítěte. Případně také prostudování lékařských zpráv nebo dokumentace od dalších odborníků pečujících o dané dítě. Díky tomu může být vyšetření komplexní a dítě dostává odpovídající podpůrná opatření jeho vzdělávacím potřebám.

Dnes bude vyšetřována dívka Lucie, která navštěvuje 2. ročník na ZŠ logopedické. Pro Lucinku jsme šly přímo do školy, která je ve stejném areálu jako SPC. Měla jsem tak možnost podívat se do prostor školy. Před samotným vyšetřením jsme si prohlédly dívčiny pracovních sešity ze školy, a to konkrétně písanky, učebnici matematiky a sešit na domácí úkoly. Lucinka je ve třídě premiantkou, do ZŠ logopedické byla zařazena pro dysfatický profil, postupně se ale zlepšuje a dle pedagogů by již bylo možné (a vhodné) přearažení na běžnou ZŠ. Dysfatické rysy u dívky postupně vymizely, jednalo se tedy spíše o opožděný vývoj řeči. Pro část vyšetření byla použita testová baterie Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní, tuto část jsem si vyzkoušela vézt já. Vyšetření probíhalo následovně:

- Kresba postavy → dívka kreslí prý ráda, kresba odpovídá věku, postava má všechny detaily – oči, pusa, nos, krk, uši, vlasy, ruce s 5 prsty, nohy s botami.
- Hlasité čtení slabik – měří se časový úsek 1 minuty, posuzuje se rychlost i kvalita čtení → dívka čte rychle, bez zaseknutí.
- Sluchová analýza – dělení slov na hlásky → správně rozložila všechna slova, kromě dvou posledních „křesadlo“ a „bramboračka“.
- Sluchová syntéza – spojování hlásek do slov → složila všechna slova, kromě slov „ječmen“, „soupeři“ a „králíkárna“.
- Hlasité čtení souvislého textu – měří se časový úsek 1 minuty, posuzuje se čtenářská technika, přesnost čtení, reprodukce čteného, průvodní projevy chování → dívka čte souvisle, bez zastavení. Po 1 minutě ji necháváme číst dál (do 3. minuty), dočetla do poloviny textu. Je schopna říct, o čem text byl, vyjadřuje se v rozvitých větách, odpovídá na otázky.
- Sluchová diferenciacce – rozlišení stejných a jiných bezesmyslných slov → rozliší téměř všechny dvojice, s jednou chybou (dýš-díš).

- Čtení s porozuměním – věty s vloženou závorkou s výběrem 3 variant slov, úkolem dítěte je vybrat správné slovo vzhledem k smyslu věty, např. „Pes hlasitě šplouchá/křičí/štěká“, měří se čas 3 minuty → první věta slouží jako zácvik, vysvětlení zadání, poté pracuje samostatně, nestihla vše.
- Zraková diferenciacie – rozlišení shodných a neshodných dvojic, rozdíly v horno-dolním nebo pravo-levém postavení → rozumí zadání, pracuje samostatně, vypracovává celý úkol.
- Diktát – 5 vět → dívka si věty dobře pamatuje, opakuje maximálně dvakrát, písmo je úhledné a čitelné, nepřesahuje řádek, gramatické chyby žádné, každou větu píše na nový řádek, na konci věty píše tečky, na začátku věty velké písmeno (kromě 1 věty, ani při opětovné kontrole si chybu neopravila), je schopna vysvětlit gramatická pravidla (např. proč je ve slově svačina měkké i – měkká souhláska).
- Fonologická manipulace – výměna, např. ve slově pes vyměň P za L → všechna slova správně, výměny na začátku, na konci i uprostřed slov.
- Fonologická manipulace – rozdíly, např. kterou hláskou se liší rota a bota? → nerozlišuje rozdíly hlásek, které jsou uprostřed slov, pouze na konci a na začátku.
- Fonologická manipulace – odstraňování, např. co vznikne, když ze slova kost odstraníme hlásku T? → správně určila téměř všechna slova, s 1 chybou.
- Přepis 3 vět → stejně jako u diktátu písmo čitelné, nepřesahující řádek, bez gramatických chyb.
- Reprodukce písničky Skákal pes → pamatuje si celý text, nejsou přítomny žádné záměny ani dysgramatismy.
- Opakování vět → pamatuje si a zopakuje přesné znění vět, v souvětí vynechání 1 slova (Když si chceš jít hrát ven, uklid' si nejprve všechny hračky).
- Popis obrázku → popisuje samostatně, v rozvitých větách.
- Předložky – pedagog se ptá na otázky týkající se obrázků, dívka odpovídá:
 - „Kam leze pejsek?“ – „Do boudy.“
 - „Kde spí kluk?“ – „V posteli.“
 - „Odkud se dívá?“ – „Z okna.“
 - „Tady je plot a pejsek skáče kam?“ – „Přes plot.“
 - „Kde spí pejsek?“ – „V boudě.“
 - „Kde jí pán?“ – „Na stole“, správná odpověď „U stolu.“
 - „Kde leze kluk?“ – „Pod židlí.“
 - „Tužka leží kde?“ – „Na stole.“
- Pravo-levá orientace na vlastním těle → správně ukazuje dle jednodušších (např. levou rukou ukaž na čelo) i složitějších pokynů (např. pravou ruku dej na levé rameno).
- Prostorová orientace → ukáže nahoru, dolů, před sebe, za sebe, vedle sebe.
- Porovnání velikosti čísel → správně porovnává dvojice čísel „22 a 69“, „18 a 18“ a „56 a 27“.
- Doplnění číselné řady 10 20 __ 50 _ 70 80 _ 100 → doplňuje správná čísla.
- Rozklad čísel na dvě → správně rozkládá čísla 20, 65, 80.

- Příklady – 12 příkladů na sčítání a odčítání v oboru do 100 → správně vypočítává všechny příklady, kromě „83-7“, výsledek po upozornění opravila.

Pomůcky

Tužka, papír, test Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní, kniha Diagnostika předškoláka.

Zhodnocení pracovníka

Hodnocení v testové baterii Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní probíhá formou bodového ohodnocení, které je převedeno v percentilový ekvivalent. Dle výsledku je výkon rozdělen do 3 pásem: pásmo očekávaného výkonu (odpovídá stupni výuky), pásmo snížených výkonů (stimulace vhodná) a pásmo výrazně sníženého výkonu (stimulace nutná). Ve většině subtestů byl výsledek dívky v pásmu očekávaného výkonu nebo těsně v pásmu snížených výkonů. Lucka čte adekvátně vzhledem k věku, dokáže doplnit odpovídající slovo do věty, aby byl zachován její smysl, pamatuje si, o čem četla a je schopna příběh převyprávět. Vyjadřuje se v rozvitých větách, bez dysgramatismů, ve výslovnosti přetrvává nesprávná výslovnost „r“ a „ř“ a v některých pozicích i ostrých sykavek. Má úhledné písmo, v diktátu nemá chyby, občas pouze zapomíná na velká písmena na začátku věty. U delších slov nerozloží slovo na hlásky a nesloží hlásky do slov. Je schopna fonologické manipulace, někdy má potíže s rozeznáním rozdílu hlásky uprostřed slova. Reprodukuje známé písničky, pamatuje si text. Má rozvinutou prostorovou orientaci, včetně pravolevé. Matematické představy má adekvátní věku, v příkladech měla pouze jednu chybu, kterou si dokázala opravit. Celkově lze z vyšetření, rozboru školní práce dívky a rozhovoru s pedagogy ZŠ usoudit, že je Lucka připravena na přechod na běžnou ZŠ s tím, že jí budou poskytována podpůrná opatření 2. stupně.

Zhodnocení efektivity pro klienta

Jsem moc ráda, že jsem si mohla vyzkoušet dnešní vyšetření a tuto testovou baterii. Pořadí testů jsem měla předchystané předem tak, aby byly úkoly různé a netestovaly jsme stejnou oblast několika úkoly po sobě. Pokud jsem si nebyla jistá, jestli úkol zadávám správně, vždy jsem se raději zeptala. Lucka se mnou krásně spolupracovala a vyšetření mne opravdu bavilo. Po vyšetření jsme se společně s paní pedagožkou podívaly na jednotlivé testy a vyhodnotily je. U této testové baterie se mi líbí, že vyhodnocení není příliš složité, ale také to, že se hodnotí jednotlivé oblasti zvlášť. Díky tomu se dozvíme, v jakých oblastech dítě potřebuje podporu a které zvládá samostatně. Věřím tomu, že pro Lucku nebude přestup na běžnou ZŠ příliš velkou zátěží, a že se jí bude i nadále dařit.

Sebereflexe

Odbornou praxi v SPC logopedickém jsem plnila průběžnou formou, docházela jsem tedy do zařízení v předem dohodnuté dny. Na starost mě měla paní magistra Markéta Kalitová, díky které byla praxe příjemným zážitkem a také velikým přínosem. Vždy mi ke každému dítěti dala k dispozici jeho složku, kterou jsem si mohla prohlédnout a seznámit se tak s tím, jak je v zařízení vedená dokumentace o klientech. Odpověděla mi na jakýkoliv můj dotaz, vysvětlovala mi vše do detailu. Kromě dokumentace jsem se také seznámila s diagnostickými materiály, a některé z nich jsem měla možnost si vyzkoušet přímo s klienty. V průběhu vyšetření i po nich mi dávala cenné rady a tipy, jak mám pracovat, co dělám správně a co bych mohla udělat jinak. Díky této zpětné vazbě jsem měla šanci se poučit ze svých chyb a odnést si zkušenost do budoucna. V rámci odborných praxí jsem navštívila logopedické SPC dvakrát, poprvé se jednalo pouze o náslechové praxe a podruhé jsem si vyzkoušela přímou intervenci při logopedických ambulancích. Diagnostiku jsem si ale nikdy nevyzkoušela a jsem tak ráda, že jsem měla tu možnost nyní. Moc se mi líbil přístup magistry Kalitové k dětem, ale také k rodičům, vždy dokázala udržet příjemnou a pozitivní atmosféru, i když musela rodičům sdělit nepříjemnou zprávu. Stejně jako mně, i rodičům zodpovídala veškeré jejich dotazy a vysvětlovala jim, jak mohou s dítětem doma pracovat. Ke každému dítěti přistupovala individuálně, a dokázala vyřešit i případnou negativitu nebo nechuť ke spolupráci ze strany dítěte, pomocí vhodně zvolené motivace. Díky tomu, že jsem praxi plnila v době, kdy je velká část vyšetření zaměřena na školní zralost a posuzuje se tedy, zda dítě dostane odklad povinné školy docházky, jsem mohla více proniknout do této problematiky, o které jsem samozřejmě měla určitou představu, ale nikdy jsem neviděla, jak to probíhá v praxi. Celkově hodnotím tuto zkušenost velmi kladně, pouze mě mrzí, že jsem se nedostala k psychologickému vyšetření. Ta jsou prováděna ve většině případech zvlášť od speciálně pedagogických vyšetření, protože dvě vyšetření po sobě by byla pro dítě velmi náročná a mohlo by to tak ovlivnit výkon dítěte a zkreslit výsledky. Alespoň jsem tedy zjistila, jaké testy zde psychologové využívají. V jiném SPC jsem viděla psychologické vyšetření s použitím Wechslerovy inteligenční škály pro děti, zde používají psychologové většinou IDS nebo SON-R.

Přesto, že aktuálně směřuji k práci v MŠ speciální, určitě vnímám jako velmi důležité vědět, jak to v SPC probíhá, protože budu jako pedagog v MŠ s SPC spolupracovat. V rámci studia získáváme o všech zařízeních spoustu informací, ale praktická zkušenost je stejně nejcennější. Díky tomu si můžu všechny tyto informace a vědomosti spojit s něčím konkrétním a více si je i propojit mezi sebou. Tato praxe mě ovlivnila jak v odborné rovině, tak v té osobní. Vždy jsem odsud odcházela plná dojmů, které jsem měla potřebu sdílet s lidmi v mém okolí (samozřejmě se zachováním mlčenlivosti). Ráda v tomto ohledu bořím mýty a předsudky, a šířím povědomí mezi lidmi, co nejsou „z oboru“. Protože dle mého není potřebné jenom povědomí mezi odborníky, ale také mezi širokou veřejností. Aby lidé věděli, co se v SPC dělá, proč je to důležité a že cílem je, aby dítě dostalo podporu, kterou potřebuje, nikoliv aby dostalo „diagnózu“.

Cíle

Diagnostika školní zralosti a připravenosti.

Doporučení vhodného postupu při výběru ZŠ.

Vypracování zprávy z vyšetření a doporučení pro ZŠ.

Popis dne

Dnes jsem byla v zařízení od 8:00 do 11:00. Tentokrát jsem měla možnost být přítomna u diagnostiky školní zralosti a připravenosti. Tuto diagnostiku jsme si vysvětlovali a představovali během studia na střední škole, takže jsem měla rámcově představu, jak takové vyšetření probíhá. Je ale úplně jiné, když takové vyšetření můžete vidět v praxi, navíc v tomto případě se jednalo o děti s narušenou komunikační schopností, a zároveň o klienty SPC.

Vyšetření probíhá bez přítomnosti rodiče, u stolečku s dítětem sedí dva speciální pedagogové. Jeden zapisuje průběh vyšetření a druhý komunikuje s dítětem a zadává mu úkoly, což mi přijde správné a logické, protože v případě přítomnosti pouze jednoho pedagoga by nebylo možné si průběh zapisovat a pokud by zapisoval, tak pouze něco a zkratkovitě, aby se tím nezdržoval.

První holčičce je 7 let, byla velmi komunikativní a zvědavá, její opravdu silnou stránkou je počítání. Při mluvním projevu jsem si hned všimla nesprávné výslovnosti. Materiálů použitých při vyšetření bylo více, některé materiály byly přímo z SPC, dále Diagnostika školní připravenosti od J. Bednářové a kniha Mini logopedie – slovní zásoba. Průběh vyšetření zde vypíšu bodově v posloupnosti, ve které bylo vyšetření prováděno (posloupnost a hloubka vyšetření jednotlivých oblastí se může individuálně lišit, dle diagnózy, věku a aktuálního rozpoložení dítěte).

- Neřízený rozhovor – navázání kontaktu s dítětem, zjištění informací, úrovně porozumění a schopnosti vyjádření (Kolik je ti let? Kam chodíš do školy? Máš tam nějaké kamarády? Pověz mi o nich. Jaká je tvoje oblíbená pohádka? ad.).
- Kresba a písmo – postava, dům, jméno (lateralita, úchop, úroveň kresby ad.).
- Grafomotorika – např. Dokreslení vlnek, stříšek... (Důležité je zajištění správného sezení u stolu).
- Fonemický sluch – rozlišování, zda jsou tato vymyšlená slova stejná, nebo se liší (např. Bod-bod, skí-ckí, blu-plu, láže-láše, vluj-vluj, dýš-díš).
- Vytleskávání slabik a určení jejich počtu (např. KO-LO, ČE-PI-CE).
- Určování začátečních a posledních písmen.
- Hledání písmen (např. Je ve slově Pes S?).
- „Rozbitý robot“ – spojování slabik a písmen ve slova (např. KO-LO – KOLO, Č-A-J – ČAJ)
- Poznávání barev – na barevné paletě, obrázcích i na skutečných předmětech.
- Poznávání geometrických tvarů.
- Vyřazování v řadě – řada stejných geometrických tvarů (např. Čtverec) a jeden odlišný (odlišná barva či tvar).

- Počítání zvířátek na obrázku – kolik, víc x méně, o kolik více či méně, kolik zvířátek zůstane, když dvě schovám do domečku.
- Umisťování zvířátek – vpravo, vlevo, pod, nad.
- Seřazování od největšího k nejmenšímu.
- Hledání geometrických tvarů – figura a pozadí (změť tvarů přes sebe, postupně hledáme).
- Pravolevá orientace – ukaž mi levé ucho, pravé oko, levé rameno ad.
- Hledání rozdílů – v řadě (drobné detaily) či ve dvojicích (zrcadlové otočení).
- Porozumění, soustředění a krátkodobá paměť – opakování vět či souvětí.
- Oromotorika – artikulace a pohyby mluvních orgánů (pohyb jazyka, olíznutí špičky nosu, nafouknutí tváří nebo jedné tváře, kroužek).
- Vyslovování jednotlivých hlásek a slov.

Dívka měla nejvíce potíže v oblasti fonematické diferenciaci (rozlišování slov, určování začátečních a posledních písmen, hledání písmen). Její řečový projev je tím značně ovlivněn, znělé hlásky má neznělé a některé zaměňuje (např. L místo R). Má však poměrně bohatou slovní zásobu, ráda vypráví a rozumí otázkám či požadavkům dospělých. V dalších oblastech neměla větší potíže a výrazně nejlépe jí šly úlohy s počítáním. Není si úplně jistá při určování stran. Dle speciálních pedagogů vykazuje dysfatické rysy, protože není narušena pouze výslovnost ale i fonemický sluch. Dívka je již několik let v péči logopeda a stále se jí nedaří některé hlásky osvojit. Rodičům je doporučeno zapsat dívku na Základní školu logopedickou (ZŠ zřízena dle paragrafu 16, odst. 9, školského zákona). SPC vypracuje zprávu z vyšetření, kterou obdrží rodiče. Po přijetí na ZŠ vypracuje SPC Doporučení, které obdrží rodiče a škola.

Druhé dívce bylo 6 let, dle speciálních pedagogů vykazuje známky opožděného vývoje řeči. Některé hlásky zatím nejsou vyvozené, avšak některé s pomocí logopeda již vyvozené má, výslovnost hlásek se tedy postupně zlepšuje. Vyšetření probíhalo podobně jako to první, ale trochu v jiném pořadí. Navíc pedagog použil knihu Mini logopedie – slovní zásoba pro zjištění úrovně slovní zásoby. Dívka měla ještě mírné obtíže s počítáním a pravolevou orientací. V ostatních úlohách byla sice mírně nejistá, ale splnila je správně. Fonemický sluch má na lepší úrovni než dívka první, ale měla menší slovní zásobu, často si nemohla vzpomenout na různá slova nebo je nahradila jinými (nesprávnými) slovy. Po vyšetření jsem již odcházela do školy, takže jsem neslyšela vyjádření speciálních pedagogů směrem k rodičům, ale myslím si, že by byl v tomto případě vhodný odklad povinné docházky, kdy by rok navíc byl dívce určitě k užítku.

Metody a formy práce

Individuální – rozhovor, zadávání úkolů, práce na úkolech.

Slovní – rozhovor, zadávání úkolů.

Praktická – vypracování jednotlivých úkolů.

Pomůcky

Knihy Mini logopedie – slovní zásoba, kniha J. Bednářová – Diagnostika školní připravenosti, další materiály SPC (kartičky, obrázky, pracovní listy), pastelky, papíry, počítač

Specifika při práci s cílovou skupinou

Děti s NKS:

- Zásada krátkodobého cvičení.
- Zásada využití sluchové kontroly (zpětná vazba, fonemický sluch).
- Zásada používání pomocných hlásek (td, dd -> R).
- Zásada minimální akce (nevalíme na dítě spoustu informací).
- Zásada plánování (systematicky, neměli bychom nic přeskočit).
- Zásada individuálnosti (individuální přístup).
- Zásada systematickosti.
- Posilujeme sebedůvěru dítěte .
- Mechanických pomůcek používáme jen v případě nezbytnosti (vibrační kartáček, gumový palec...).

Hodnocení

Dnešní den v SPC se mi velmi líbil, dokonce jsem zde zůstala déle, než jsem měla v plánu, protože mě diagnostika školní připravenosti velmi zajímala. Jsem ráda, že jsem mohla toto vyšetření vidět poprvé na vlastní oči a doufám, že budu mít ještě možnost být přítomna u dalších. Například by mě zajímalo, jak probíhá toto vyšetření u dítěte se sluchovým postižením. Také se mi líbil přístup pedagogů, které mile, klidně a přiměřeně komunikovaly s dítětem. Vyšetření pro dítě tak nepředstavuje nic nepříjemného, protože probíhá v klidném prostředí a hravou formou. Pedagogové se také snaží dítě stále chválit a vyzdvihovat to, v čem je úspěšné. Také jsem se dozvěděla, že zprávu z vyšetření dostane pouze rodič a doporučení je vypracováno pro školu i rodiče.

Cíle

Seznámení s diagnostickými materiály.

Popis dne

Dnes jsem byla v zařízení od 8:30 do 10:45. Bohužel jsem nemohla být přítomná na vyšetření, protože se jednalo o děti, které by rozptylovala přítomnost další osoby. Dnešní praxi jsem tedy věnovala prohlížení diagnostických materiálů. Nejdříve jsem nahlédla knížek věnujících se rehabilitaci orofaciální oblasti, které obsahovaly praktická cvičení. Jednalo se konkrétně o: Rehabilitace orofaciální oblasti (Debra C. Gangale) a Orofaciální regulační terapie (Rodolfo Castillo Morales).

Dále jsem měla možnost nahlédnout do Diagnostiky jazykového vývoje (Gabriela Seidlová Málková, Filip Smolík), což je Diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku. S tímto materiálem v SPC pracují při diagnostikách (vstupních i průběžných). Tato testová baterie má screeningový orientační charakter. Je uzpůsobena pro diagnostiku dětí ve věku 3,5-5,5 let, nevýhodou je tedy nemožnost použití tohoto testu u mladších nebo naopak starších dětí. Je určena psychologům, logopedům, speciálním pedagogům, učitelům a dalším odborníkům, kteří pracují s dětmi předškolního věku. Tato baterie je rozdělena do dvou oblastí. První je Hodnocení zpracování fonologické informace, která obsahuje Rozpoznávání slabik, skládání slabik, rozpoznávání hlásek v pseudoslovech, rychlé jmenování obrázků (RAN) a opakování pseudoslov. Druhou oblastí je Hodnocení slovní zásoby, porozumění jazyku a gramatiky, která obsahuje slovník, morfologii, porozumění gramatice, posuzování gramatičnosti a opravování vět. Jednotlivé úlohy jsou hodnoceny 1 (splnil), 0 (nesplnil, špatná odpověď) nebo N (neodpověděl). Baterie obsahuje Metodickou příručku (popis jednotlivých úloh, způsob motivace a zadání úkolu dítěti, způsob vyhodnocení) a další materiály potřebné k vypracování úloh (pracovní listy, kartičky s obrázky atd.).

Dalším materiálem bylo Hodnocení fonemického sluchu u předškolních dětí (Škodová a kol.), pomocí kterého se vyhodnocuje znělost x neznělost, kontinuálnost x nekontinuálnost, nosovost x nenosovost a kompaktnost x difuznost hlásek. Tento test obsahuje metodickou příručku, 60 karet se dvěma obrázky a CD. Přesto, že se jedná o poměrně starou publikaci (1995), stále se používá při diagnostice v SPC či u logopedů. Zde v SPC tento materiál prý již moc nevyužívají, protože je zaměřen spíše na fonemickou diferenciaci, a ne na fonemický sluch obecně. Občas také obsahuje na dnešní dobu trochu zvláštní formulace. Například jsem tam našla kartičku s obrázkem holčičky s tyčí (?) a psem, ke kterému patřilo slovo „bije“, což mi nepřijde úplně vhodné v materiálech pro děti. Přesto se ale po „vytřídění“ některých obrázků dá použít při diagnostice fonemické diferenciaci.

Dále jsem měla možnost nahlédnout do MaTeRS testu mapujícího připravenost pro školu. Tato testová baterie obsahuje různé úlohy pro diagnostiku školní připravenosti. Úlohy se dělí na skupinovou (cca po 10 dětech) a individuální část. Případně se celý test může provést individuálně. Ve skupinové části je kresba postavy, vizuomotorika (figura a pozadí, překreslování bodů), grafomotorika (dokreslování čar, stříšek, vlnek) a zrkové rozlišování. V individuální části je prostorové vnímání (ke kterému je v materiálech formulář, který se vyplní po provedení vyšetření dle pozorování dítěte), geometrické tvary (jejich rozlišení, pojmenování, nakreslení), sluchové vnímání (analýza a syntéza, rytmizace, sluchová diferenciaci, sluchová paměť – zopakování vět), početní a předpočetní představy, všeobecné znalosti (barvy, orientace v čase, základní pojmy, nadřazené a

podřazené pojmy, slova opačného významu) a zrakové rozlišování (řada předmětů a jeden se liší v detailu, nebo řada předmětů a jeden je zrcadlově otočen). Jednotlivé úlohy jsou hodnoceny bodově, na závěr se dle skóre určí stupeň školní připravenosti. Výsledek je ovlivněn také kritériem, zda se jedná o dítě s běžným nástupem do školy, dítě s odkladem školní docházky, nebo dítě s dřívějším nástupem. Balení testu obsahuje manuál, záznamové archy, trojhranné tužky a pastelky, pravítko, sady obrázků „chlapec“ a „děvče“, metodický obrázek „moře“, 12 plastových mušliček a záznamové sešity. S některými úlohami tohoto testu jsem se již setkala při minulých návštěvách SPC, kdy byla prováděna diagnostika školní připravenosti.

Posledním materiálem je Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých osob. Tento test obsahuje: podrobnou anamnézu, screeningový dyslektický dotazník (otázky na způsob „Stává se Vám často, že ostatní označují Vaše písmo jako nečitelné?“ ANO x NE), zkoušku tichého čtení (měří se rychlost čtení – kolik slov přečetl za 1 minuty a 3 minuty, poté otázky k přečtenému textu – porozumění), diktát, pseudoslovný diktát slov (vymyšlená slova), pseudoslovný diktát vět (např. Kleháčkové zotránují), test fonemické manipulace (např. Ze slova Pátek odstraňte 3. písmeno), sluchová analýza a syntéza slov, test zrakového vnímání, verbální fluence, orientační zkoušku jazykového citu (např. nesprávné skloňování ve větě, řekni větu správným způsobem), specifický logopedický nález (vyslovování složitějších slov či vět), test obkreslování a zrcadlového vnímání slov.

K dispozici jsem měla i další materiály, ale ty jsem již nestihla, prohlédnu si je tedy v příštích návštěvách.

Metody a formy práce

Individuální a praktická – prohlížení diagnostických materiálů.

Pomůcky

Poznámkový blok + tužka, kniha Rehabilitace orofaciální oblasti, kniha Orofaciální regulační terapie, testová baterie Diagnostika jazykového vývoje, Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých osob, Hodnocení fonemického sluchu u předškolních dětí, MaTeRS test mapující připravenost pro školu.

Hodnocení

Dnes jsem měla možnost prostudovat si materiály, které jsou využívány při diagnostice NKS, SPU a školní připravenosti. S některými jsem se již v minulých návštěvách SPC setkala, ale neměla jsem možnost přímo do nich nahlédnout a celé si je prostudovat. Jsem velmi ráda, že jsem si mohla materiály prohlédnout, protože dosud jsem pro to neměla příležitost. O diagnostických materiálech jsme si ve škole povídali spíše okrajově, zmínili jsme si je při diagnostice, ale neukazovali jsme si konkrétně, jak vypadají a jak se s nimi pracuje v praxi. Pro některé diagnostické testové baterie existují i kurzy, na kterých se účastníci naučí s materiály pracovat a pochopí jejich podstatu a smysl. Tyto kurzy je doporučeno absolvovat, pokud chceme s materiály správně, odborně pracovat.

Cíle

Diagnostika narušené komunikační schopnosti.

Vypracování zprávy z vyšetření a doporučení pro MŠ či ZŠ.

Doporučení podpůrných opatření v MŠ či ZŠ.

Popis dne

Dnes jsem byla v zařízení přítomna od 8:00 do 13:00. První vyšetření bylo doplňkové vyšetření chlapce Kryštofa. Kryštofův vývoj řeči je opožděn, nyní navštěvuje 2. třídu základní školy a potřebuje ve výuce podpůrná opatření. Dle slov jeho babičky (která má Kryštofa v péči) jim bylo od pedagogicko psychologické poradny (dále PPP) po komplexním vyšetření vystaveno doporučení pro školu ohledně podpůrných opatření 1. stupně. Ve škole se však nic nezměnilo, Kryštofovi se nikdo individuálně nevěnuje, a on nestíhá tempo výuky. Po neúspěchu nebo v případě, že nestíhá, se chlapec zasekne a nechce pokračovat v práci. Často tedy dostává špatné známky v důsledku toho, že nechce pracovat. Kryštofova babička nám také vyprávěla o jeho raném dětství. Po narození byl umístěn do Klokánku, protože se o něj jeho matka nebyla schopná postarat. Měla již tři děti a ani jejich výchovu příliš nezvládala. Když bylo chlapci rok, vzala si ho matka zpět do péče. V té době žila s přítelem, kterej ale ji i děti psychicky i fyzicky týral. Děti byly nakonec matce odebrány. Babička si poté vzala Kryštofa do péče, dle jejích slov neměla sílu se postarat o více dětí, takže se postarala o nejmladšího. Chlapcův vývoj byl v důsledku nepodnětného prostředí a traumatického dětství, kdy mu chyběla raná citová vazba k matce a byl vystaven násilí, opožděný ve všech oblastech. Nyní je jeho mluvený projev spíše dyslalický, nesprávně vyslovuje, ale vyjadřuje se samostatně ve větách.

Nejdříve byl s chlapcem veden rozhovor ohledně školy, pedagožky si prohlížely sešity, jak chlapec píše a jakou má úpravu sešitů, a kladly mu různé otázky ohledně předmětů ve škole. Poté se ho ptaly na dny v týdnu, které chlapec bez problému vyjmenoval. S měsíci měl trochu potíže, vynechal letní měsíce a měsíc říjen. V číselné řadě občas přeskočí některé číslo. Dále byl s chlapcem proveden Heidelbergský test vývoje řeči, postupné úkoly rozepíši v bodech:

- Porozumění větám (hra s figurkami) – Chlapec má za úkol nejdříve pojmenovat jednotlivé figurky (zvířat a postav chlapce a dívky), poté dostává různé pokyny, jaké má zahrát s figurkami divadlo (Např. Pes kousne medvěda, který chytí zajíce). Kryštof pojmenovává všechna zvířátka, některé složitější pokyny mu dělaly větší obtíže, většinou bylo potřeba větu víckrát zopakovat.
- Oprava významově nesprávných vět (např. Maminka položila vázu s kytkou pod stůl – správně je na stůl) – Chlapec opravuje věty správně, s citem.
- Tvoření odvozených slov – dle obrázků v obrázkové knize tvoří dítě samostatně odvozená slova (např. pekař – pekařka – peče – pekárna – pečivo), může se jednat i o vymyšlená slova (např. pán dumbačí – pan dumbač – paní dumbačka – dumbárna). Kryštof bez problému tvořil odvozená slova ze známých slov, potíže měl s vymyšlenými slovy, styděl se říct názvy, které ho napadly, nechtěl je říct.
- Tvoření zdobnělin dle obrázkové předlohy – bez problémů.
- Hledání slov – doplnění čtvrtého slova do řady slov (např. volat – šeptat – mluvit – křičet). Občas slovo řekl ihned, někdy nemohl slovo vymyslet. Po delším přemýšlení řekl stejné slovo, které už v řadě je.

- Tvoření vět ze slov (např. maminka – zahrada – pracovat) – Většinou zvládnul vytvořit větu, občas nebyla úplně gramaticky správně.
- Opakování vět – nepřesné, často zaměnil pořadí slov nebo je úplně nahradil či vynechal.

Další úkoly již nejsou součástí Heidelbergského testu, ale také je zde bodově zmíním:

- Dělení slov na hlásky a spojování hlásek do slov – bez problému, občas při dělení řekl omylem slabiku místo hlásky, ale většinou bez chyby.
- Fonemická diferenciacie dvojic stejných či podobných vymyšlených slov (např. ečle-ešle, ský-cký) – nerozezná rozdíl mezi slovy s měkkým i a s tvrdým y, a mezi ž, š, č a z, s, c.
- Opakování různých slov – pro zjištění výslovnosti, některé hlásky vyvozené, ale v řeči je užívá chybně (např. c, ž), nevysloví ř, i zaměňuje za y.

Závěrem vyšetření je dyslalia multiplex, a dozrívání důsledků opožděného vývoje řeči a celkového opoždění vývoje chlapce. Je doporučeno pomalejší tempo pro práci, protože Kryštof je po zácvičku schopen plnit úkoly správně, potřebuje ale individuální přístup, čas a klid na práci. SPC vypracuje doporučení a to se připojí k doporučení z PPP pro školu. Dále bude spolupracovat a konzultovat s PPP i přímo se školou, kam chlapec dochází.

Dalším vyšetřením bylo vstupní vyšetření vietnamského chlapce Tomáše, kterému je 5 (skoro 6) let a žije zde od narození. Jeho maminka zde žije již 16 let, česky ale příliš neumí a komunikovala prostřednictvím tlumočnicka. Tomášek nastoupil do MŠ ve 4 letech, chodí do běžné MŠ. S českým jazykem se tedy setkává v MŠ, dále mluví česky se svojí sestrou a pravidelně ho také hlídá chůva, která ho především vyzvedává ze školky a tráví s ním odpoledne. Před vyšetřením pedagožka zjišťuje od maminky informace ohledně nástupu do MŠ, setkávání s českým jazykem a také ohledně osvojování vietnamského jazyka. Tomášek má dle slov maminky potíže i ve svém mateřském jazyce, kde špatně vyslovuje a i přes opravení slovo vysloví opět nesprávně. Dokáže však sám vyprávět a tvořit delší věty. Pravidelně 1x měsíčně navštěvují logopeda. Chlapec bude mít nyní odklad školní docházky. Maminka chce pro něj v MŠ asistenta, nechce aby byl zařazen do MŠ či ZŠ logopedické.

Toto vyšetření bylo kratší vzhledem k odlišnému mateřskému jazyku. Opět se využily části Heidelbergského testu. Před a mezi jednotlivými úkoly si chlapec hrál na koberci, sám si bral různé hračky, a většinou si s každou hrál pouze chvíli. Velmi ho zaujaly dřevěné loutky s klapající pusou. Při hře pojmenovával některé předměty, vždy pouze jednoslovně, někdy opisem nebo s nesprávnou výslovností. Úkoly probíhaly u stolečku, konkrétně se jednalo o:

- Porozumění větám (hra s figurkami) – stejně jako u předchozího vyšetření má chlapec nejdříve za úkol pojmenovat jednotlivá zvířátka. Většinu nedokázal pojmenovat, ale myslím si, že na to možná má trochu vliv i vzhled figurek, které jsou pouze obrysové, bez detailu a i já měla kolikrát problém rozpoznat, o jaké zvíře se jedná. Názvy se snaží alespoň opakovat. Již při tomto úkolu je patrný „líný jazyk“, velmi snížená artikulace. Dle pokynů téměř vůbec nedokáže napodobit, co zvířátka dělají, zkoušeli jsme tedy věty zjednodušit „kůň skáče, slon běží“, většinou dokáže napodobit až po názorné ukázce, stále bere do ruky náhodné figurky. Později jsme toto cvičení vyzkoušeli i s překladatelkou, která mu dávala pokyny vietnamsky, to bylo trochu lepší.
- Třídění obrázků (fotografií) do kategorií – cca půlku obrázků pojmenovával sám od sebe, názvy říká potichu, nenápadně, někdy opisem a někdy správně. Ze začátku nerozuměl, jak má

obrázky třídit, dal například strom k motocyklu. Také mi přišlo, že se snažil splnit úkol co nejrychleji, aby si mohl jít zase hrát. Po rozdělení všech obrázků si své dílo ještě prohlédl a přesunul některé špatně přiřazené obrázky.

- Matematické dovednosti (kartičky) – Tomáš měl za úkol spojit k sobě 4 puzzle kartičky vyjadřující určité číslo (např. číslice 4, čtyři zvířátka, čtyřka na hrací kostce, čtyři prsty). Tento úkol se mu dařil plnit cca do čísla 5, poté už spíše hádal a zkoušel spojovat puzzle náhodně bez toho, aby si spočítal počet na kartičkách.
- Vytleskání slabik ve slově – téměř bez problému, slovo i lépe vyslovil, když ho vytleskal. Je vidět, že toto cvičí s logopedem.

Závěrem SPC je doporučení pro MŠ: podpůrné opatření ve formě asistenta pedagoga. Dále byla mamince doporučena logopedka, která má více volných termínů a Tomášek by tak mohl navštěvovat logopedii častěji, než jen jednou do měsíce. Tento logoped by pracoval nejen s Tomáškem a jeho maminkou, ale dále by spolupracoval s pedagogy v MŠ a asistentem pedagoga, tím že by přesně popsal a doporučil, jak má asistent či pedagog s Tomáškem pracovat.

Po vyšetření jsem měla možnost prohlédnout si Heidelbergský test vývoje řeči. Jedná se o orientační test vývoje řeči, v ČR není standardizován, takže slouží spíše pro orientační vyšetření, či dílčí úkoly při vyšetření, a pro rozlišení patologie od normy. Test je vhodný pro děti od 4 do 9 let, přičemž některé úkoly jsou vhodné až od 5 let věku. Jednotlivé úkoly jsou hodnoceny trojstupňovým hodnocením (0 – nesprávně, 1 – ne chybně, ale ani úplně správně, 2 – správně). Testová baterie obsahuje příručku, testový sešit, záznamové listy, obrázkovou knížku, 10 figurek zvířat, 4 dřevěné panenky, 1 dřevěná kostka, 30 obrázkových karet, 6 karet se slovy, 5 obrázků lidských tváří.

Test má několik částí, konkrétně:

- Větná struktura - porozumění větám (s figurkami), opakování vět.
- Morfologická struktura – plurál a singulár, tvoření odvozených slov (např. pekař, pekařka, peče, pekařství, pečivo), odvozování přídavných jmen.
- Větný význam – oprava významově nesprávných vět (např. Jsme veselí, takže zpíváme ani tancujeme), tvoření vět ze slov (např. dům – ležet – pes).
- Slovní význam – hledání slov (řada slov, vymýšlení dalšího, např. teď, později, předtím, -), klasifikace pojmů (pomocí obrázkových kartiček).
- Interakční význam – flexibilita pojmenování (např. pan Petr Novák – jak mu říká dcera?), spojování verbálních a neverbálních informací (spojení výroku s konkrétním výrazem obličeje, např. Na tebe se člověk vůbec nemůže spolehnout – hněv, zklamání), dekodování a kódování záměrů (např. Chlapec vrazil tříkolkou do pána. Pán chce, aby byl chlapec příště opatrnější. Co řekne?)
- Integrační úroveň – paměť pro text (přeřikání děje pohádky, hodnotí se přesnost dějové linky i jednotlivých slov).

Metody a formy práce

Individuální – rozhovor, motivace, hra, úkoly.

Slovní – rozhovor, motivace, zadávání úkolů.

Praktická – hra, práce na úkolech.

Pomůcky

Hračky, papír, počítač, Testová baterie: Heidelbergský test vývoje řeči.

Specifika při práci s cílovou skupinou

Děti s odlišným mateřským jazykem:

- Využití mateřského jazyka při výuce (osvěta, seznámení ostatních žáků a dětí s odlišným jazykem a kulturou).
- Vytvoření individuálního vzdělávacího plánu či plánu pedagogické podpory.
- Použití vhodných pomůcek (dvojjazyčné).
- Spolupráce s rodiči nebo dalšími institucemi.
- Dále některé zásady pro práci s dětmi s NKS.

Děti s NKS:

- Zásada krátkodobého cvičení.
- Zásada využití sluchové kontroly (zpětná vazba, fonemický sluch).
- Zásada minimální akce (nevalíme na dítě spoustu informací).
- Zásada plánování (systematicky, neměli bychom nic přeskočit).
- Zásada individuálnosti (individuální přístup).
- Posilujeme sebedůvěru dítěte .

Cíle

Diagnostika vývojové poruchy koordinace.

Test laterality.

Vypracování zprávy z vyšetření a doporučení pro ZŠ.

Konzultace a poradenství pro rodiče.

Popis dne

Dnes jsem byla v zařízení přítomna opět od 8:00 do 13:00. Tentokrát jsem se setkala s novou cílovou skupinou, a to s dítětem, u kterého bylo podezření na vývojovou poruchu koordinace (vývojová dyspraxie), a zároveň nemá ještě vyhraněnou laterální. Jednalo se o 5letou Toničku, které bude brzy 6 a bude v září nastupovat na ZŠ. Tonička je velmi šikovná a bystrá holčička, při úvodním rozhovoru odpovídala na otázky, vyprávěla o své rodině a o kroužcích, na které chodí. Její mluvní projev odpovídal věku. Tonička chodí na tancování, kroužek Elkonin a na chovatelský kroužek, kde se starají o různá zvířata. Má ráda přesnost, když je vše podle pravidel a vyžaduje to od ostatních i sama od sebe. Dle slov maminky je na sebe Tonička přísná, když se jí něco nedaří, je na sebe našťavaná a snaží se v dané věci sama zlepšit, například ve psaní a vyslovování R a Ř. Při řeči má potíže s dechem, neumí dech koordinovat. Psaní a kreslení je pro ni namáhavé, třese se jí ruka a je v křeči. Při pokynu, aby si vzala tužku a nakreslila domeček, byla vidět nervozita a také přemýšlení, kterou rukou bude kreslit. Nejdříve zvolila pravou ruku a poté zkusila to samé nakreslit i levou. Výsledný obrázek vypadal podobně, ale průběh byl odlišný. U pravé ruky bylo patrné, že s ní kreslí častěji, levou rukou držela tužku volně a vysoko.

Diagnostika vývojové poruchy koordinace probíhala s pomocí Testu motoriky MABC – 2, který slouží k hodnocení úrovně motoriky a případného charakteru motorických obtíží. Já jsem celý průběh testování natáčela, protože při vyhodnocení je vhodné mít záznam, na který se podíváte, abyste nemuseli vše zapisovat při testování. Test má více verzí, pro různé věkové kategorie, my jsme pracovali s věkovou kategorií 3 – 6 let.

- Manuální dovednost (jemná motorika) – vkládání mincí do kasičky, navlékání korálků, kreslení cesty (tužkou, bez přetáhnutí mimo „cestu“).
- Míření a chytání (hrubá motorika) – chytání sáčku (látkový sáček s výplní), házení sáčku na podložku.
- Rovnováha – stoj na 1 noze, chůze na čáře po špičkách, skoky na 5 podložkách.

U vkládání mincí do kasičky, navlékání korálků, kreslení cesty, stoje na 1 noze a skoků na podložkách byl měřen čas a zároveň kontrolován i způsob a přesnost provedení. U zbytku úkolů byl důležitý způsob a přesnost provedení. Tonička všechny úkoly zvládla splnit, nejsou u ní patrné příznaky vývojové poruchy koordinace. U jednotlivých úkolů jsme zkoušeli pravou i levou ruku/nohu, výsledky byly téměř srovnatelné. U úkolů zaměřených na jemnou motoriku měla Tonička mírné obtíže, ale ty jsou zapříčiněné nevyhraněnou laterální.

Poté byl proveden další test, konkrétně Zkouška laterality (dle Matějčka a Žlaba). Na většinu úkolů byly dva pokusy + jeden zkušební, který se nepočítal do hodnocení. Zkouška je rozdělena na úkoly zaměřené na horní končetiny, oči, dolní končetiny a uši.

Horní končetiny:

- Vkládání korálků do zkumavky (10 korálků).
- Zasouvání kolíčků do dřívka s otvory.
- Klíč v zámku (vyndat klíč, zastrčit zpět, otočit a odemknout).
- Házení pingpongového míčku do krabičky.
- Jakou máš sílu (dítě má za úkol co nejsilněji stisknout zkumavku s korálky).
- Stlač mi ruce k zemi (dítě má za úkol stlačit ruce lektora dolů, pomocí jedné ruky).
- Sáhni si na ucho, na nos, na bradu, na koleno atd.
- Jak nejvýš dosáhneš? (1 pokus, dítě si může vybrat jednu ruku nebo obě najednou).
- Tleskání (jednou rukou do druhé).
- Navlékání jehly na nit.
- Náhradní: mnutí rukou, strouhání mrkvičky.

Oči:

- Manoptoskop (kornout).
- Kukátko (krasohled).

Dolní končetiny:

- Vystoupit na stoličku.
- Posunovat kostku jednou nohou po čáře.
- Zvedni nohu jak nejvýš dokážeš (v sedě).
- Skákat po jedné noze.

Uši:

- Poslechni si hodinky (položené na stole).

Hodnocení u jednotlivých úkolů se zapisuje jako P (pravá), L (levá), A (ambidextrie – použití nejdříve pravé, poté levé). U Toničky bylo patrné využití obou rukou, kdy při prvním pokusu použila jednu ruku a při druhém druhou ruku. Využití dolních končetin a uší bylo také smíšené, u očí mělo přednost levé oko. Tonička je tedy klasifikována jako ambidextr. Zároveň je zde patrná zkřížená lateralita ruky a oka (upřednostnění pravé ruky a levého oka). Je doporučeno nechat Toničku, aby si sama vybrala, kterou ruku bude používat, už teď je patrné větší využití pravé ruky při psaní a kreslení. Lateralita by se měla časem ustálit, určitě by ale bylo vhodné vézt holčičku k tomu, aby používala při psaní a kreslení jednu preferovanou ruku. K úplnému ustálení laterality většinou dochází až po 9. roce věku dítěte. V ostatních činnostech budou používané obě strany, záleží na charakteru činnosti.

Po vyšetření jsem nahlédla do materiálů Testu motoriky MABC – 2. Tento test se využívá jako dílčí test při podezření na opožděný vývoj motoriky, motorické obtíže, vývojovou poruchu pohybové koordinace, specifické poruchy učení, poruchu pozornosti s hyperaktivitou či autismus. Není vhodný pro lidi se zrakovým postižením, s limity ve využití končetin a s těžkými motorickými poruchami.

Dá se použít v pedagogicko psychologickém poradenství, klinické psychologii, fyzioterapii, pediatrii, dětské neurologii ad. Měl by trvat cca 20 – 40 minut. Test je využitelný pro věkovou kategorii 3 – 16 let, a má 3 verze sestavené dle věku.

3 – 6 let:

- Manuální dovednost (jemná motorika) – vkládání mincí do kasičky, navlékání korálků, kreslení cesty (tužkou, bez přetáhnutí mimo „cestu“).
- Míření a chytání (hrubá motorika) – chytání sáčku (látkový sáček s výplní), házení sáčku na podložku.
- Rovnováha – stoj na 1 noze, chůze na čáře po špičkách, skoky na 5 podložkách.

7 – 10 let:

- Manuální dovednost (jemná motorika) – umístování kolíčků, provlékání šňůrky, kreslení cesty 2.
- Míření a chytání (hrubá motorika) – chytání 2 rukama, házení na podložku.
- Rovnováha – rovnováha na desce, chůze po čáře vpřed s dotykem pata-špička, skoky na podložkách.

11 – 16 let:

- Manuální dovednost (jemná motorika) – otáčení kolíčků, trojúhelník s maticemi a šroubky, kreslení cesty 3.
- Míření a chytání (hrubá motorika) – chytání 1 rukou, hod na terč.
- Rovnováha – rovnováha na 2 deskách, chůze po čáře vzad s dotykem pata-špička, skoky na podložkách.

Dále jsem si prohlédla materiály ke Zkoušce laterality (Z. Matějček, Z. Žlab, Psychodiagnostika Brno). Tato zkouška zjišťuje laterality horních a dolních končetin, očí a uší, přičemž je možné zjistit genotyp (vrozená laterality) i fenotyp (naučená laterality). Na základě toho je „diagnostikováno“ praváctví, leváctví, ambidextrie (využití obou stran), které mohou být genotypické (vrozené), fenotypické (naučené), patologické (při poškození hemisféry) nebo z nutnosti (při poškození dominantní ruky – dočasné či trvalé). Laterality může být souhlasná, neurčitá (nevyhraněná) nebo zkřížená (pravá ruka a levé oko, a naopak). K ustálení laterality dochází po 9. roce věku dítěte. Jednotlivé úkoly jsem již popsala v předchozích odstavcích. Hodnocení se zapisuje dle využití ruky (nohy, oka, ucha) – P (pravá), L (levá), A (ambidextrie). Pomůckami k tomuto testu jsou: kornout, papír s otvorem, krasohled, dřevěné kostky, krabička s pingpongovým míčkem, nit a jehla, korálky, zámek a klíč, kolíčky, zkumavka s korálky.

Pomůcky

Test motoriky MABC – 2., pomůcky v rámci Zkoušky laterality, pastelky, papír, počítač.

Cíle

Preventivní (kontrolní) vyšetření.

Zjištění zlepšení a pokroků dítěte.

Informování a konzultace s rodiči.

Vypracování zprávy z vyšetření a doporučení pro ZŠ.

Další spolupráce s pedagogy ZŠ.

Individuální logopedická intervence.

Seznámení s diagnostickými materiály.

Popis dne

Dnes jsem byla v zařízení přítomna od 8:00 do 14:00. Jako první jsme měli kontrolní vyšetření chlapce Patrika, který chodí do 4. třídy a je již klientem SPC. Protože stále přetrvávají obtíže a jsou potřeba podpůrná opatření ve škole, musí Patrik docházet pravidelně na kontroly (přešetření) do SPC. U vyšetření jsou přítomny dvě speciální pedagožky, jedna provádí vyšetření a druhá zapisuje průběh. Patrik působí smutně, stydlivě, nejdříve není příliš komunikativní a odpovídá potichu a v kratších větách. Při otázkách ohledně školy odpovídá do jaké chodí třídy, jak se jmenuje jeho škola, jak se jmenuje paní učitelka. Při popisování místa ve třídě, kde sedí, se zaseknul a řekl, že neví jak to popsat, poté nakreslil plán třídy na papír. Ve škole má prý nejvíce potíže s českým jazykem, na který má i doučování. Ve volném čase se věnuje převážně hraní her na počítači a koukání na zahraniční youtubery, díky tomu ovládá na svůj věk dobře angličtinu, ale zároveň občas mluví o věcech neúměrně jeho věku (např. „placení nájmu je strašný, je to jako když vás někdo nabodne a hodí do pekla,“ nebo „nevím proč chtěj být všichni okolo mě dospělí, vždycky jim řeknu, ať jsou rádi, že jsou děti a nestěžují si, nebo jim dám facku,“ atd.). Mimo to se věnuje také hraní na kytaru (soukromý učitel), a chodí na plavání a hasičský kroužek. Patrik má mimo NKS také specifické poruchy učení (dysgrafie, dyslexie) a poruchu pozornosti s hyperaktivitou (ADHD). V jeho řeči je patrná špatná výslovnost R a Ř a vynechávání hlásky L. Ve třídě mají asistenta pedagoga, který se věnuje Patrikovi, ale i ostatním žákům. Patrik se v důsledku ADHD špatně soustředí, největší problémy má ve třídě, kde je hluk. O přestávkách leží na lavici, bolí ho hlava a je unavený, v hodinách ztrácí pozornost, potřebuje tedy podpůrná opatření, která mu umožní více se soustředit (individuální práce, jiné místo ve třídě atd.) a mít na úkoly více času nebo úkoly zkrátit či zjednodušit, aby je stihnul splnit v určitém časovém rozmezí.

Vyšetření probíhalo v tomto pořadí:

- Diktát slov – u Patrika se projevuje nejistota, přemýšlí nahlas, říká že je ve stresu, má potíže hlavně s určením i/y (i na konci slov, například „hajný“).
- Diktát vět – větu si nepamatuje, potřebuje diktovat po slovech, občas nerozumí nebo nezná slovo (např. chroust).
- Přepis – píše pomalu, sám na sebe nadává, že mu to trvá. Bohužel jsem neměla možnost vidět výsledek, pouze průběh.
- Čtení s porozuměním (čtení textu s vynechanými slovy, má za úkol vybrat ze tří možných slov, které se do věty nejvíce hodí) – toto dělalo Patrikovi potíže, občas nerozuměl významu některých slov a tím pádem i významu věty a slova k doplnění nesprávně určoval, chtěl se

čtením pomoci. Patrik nechte, pouze ve škole povinnou četbu, čtení ho prý nebaví a nejde mu, musí vynaložit veliké úsilí, než něco přečte.

- Sluchová diferenciacie (dvojice bezesmyslných slov) – určuje poměrně správně, občas chce zopakovat, ale vesměs rozliší.
- Sluchová analýza (dělení slov na hlásky) – většinu slov správně rozhláskuje, občas mírné potíže s delšími slovy.
- Sluchová syntéza (spojování hlásek do slov) – u kratších slov (do 4 hlásek) bez problému spojí ve slova, u delších slov většinou nespojí nebo potřebuje slabikovat.

U Patrika je patrné ovlivnění SPU, ADHD i NKS, ale i trávením většiny volného času na počítači. Mamince je doporučeno omezit dobu pobytu jejího syna na počítači (max 2 hodiny denně, poté se snažit snížit až na 1 hodinu denně). Počítačové hry mu pomáhají relaxovat, uklidnit mysl, ale zároveň negativně ovlivňují jeho pozornost. Dále je doporučeno více s chlapcem doma pracovat, nejen dělat úkoly a učit se do školy, ale zkusit zapojit úkoly na rozklady a skládání slov, hravé čtení – poklad, hádanky, články s úkoly a při učení učivo uspořádat do myšlenkových map, které chlapci pomohou utřídit si učivo do logických celků a lépe si ho zapamatovat. Také by bylo vhodné, aby Patrik začal číst (alespoň formou hravého čtení, později knížky), naučí se tak lépe techniku čtení, porozumět textům a na text se soustředit. Nyní je pro něj čtení něco děsivého, co neumí, čemu se vyhýbá, je to pro něj náročné, a i to ovlivňuje jeho výsledky ve škole.

Po vyšetření jsem nahlédla do dalších diagnostických materiálů, konkrétně do Diagnostiky schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní od Jiřiny Bednářové, varianta pro školská poradenská zařízení. Tato testová baterie zjišťuje úroveň dílčích schopností potřebných pro čtení a psaní, úroveň čtení a psaní, dále je podkladem pro stanovení diagnózy SPU, výchozím bodem pro zahájení stimulace a reedukace oslabených funkcí a případné zařazení dítěte do individuální či skupinové stimulační skupiny. Hodnocení probíhá formou bodového ohodnocení, které je převedeno v percentilový ekvivalent. Dle výsledku je výkon rozdělen do 3 pásem: pásmo očekávaného výkonu (odpovídá stupni výuky), pásmo snížených výkonů (stimulace vhodná) a pásmo výrazně sníženého výkonu (stimulace nutná). Při závěrečném hodnocení je také vhodné porovnat všechny oblasti hodnocení mezi sebou.

1. Testy čtení

- Čtení slabik – na čas (1 minuta), posuzuje se rychlost i kvalita čtení, 90 slabik, v 10 řádcích.
- Čtení souvislého textu – na čas (1 minuta, popřípadě 2 – 3 min.), posuzuje se čtenářská technika, přesnost čtení, reprodukce čteného, průvodní projevy chování, pro každý ročník je jiný text.
- Čtení bezobsažného textu – na čas (1 – 2 minuty), tato úloha se nezadává v 1. třídě, v dalších ročnících stejný text, pseudoslova a pseudověty (hlásková i slabičná stavba českých slov a vět).
- Čtení s porozuměním – na čas (3 minuty), věty s vloženou závorkou s variantou 3 slov, stejné pro 1. a 2. ročník a pro 3. a 4. ročník, např. pes hlasitě (šplouchá, křičí, štěká).

2. Zkoušky psaní

- Diktát – 1. třída samostatná slova a 3 věty, 2. třída 5 vět, 3. třída 6 vět, 4. třída 5 vět, typy chyb: hranice slov (nasvačinu – na svačinu), komolení (klástření - klášterní), vynechávky (červeně - červeně), inverze (zталý - zlatý), vklad samohlásek (palavání - plavání), záměna zraková (m-n, b-d, o-a) či sluchová (nejchudnější - nejchutnější), měkčení (dutyne - dutině), délky (klášterní - klášterní), sykavkové asimilace (roštěpený - rozštěpený). Dále záměny koncovek, chybějící slova, nesprávný tvar písmen, dělení slov na konci řádku a gramatické chyby.
- Přepis – pro každý ročník jiný text, pozorují se stejné chyby jako v diktátu.

3. Fonologické uvědomování

- Sluchová diferenciacie – 24 dvojic slabik nebo dvouslabičných bezesmyslných slov, určuje se zda jsou rozdílné nebo stejné.
- Sluchová analýza – 15 slov, dělení slov na hlásky.
- Sluchová syntéza – 15 slov, spojování hlásek do slov.
- Fonologická manipulace – výměna (např. ve slově pes vyměň P za L), rozdíly (např. kterou hláskou se liší rota a bota) a odstraňování (např. co se stane, když ze slova kost odstraníme T).

4. Zraková diferenciacie

- Rozlišení shodných a neshodných dvojic – na čas (ale bez upozornění), 110 dvojic, hornodolní nebo pravo-levé postavení.
- Vyhledávání shodných tvarů s vizuální oporou – není na čas, hodnotí se správnost celého řádku, 9 řádků.
- Vyhledávání shodných tvarů bez vizuální opory – ukáže se vzor a poté se zakryje, liší se v hornodolním nebo pravo-levém postavení.

5. Prostorová orientace

- Pojmy nahoře, dole, vpravo, vlevo – například nakresli do čtverce šipku, která směřuje dolů.
- Spojení osy hornodolní a pravo-levé – například do sítě nakresli vpravo nahoru kolečko.
- Spojení osy hornodolní, před-zadní a pravo-levé – například nakresli kolečko do dolního předního levého rohu.

Odpoledne jsem ještě měla možnost poprvé vidět „ambulanci“ – neboli logopedickou intervenci u dítěte, jež dochází do SPC pravidelně (jedná se pouze o několik dětí, většinou se specifickými potížemi). Dnes přišla na ambulanci Andrejka, která chodí do 1. třídy a v minulosti docházela do MŠ logopedické. Andrejka je vietnamského původu, ve vietnamštině (dle slov tatínka) hovoří bez problémů, v českém jazyce má potíže jak s vyjadřováním, tak s porozuměním, slovní zásoba je oproti vrstevníkům výrazně malá. Ve škole se ale Andrejka naučila číst a to jí momentálně pomáhá v rozvoji českého jazyka. V rámci ambulance se procvičí to, s čím má dítě potíže (dnes výslovnost souhlásky L) a zadají se úkoly na doma (nebo v případě Andrejky na práci se speciálním pedagogem ve škole, rodiče totiž úplně dobře češtinu neovládají).

- Obrázky (slova obsahující souhlásku L) – názvy spíše čte, nevzpomene si, někdy nesprávná výslovnost.
- Loutky (pojmenování, popis) – vzpomněla si cca na 2 jména, zbytek opakovala.
- Hledání souhlásky L ve slově – pozná, správně určí, zda se L ve slově vyskytuje nebo ne.
- Hledání rozdílů (2 obrázky) – rozdílné věci ukáže, pojmenuje jen některé (pojmenovala letadlo, slon, liška).
- Balonky s předměty, přiřazení kartičky s činností (co ta věc dělá) – pojmenovala přibližně 2/3 předmětů, činnosti se snaží napodobit, případně je přečte.
- Ukaž zvířata, květiny, skleněné věci, část těla – správně ukázala vše.
- Vyvozování a upevňování hlásky L u logopedického zrcadla + oromotorická cvičení.
- Sbírání polystyrenu brčkem.
- PEXESO (spojování slov, která končí a začínají na stejné písmeno) – názvy neurčí, spíše opakuje.

Metody a formy práce

Individuální – rozhovor, zadávání úkolů, práce na úkolech, studium diagnostických materiálů.

Slovní – rozhovor, zadávání úkolů, hra, konzultace s rodičem.

Praktická – vypracování úkolů, hra, oromotorická cvičení.

Pomůcky

Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní (Jiřina Bednářová), diagnostické a další materiály SPC, tužka, propiska, počítač, logopedické zrcadlo, polystyren, brčko.

Hodnocení

Dnes jsem se opět setkala s novou cílovou skupinou, jak věkově (4. třída), tak diagnózou (NKS, SPU, ADHD). Trochu mne mrzí, že jsem pak neměla možnost vidět zblízka vypracovaný diktát a přepis a jeho vyhodnocování. Co se týče dětí a závislosti na počítačových hrách (a sociálních sítích), myslím si, že to začíná být čím dál častější problém, hlavně u dětí, které již mají nějaké vrozené poruchy a touto závislostí se porucha nemá možnost lépešit, naopak se při nadměrném trávení času na mobilu či počítači zhoršuje. Tato závislost je problémem i u intaktních dětí, kterých může docházet k poklesu pozornosti či nezájmu o jiné věci. Tento problém je potřeba řešit přímo v rodině, kdy rodiče nastaví pravidla a omezí čas strávený na mobilu či počítači.

V MŠ je ve výuce zahrnuta i práce s výpočetní technikou, konkrétně s interaktivní tabulí a s tablety. Ve speciální třídě jsou využívány především tablety pro individuální činnost s dětmi. V tabletech jsou staženy aplikace Prostorová orientace, Oko hrátky a Výukové kartičky. Dnes jsem měla možnost vidět práci dítěte s tabletem v praxi. Paní učitelka vybrala chlapce Honzíka s vývojovou dysfázií. Nejprve jsme pracovali s aplikací Prostorová orientace, kde měl Honzík za úkol popisovat obrázky a jejich umístění. Poté obrázky přesouval dle pokynů (například jablko vpravo nahoru). Dále jsme pracovali s aplikací Oko hrátky, kde jsme vybrali téma Dopravní prostředky. Honzík měl za úkol najít správnou dvojici obrázků a pojmenovat je, paní učitelka mu dále dala za úkol vytleskat slabiky slova a určit začáteční a poslední písmeno, popsat obrázek (např. barva) a doptávala se ho i na další otázky (např. Jaký dopravní prostředek ještě nebyl?). Další sadou obrázků bylo ovoce, kde Honzík hledal ovoce podle pokynů paní učitelky (např. Najdi ovoce pod švestkou, jak se jmenuje? Jakou má barvu? Najdi kyselé ovoce.). Po splnění úkolu se paní učitelka Honzíka ještě zeptala na několik otázek zaměřených na paměť, tedy to, co si z plnění úkolu pamatuje (např. Jaké dopravní prostředky tam byly? Jaké ovoce si pamatuješ? Bylo tam nějaké červené ovoce?).

Během odpočinku dětí mi paní učitelka ukázala Třídní vzdělávací plán, individuální složky dětí a diagnostický test iSophi, který provádí u všech dětí předškolního věku, jako orientační vymezení toho, jakou úroveň schopností dovedností děti mají. V rámci tohoto testu se hodnotí několik oblastí: grafomotorika (dokreslení domečku, psaní), předmatematické představy (třídění geometrických tvarů, určení množství, více, méně, stejně), prostorová představivost (obrazce dle předlohy, orientace v prostoru, skládačka), orientace v čase (časová posloupnost, orientace v týdnu), zrakové vnímání (zrakové rozlišování, vyhledávání detailů), sluchové vnímání (diferenciace, hlásky), verbální myšlení (antonyma, nadřazené pojmy, podobnosti), emoční zralost, pracovní zralost, sociální zralost, sebeobsluha, motorika.

Poté jsem měla možnost nahlédnout na několik logopedických sezení, která probíhají každé pondělí a středu individuálně s dětmi, které mají logopedické obtíže. Do MŠ dochází externí školní logoped a s každým dítětem pracuje zhruba půl hodiny, dle individuálních potřeb dítěte a jeho aktuálního rozpoložení. S každým dítětem tedy pracuje individuálně na tom, co je u něj potřeba rozvíjet. U každého dítěte je důležité před vyvozováním hlásek rozcvíčit mluvidla a provést dechová cvičení. U některých dětí je ale potřeba se těmto předartikulačním cvičením věnovat více, protože mají například oslabené orofaciální svalstvo a před vyvozováním hlásek je potřeba toto svalstvo posílit. Jako příklad mohu uvést například cvičení s burizonem, který má dítě na špičce jazyka a pohybuje s jazykem ven, dovnitř, ze strany na stranu, burizon schová za zuby, opět ho jazykem vyndá. Toto cvičení je pro dítě motivující tím, že může burizony poté sníst. Dalším takovým cvičením může být i tlačení jazyka proti dřívku. Jako dechové cvičení provádí paní logopedka například foukání do perličky (nádech nosem a vyfouknutí pusou). Součástí logopedické chvíle je kromě artikulačních cvičení a vyvozování hlásek i cvičení na rozvoj zrakového a sluchového vnímání, například vytleskávání slabik ve slovech, určování barev, pojmenování obrázků, určování velikosti, hledání rozdílů, spojování slabik do slov atd. Při vyvozování hlásek paní logopedka často využívá Smart mouth neboli Smartíka, což je pohyblivý model dutiny ústní, na kterém může logoped ukázat či samotné dítě vyzkoušet různé polohy a pohyby jazyka potřebné pro artikulaci jednotlivých hlásek. Pro dítě je to jak motivace, tak užitečná pomoc k vyvození hlásky, kdy má možnost vnímat nastavení mluvidel pomocí hmatu a ne pouze prostřednictvím zraku.

Poté jsem se šla podívat na sezení s paní logopedkou.

Dnes přišel na sezení Kubík, předškolák ze třídy Hvězdiček. Kubík má autistické rysy, dříve se nechal snadno rozhodit jakoukoliv změnou nebo neobvyklým zvukem, nyní je klidnější. Díky struktuře dne, která se používá ve třídě, ví, co ho čeká a není zmatený. Často používá únikové manévry (dělá, že je ospalý, kouká jinam), je důležité opakovat pokyny a motivovat ho. Paní logopedka mi ukázala, jak Kubu motivuje. Nejdříve se s ním snažila navázat rozhovor, ptala se ho, kde dnes byl se třídou, co tam viděl zajímavého. Kuba nereagoval, začal si lehat na stůl a schovávat obličej. Paní logopedka vytáhla úkolníček se smajlíky, které se na úkolníček přidělají suchým zipem, podle počtu splněných úkolů. To Kubu motivovalo, a začal odpovídat, poté hned přidělal prvního smajlíka. Další úkoly jsou zaměřené na zrakové vnímání (např. třídění dopravních prostředků podle toho, kde se pohybují – silnice, koleje, řeka, nebe, určování, která zvířata žijí na statku, kartičky s předměty, které představují určitá povolání) a sluchové vnímání (např. ukazování obrázků dle pokynů, vytleskávání slabik slov, začáteční písmena).

Dalším dítětem je Leonka ze třídy Hvězdiček, která měla rozštěp patra. Logopedická péče je tedy zaměřena hlavně na oromotoriku (vypláznutí jazyka, zvednutí jazyka k zubům, jazyk tlačí zevnitř do tváří, pohyb jazykem od dolních zubů k horním zubům po tváři, čistíme zuby jazykem, jazyk na nos, tlačení jazyka proti dřívku, burizon na jazyku a pohyb jazyka ze strany na stranu, schování burizonu k dolním zubům) a dechová cvičení (foukání do peříčka – nádech nosem a výdech pusou, sbírání papírků brčkem). Dále paní logopedka s Leonkou postupně vyvozuje hlásky, nyní pracují na vyvození T a D, k vyvození používají Smartíka, pošimrání dřívkem na místě, kde dochází ke vzniku těchto hlásek (hmatový vjem) a obrázky „pusinek“, kde je znázorněno postavení mluvidel pro vyvození hlásky.

Specifika při práci s cílovou skupinou

Děti s NKS, se sluchovým postižením, poruchou pozornosti, kombinovaným postižením.

- Využíváme sluchové kontroly (zpětná vazba, fonematický sluch).
- Při vyvozování využíváme pomocných hlásek (td, dd -> R).
- Minimální akce (nevalíme na dítě spoustu informací).
- Pracujeme systematicky (plánujeme, nepřeskakujeme).
- Mechanických pomůcek používáme jen v případě nezbytnosti... (vibrační kartáček, gumový palec...).
- Pravidelné a krátkodobé cvičení.
- Individuální přístup.
- Různorodé úkoly (zadávat různé úkoly, aby dítě nenudily).
- Mezi nové úkoly zařazujeme i nějaký oblíbený, starší, které dítě umí úspěšně splnit.
- Nezapomínáme na pochvalu nebo odměnu.
- Dáváme dítěti prostor pro vyjádření.
- Při práci využíváme vhodných pomůcek.
- Při práci sedíme vedle dítěte nebo naproti němu.
- Volíme způsob komunikace, který dítě používá.
- V případě odezírání uzpůsobíme podmínky pro snadné odezírání (sedíme naproti, dítě na nás dobře vidí, zřetelně artikuluje).
- Pro rozvoj řeči jsou vhodné: hry s figurkami (postavičky, zvířátka), hry se stavebnicemi, psaní, kreslení, hry s pexesem, skládanky (puzzle a jiné).
- Ptáme se na konkrétní otázky, pokud potřebujeme zjistit, zda nám dítě rozumělo.

Cíle

Já:

Pomoc pedagogům s organizací a individuální práce s dětmi.

Seznámení s konkrétními činnostmi v rámci vzdělávací nabídky.

Získávání informací spojených s organizací činností ve speciální třídě.

Seznámení s pomůckami využívanými ve speciální třídě.

Pomoc s přípravou činnosti na druhý den.

Děti:

Rozvíjí grafomotoriku a jemnou motoriku pomocí grafomotorického listu a v rámci výtvarné činnosti.

Rozvíjí své vědomosti a dovednosti pomocí herní nabídky v rámci ranních her.

Učí se hygienickým návykům a slušnému stolování.

Rozvíjí své pohybové dovednosti, lokomoční dovednosti, paměť a pozornost v rámci ranního cvičení (rozcvička, běh, vnímání změny barev).

Popisují samostatně či pomocí obrázkových kartiček strukturu dne a jednotlivé činnosti.

Vypráví samostatně o tom, co viděly v muzeu a co se jim nejvíce líbilo.

Pojmenují dopravní prostředky na obrázcích a dokáží zodpovědět základní otázky o těchto dopravních prostředcích.

Popisují obsah obrázku i po jeho otočení/skrytí.

Na základě sluchového vnímání rozpoznají určité slovo, na které reagují tlesknutím.

Popis dne

Dnes jsem v MŠ byla od 8:00 do 15:00. V rámci ranních her bylo pro děti opět připraveno grafomotorické cvičení z předchozího dne (viz Příloha č. 2), a na koberci v herně jednotlivá stanoviště: puzzle, skládačky, skládací pyramida, koberec se silnicí a autíčka. Po ranních hrách následovalo ranní cvičení, na které jsme šli poprvé ven na hřiště, kousek od MŠ. Ranní cvičení vedla paní učitelka a já s paní asistentkou jsme se věnovaly individuálně dětem. Nejdříve bylo rozběhání do kolečka, okolo hřiště, se změnami směru či obměnami (běh, chůze, skákání atd.). Poté rozcvička, kdy stáli všichni v kruhu a paní učitelka ukazovala jednotlivé cviky na protažení krku, rukou, trupu, nohou, a na závěr si zaskákali panáka. Dále si zahráli již známou hru Na semafor, kdy paní učitelka střídavě ukazuje červený a zelený sáček, děti jsou v kruhu, a mají za úkol na zelenou běžet a na červenou se zastavit. Na závěr děti dostaly kelímky s vodou a brčka, a měly za úkol foukat do brčka a zabublat co nejvíce s vodou, aby šly bubliny ven. Jedná se o cvičení na oromotoriku a zároveň dechové cvičení hravou formou, které je ideální pro venkovní prostředí.

Po návratu do MŠ jsme udělali tzv. Komunitní kruh, který je podobný jako ranní kruh, ale většinou je obsáhlejší (více činností) a trvá déle. Tentokrát jsme v kruhu seděli všichni (včetně mě a paní asistentky). Na začátku jsme si společně s pomocí obrázkových kartiček zopakovali strukturu dne (činnosti, které již máme hotové, a činnosti, které nás teprve čekají). Potom paní učitelka ukázala dětem výtvarnou činnost, na které budou společně později pracovat. Jedná se o nakreslený autobus na velkém formátu, který děti společně vybarví a každý na něj nakreslí nějaký obrázek nebo ozdobu.

Nakonec paní učitelka do okýnek vlepí fotky dětí. Společně si povídají o tom, kam by takovým autobusem chtěli jet o prázdninách. Paní učitelka se ptá dětí na další otázky, spojené s tématem Bezpečně na cestách: „Jaké znáte dopravní prostředky? Kam pojedete o prázdninách? Co jsme včera viděli v technickém muzeu?“.

Všechny děti mají pod svým podsedákem schovaný obrázek nějakého dopravního prostředku (skútr, letadlo, vlak, kolo, loď, nákladník). Každý má za úkol ukázat svůj obrázek ostatním, říct co na něm je, vytleskat počet slabik a určit první písmeno. K jednotlivým dopravním prostředkům se navíc paní učitelka ptá dětí na různé otázky, přihlásit se může kdokoli, kdo ví správnou odpověď.

- Letadlo – Myslíte, že bych mohla řídit letadlo? Jak se jmenuje člověk, který řídí letadlo? Máme v Liberci letiště? Kde jsou další letiště?
- Autobus – Když jdeme po chodníku a jede autobus, co nesmíme dělat? Co musím udělat, když nastoupím do autobusu?
- Skútr – Co musí mít řidič na sobě? Co by se stalo, kdyby naboural? Jak se jmenuje škola, kde se učíme řídit? Co poté dostaneme?
- Vlak – Co musíme udělat, abychom mohli jet vlakem? Kdo kontroluje lístky? Kdo řídí vlak?
- Kolo – Co bychom měli mít na sobě? Po jaké straně jedeme na silnici? Kam bychom mohli dojet na kole?
- Loď – Kdo pracuje na lodi? Kde může plout loď?

Když jsme prošli všechny obrázky, tak je děti otočily a měly za úkol říct, kdo měl jaký dopravní prostředek. Poté se obrázky zamíchaly a rozdaly znovu, a činnost se zopakovala.

Další aktivitou byla pohádka O autíčku speedym. Paní učitelka četla pohádku a děti měly tlesknout, když slyšely slovo „auto“. Nejdříve paní učitelka provedla zácvik, kdy říkala různá slova a děti měly tlesknout, když uslyší slovo auto, a poté začala číst pohádku.

Po komunitním kruhu následovala svačina, a poté měly děti částečně volnou hru, kdy jsme jim opět připravily různá stanoviště. Na stolečku byl připraven obrázek autobusu, kam chodily děti postupně vybarvovat či kreslit. Před obědem jsme šli na krátkou procházku a po obědě šly děti spát. Během odpočinku jsme s paní učitelkou opět zhodnotily dopoledne a také mi dala doporučení na stránky, ze kterých čerpá inspiraci pro práci s dětmi (např. Logošík, Šolkohraní s Gábi) a je zde i dostupný materiál ke stažení a vytisknutí. Paní učitelka si tyto materiály tiskne a laminuje, aby jí vydržely co nejdéle. Dále mi ukázala různé pomůcky, které využívá při cvičení na zrakové vnímání (přirazování, rozdíly, skládačky, nepravdy) a matematické představy, a také k motivaci dětí, se kterými jsem se setkala i na logopedickém sezení (úkolníček, struktura dne či struktura úkolů). Nakonec jsem jí pomohla vystříhnout fotky dětí a nalepit je na autobus, na kterém předtím děti společně pracovaly.

Pomůcky

Grafomotorické listy, tužky, pastelky, puzzle, skládačky, skládací pyramida, koberec se silnicí a autíčka, barevné hmatové váčky, kelímky s vodou, brčka, obrázek autobusu na čtvrtce ve formátu A1, obrázky s dopravními prostředky, knížka.

Hodnocení

Dnes se mi moc líbilo ranní cvičení venku, přišlo mi, že děti jsou venku více nadšené a také se lépe proběhnou, než uvnitř v malé herně. Také mne zaujalo cvičení s brčkem a vodou, ani by mne nenapadlo, jak takto zdánlivě jednoduchá věc, může rozvíjet jak artikulační schopnosti, tak ovládání dechu, a zároveň děti baví. Komunitní kruh se mi také líbil, bylo zde zařazeno více kratších aktivit, což je u dětí se speciálními potřebami ideální, protože nevydrží u dlouhodobé stereotypní činnosti. Občas se stávalo, že si děti skákaly vzájemně do řeči, protože něco věděly a chtěly to říct, takže bylo potřeba jim vysvětlit, že teď mluví jejich kamarád a na ně se dostane řada. Z otázek dokázaly děti zodpovědět větší polovinu, zbytek jsme jim napověděly nebo zodpověděly my. Děti byly zvědavé a bylo vidět, že jim je téma dopravních prostředků a cestování blízké. Také se mi líbilo procvičení pozornosti a paměti dětí, když si musely vzpomenout, jaký měl kdo obrázek, což ale některým dětem dělalo trochu problémy. Při čtení pohádky děti tleskaly podle paní asistentky a ne samostatně, nedokážu úplně říct, zda to bylo správně, že jim paní asistentka pomáhala, protože potom se dívaly na ní a nevnímaly, co se říká v pohádce. Činnosti ale hodnotím kladně, byly různorodé, opět se rozvíjely různé schopnosti a dovednosti, a děti to bavilo. Jsem i ráda za doporučení webových stránek, ze kterých mohu čerpat inspiraci i materiály pro mou budoucí práci.

Cíle

Já:

Pomoc pedagogům s organizací a individuální práce s dětmi.

Seznámení s konkrétními činnostmi v rámci vzdělávací nabídky.

Získávání informací spojených s organizací činností ve speciální třídě.

Příprava a organizace ranního cvičení.

Děti:

Rozvíjí své vědomosti a dovednosti pomocí herní nabídky v rámci ranních her.

Učí se hygienickým návykům a slušnému stolování.

Popisují samostatně či pomocí obrázkových kartiček strukturu dne a jednotlivé činnosti.

Rozvíjí své pohybové dovednosti, lokomoční dovednosti, paměť a pozornost v rámci ranního cvičení (rozcvička, běh, vnímání změny, hod míčkem).

Procvičují koordinaci dechu pomocí foukání do bublifuku.

Pojmenují dopravní prostředek a podle pokynů manipulují s figurkami.

Rozeznají bezpečnou a nebezpečnou situaci na obrázku a vysvětlí, proč je bezpečná/nebezpečná.

Znají a dokáží popsat zásady bezpečného pohybu na ulici/silnici/ve městě a zásady bezpečného chování při provozování různých sportů.

Vytleskají slabiky slov.

Pojmenují dopravní prostředky na obrázcích a dokáží zodpovědět základní otázky o těchto dopravních prostředcích.

Pamatují si alespoň 3 činnosti, které jsme dělali v tomto týdnu.

Popis dne

Dnes jsem byla v MŠ pouze dopoledne, od 8:00 do 12:00. Den začal ranním kruhem, kdy jsme si řekli, jaký je den, měsíc a roční období. Zopakovali jsme si rovnou jak jdou za sebou dny v týdnu, měsíce a roční období. Samozřejmě nechyběla ani struktura dne. Řekli jsme si, jaké máme venku počasí a co bychom si měli obléknout na ranní cvičení. Po ranním kruhu jsme se přesunuli ven na ranní cvičení, které jsem dnes vedla já. Po příchodu na hřiště jsme udělali řadu, pozdravili jsme se a vyběhli jsme dokola. Běželi jsme pomalu, rychle (jako formule), zastavili jsme a zaparkovali (do dřepu), opět se rozeběhli (vzlétli jako letadýlko) s upaženými rukama (jako křídla letadla), přistáli, pomalu se rozeběhli (jako mašinka, u toho jsme říkali Š-Š-Š-Š). Po rozběhání následovala rozcvička v kruhu (natáhneme se na mraky, pohladíme travičku, kroužení hlavou do půlkruhu, kroužení trupem, natažení k jedné a druhé noze, skákání panáka), kdy jsem předcvičovala a děti cvičily podle mě. Po rozcvičce jsme zůstali v kruhu a vzali si dva pěnové míčky, které jsme si házeli mezi sebou. Vždy před hodem jsme řekli jméno toho, komu míček házíme. Po této hře dostaly 3 děti bublifuky a foukaly bubliny do volného prostoru, ostatní děti bubliny chytaly. Po pár minutách se vystřídaly. Opět se jedná o oromotorické cvičení a cvičení na koordinaci dechu, v hravé formě.

Po cvičení následovala svačina a po svačině jsme si sedli v herně na koberec do půlkruhu. Paní učitelka dala doprostřed barevné gumové dopravní prostředky, které jsme již využili při ranních hrách

v předchozích dnech. Každý má za úkol vzít si jeden typ dopravního prostředku ve všech barvách (např. Nelinka si vezme všechny vrtulníky). Když si děti rozebraly všechny dopravní prostředky, dostaly další úkol: poskládat je do řady podle barev (např. nejdříve zelená, potom červená, žlutá, modrá...). Každý řekl, jaký dopravní prostředek má a slovo vytleskal ve slabikách. Poté paní učitelka řekla, aby jí každý dal červený dopravní prostředek, a postupně je od dětí vybrala. Dále se děti ptala na otázky zaměřené na paměť a pozornost (např. Kdo měl vrtulník? Jaká barva byla první v řadě?).

Další bylo rozumové cvičení, kdy děti vybíraly mezi dvěma obrázky, které byly zaměřeny na bezpečnost při sportech a při pohybu v dopravních prostředcích (např. obrázek, kde kluk sáňkuje na louce, versus obrázek, kde kluk sáňkuje u silnice, nebo obrázek, kde holčička jede na kole bez helmy, versus obrázek, kde holčička jede na kole s helmou a chrániči). Během této činnosti jsme děti postupně vyvolávaly a také jsme se jich doptávaly na různé otázky (např. Proč nemůžeme sáňkovat u silnice? Kde můžeme jezdit na kole?) a povídali si společně o bezpečnosti při sportech nebo jízdě dopravními prostředky.

Na další činnost jsme využily obrázky dopravních prostředků z předchozího dne, znovu jsme je rozdaly a děti měly za úkol pojmenovat svůj obrázek, vytleskat slabiky slova a počet slabik znázornit barevnými čárkami. Na konci komunitního kruhu jsme se ještě děti zeptaly, co jsme se tento týden nového dozvěděli a co všechno jsme dělali. Před obědem jsme se šli ještě projít ven a vzali jsme s sebou pěnové míčky a bublifuky a chvíli jsme si společně hráli na hřišti. Po obědě jsme si s paní učitelkou krátce zhodnotily dopoledne a šla jsem domů.

Pomůcky

Obrázkové kartičky a tabule pro strukturu dne, pěnové míčky, bublifuky, gumové dopravní prostředky, obrázkový materiál, barevné čárky.

Hodnocení

Každý týden je pátek dnem opakovacím, kdy se již dětem nepředávají nové podstatné informace, ale spíše si shrneme a zopakujeme vše, co jsme ten týden dělali a co jsme se nového dozvěděli, a upevníme si všechny poznatky. Dnešní den byl pro mne jiný v tom, že jsem měla na starosti ranní cvičení. Na každé praxi jsem měla z výstupů strach, ale na této praxi jsem strach neměla, možná jsem byla jen mírně nervózní, že se mi něco nepovede. Vše ale proběhlo nad má očekávání, děti se mnou cvičily s nadšením a vůbec se nestalo, že by zlobily nebo mne neposlechly. Jenom se párkrát stalo, že se zaměřily na něco jiného a zapomněly cvičit nebo jim určité cviky (hlavně při rozcvičce) nešly. Snažila jsem se na to reagovat, ale paní asistentka mi hned pomohla a dětem se věnovala individuálně, abych mohla pokračovat. Při házení míčků v kroužku jsem si říkala, že by příště bylo vhodnější mít pouze jeden míček, protože takto to bylo příliš chaotické a děti stejně čekaly, až se hodí jeden míček, než hodily ten druhý. Při rozumových činnostech v komunitním kruhu byly hodně vidět věkové rozdíly mezi dětmi, kdy pochopitelně více reagovaly a více věděly předškolní děti, snažily jsme se tedy vyvolávat i menší děti a pokládat jim jednodušší otázky. Myslím si, že toto je nevýhoda věkově smíšených tříd, protože vytvořit činnost tak, aby nebyla příliš složitá pro ty nejmladší, ale zároveň příliš jednoduchá pro nejstarší, je celkem náročné a ne vždy realizovatelné. Je pak vhodné mít více verzí činnosti a děti si třeba, pokud možno, rozdělit do dvou nebo více skupin. Když jsme se děti na konci zeptali, co všechno jsme dělali a co jsme se naučili, tak mne až překvapilo, kolik si toho pamatují, protože i já měla trochu potíže si vzpomenout. Určitě to je i tím, že jsou na to děti zvyklé, že se jich paní učitelka i bezprostředně po činnostech ptá, co dělali, co si pamatují, a každý pátek si takto rekapituluje celý týden. Jsou tak naučené více vnímat a dávat pozor, co se kolem nich děje, a to je určitě správné.

Cíle

Já:

Pomoc pedagogům s organizací a individuální práce s dětmi.

Seznámení s konkrétními činnostmi v rámci vzdělávací nabídky.

Získávání informací spojených s organizací činností ve speciální třídě.

Děti:

Rozvíjí své vědomosti a dovednosti pomocí herní nabídky v rámci ranních her.

Rozvíjí grafomotoriku a jemnou motoriku pomocí grafomotorického listu a v rámci výtvarné činnosti.

Rozfoukává brčkem barvu, obkresluje, stříhá a lepí dle pokynů.

Učí se hygienickým návykům a slušnému stolování.

Popisují samostatně či pomocí obrázkových kartiček strukturu dne a jednotlivé činnosti.

Rozvíjí své pohybové dovednosti, lokomoční dovednosti, paměť a pozornost v rámci ranního cvičení (rozcvička, běh, vnímání změny).

Provádí dechová a artikulační cvičení dle pokynů.

Znají teploměr a dokážou popsat, k čemu se používá.

Vysvětlí, jak se správně chovat, pokud jsme nemocní nebo nám není dobře.

Rozeznají správné a nesprávné chování v oblasti zdraví a hygieny, a vysvětlí proč je správné či nesprávné.

Reprodukují básničku a provádí pohyby dle pokynů (s nápovědou).

Pracují na úkolech jednotlivých stanovišť dle pokynů (přiřazují kolíčky dle počtu obrázků, čistí zuby, přiřazují k sobě obrázky stejné barvy, skládají obrázky, obvazují ruku).

Pamatují si alespoň 3 činnosti, které dělaly od začátku týdne.

Popis dne

Dnes jsem byla v MŠ naposledy, a to od 8:00 do 12:00. Ve třídě byla druhá paní učitelka, která je zde nově. Tento týden se ve třídě pracuje s tématem Moje zdraví. V ranních činnostech jsou pro děti připraveny grafomotorické a pracovní listy z předchozích dnů (viz Příloha č. 4 a Příloha č. 5). Dále je na stolecích připravena výtvarná činnost, na které chodí děti postupně pracovat. Výtvarná činnost se jmenuje Bacilové pod lupou. Nejdříve dostanou děti čistou bílou čtvrtku A4, na kterou kápnou barevnou vodu z vodovek a brčkem jí rozfoukají do skvrn. Poté obkreslí dle šablony na černý papír obrys lupy, a lupu (včetně vnitřku) vystříhnou. Lupu poté přilepí na čtvrtku, a paní učitelka přilepí na skvrny očička. Na koberci jsou připraveny tematické puzzle, skládačky a námětová hra U doktora. Po ranních hrách následuje ranní kruh, kde si paní učitelka s dětmi zopakují strukturu dne a poté si jdou zacvičit. Ranní cvičení začíná rozběháním v kroužku a hrou na zvířátka (jako opičky, pejskové, kočky, ptáčky, medvědi atd.). Poté si všichni lehnou na záda a natahují střídavě pravou a levou nohu, a pravou a levou ruku. Posadí se do tureckého sedu a nejdříve se podívají nahoru na sluníčko, potom vlevo na strom, vpravo na maminku. Následuje hra O doktorovi, děti udělají společně s paní učitelkou kroužek. Paní učitelka říká „Doktor řekl: Pohlad’

si břicho“, děti mají za úkol splnit úkol pouze, pokud jim to řekl doktor. Po krátkém cvičení mají děti svačinu.

Po svačině se děti s paní učitelkou přesunou na koberec na hlavní řízenou činnost a začínají logopedickou chvilkou s tématem U pana doktora:

- Hluboký nádech do břicha (v tureckém sedu, ruce na břicho).
- Otevřeme pusku – aaa (vysvětlíme si, proč ukazujeme jazyk a jak má vypadat zdravý jazyk).
- Vyceníme zuby, zaklapeme (ptáme se dětí, jaké jídlo může být tvrdé nebo měkké).
- Nafoukneme tváře.
- Vyčistíme zuby pomocí jazyka.
- Úsměv a rozloučení s panem doktorem.

Další činností je představení teploměru, kdy paní učitelka ukázala, jak teploměr funguje na jednom dítěti, s dětmi si povídala o tom, co bychom dělali, kdybychom onemocněli (nechodíme do školky, ležíme v posteli, pijeme horký čaj, bereme léky, co nám předepsal pan doktor atd.).

Po představení teploměru přinesla paní učitelka obrázky smajlíků (zelený usměvavý a červený smutný), které si děti včera vyrobily. Říkala jim postupně věty a děti měly za úkol ukázat pomocí smajlíků, zda se jedná o pravdivé nebo nepravdivé tvrzení (např. Když jsem nemocná, jdu k doktorovi, Před jídlem si umyji ruce, V létě si obléknu kombinézu, Na ruce mám 5 prstů, Když mě bolí břicho, nikomu to neřeknu).

Poté se společně naučili básničku s pohybem:

Zas mě jeden bacil našel, (ukážu na sebe)

dostala jsem rýmu, kašel. (ukazujeme na nos)

Rejdí v krku, (ukazujeme okolo krku)

rejdi v nose, (ukazujeme okolo nosu)

proto kýchám v jednom kuse. (hepčík)

Na závěr paní učitelka rozdělila děti do 4 skupinek a připravila pro ně 4 (později 5) stanovišť, na kterých se postupně střídaly:

- Počítání s kolíčky – děti měly za úkol dát na kartičky s určitým počtem obrázků stejný počet kolíčků.
- Čištění zubů – kartičky s pusinkami, zuby jsou začerněné fixem, děti čistí zuby ušními tyčinkami.
- Přiřazovačka – přiřazování dítěte s barevným oblečením k náplasti ve stejné barvě.
- Skládání obrázků – s tematikou lékařů, léků apod.
- Obvazování – děti se učí obvázat si ruku.

Na konci jsme si s dětmi v kroužku zopakovali, co jsme dělali a co jsme se nového dozvěděli. Po hlavní činnosti jsme si šli pohrát na zahradu a potom šli na oběd. S paní učitelkou jsme zhodnotily dopoledne a vyřídily formální záležitosti (docházka atd.).

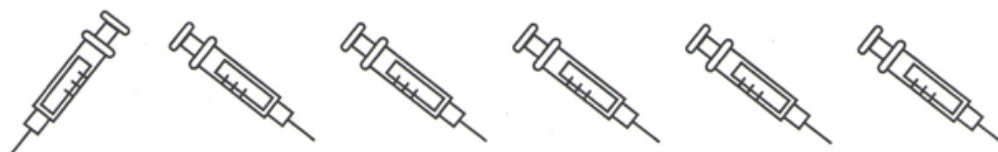
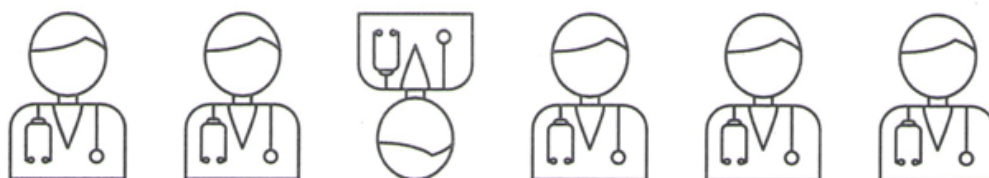
Pomůcky

Grafomotorické a pracovní listy, tužky, pastelky, čtvrtky A4, vodovky, kelímek s vodou, štětce, brčka, černé papíry, šablona, nůžky, lepidlo, očička, puzzle, skládačky, doktorský kufřík, teploměr, obrázky smajlíků, obrázkový materiál, kuličky, ušní tyčinky, obvazy.

Hodnocení

Dnešní den byl zase trochu jiný v tom, že ve třídě byla jiná paní učitelka, takže jsem měla možnost vidět trochu jiný přístup a jinou organizaci. Také jsem si nedovolila tolik zasahovat do činností a spíše jsem pozorovala. Nejvíce jsem se zapojila asi na závěr hlavní řízené činnosti, u stanovišť, kdy paní učitelka nestíhala být u všech stanovišť najednou. Ranní cvičení bylo na můj vkus příliš krátké, ale zase chápu, že není ve třídě příliš prostoru a že měla paní učitelka připravenou delší řízenou činnost. Celkově mi v ranních cvičeních trochu chyběly cviky na posílení svalů, vše bylo spíše zaměřeno na protahování nebo rozpohybování. Hra O doktorovi byla pro děti náročná, byly trochu zmatené, kdy mají úkol splnit i přes několik zopakování pravidel hry. Hra měla dvě kola a vždy ji vyhrál stejný chlapec, předškolák. Logopedická chvilka se mi moc líbila, bylo to spojeno i s rozumovým cvičením, kdy děti pouze neopakovaly jednotlivé cviky, ale i se musely více zamyslet. Pravda-nepravda se smajlíky byla pro děti opravdu náročná, myslím si, že většinou věděly, jestli je ta věc správná nebo ne, ale nedokázaly to vyjádřit pomocí smajlíků, obzvlášť, když byla ta věta v záporu (např. Po použití toalety si neumyjí ruce). Přiznávám, že se to trochu pletlo i mně. Stanoviště byly původně připraveny 4 pro 4 skupinky, ale některé úkoly bylo možné splnit rychleji a děti pak neměly chvíli co dělat. Paní učitelka na to hned reagovala a přidala další stanoviště, a to velmi oceňuji, že dokázala takto pohotově reagovat. Celé dopoledne tedy hodnotím kladně, byla jsem až překvapena množstvím činností, ale děti vše zvládly a myslím si, že je to i bavilo.

V každé řadě, je něco jinak. Jiný obrázek vybarvi.

Hodnocení a potvrzení o realizaci praxe

Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené Liberec
Lužická 920/7, příspěvková organizace
Tel./fax : + 420 485 110 677

HODNOCENÍ STUDENTA

Studentka slečna Nikola Hlavatá absolvovala souvislou pedagogickou praxi v MŠ pro tělesně postižené, Liberec, „Duhové pastelce“ od 11. 11. 2024 do 22. 11. 2024.

Byla seznámena s prostředím MŠ, s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany ve vztahu k vykonávané práci. Dále se seznámila s písemnou dokumentací: ŠVP, Třídním vzdělávacím plánem, Týdenním vzdělávacím plánem, režimem dne, Ročním plánem, Školním řádem, Provozním řádem, Etickým kodexem MŠ, složkami dětí, metodami a postupy používanými v naší praxi. Studentka měla možnost náslechnů i asistenční činnosti u několika pedagogů v různých třídách.

Nikola při komunikaci s dětmi mluvila spisovně. Její ústní projev byl kultivovaný. Měla přiměřené tempo řeči a obsah přizpůsobovala mentálním schopnostem dětí. Byla zdvořilá a vstřícná při komunikaci s pedagogy MŠ.

Vědomosti z oboru se snažila uplatňovat v praxi, se zájmem konzultovala s pedagogy MŠ otázky týkající se výchovně vzdělávacího procesu. Do aktivit se zapojovala plynule a aktivně.

Nikola se snažila respektovat rozdílné schopnosti a potřeby dětí. Měla k dětem klidný přístup a milé, empatické vystupování.

Byla svědomitá při plnění zadaných úkolů, má smysl pro povinnost, důslednost i zodpovědnost.

Na náhle vzniklé změny i nové situace reagovala pružně.

Celkově hodnotím studentku slečnu Hlavatou velice kladně.

.....
Mgr. Lenka Pánková
Vedoucí učitelka MŠ

V Liberci 22. 11. 2024

Základní škola a Mateřská škola
pro tělesně postižené,
Liberec, Lužická 920/7,
příspěvková organizace
IČO: 46749799 ④

**Základní škola a mateřská škola logopedická, Liberec,
příspěvková organizace**

E. Krásnohorské 921, 460 01 Liberec 14

Telefon: 482 416 411 **Fax:** 482 416 438 **E - mail:** info@ssplbc.cz <http://www.ssplbc.cz>

Potvrzení a hodnocení praxe Nikola Hlavatá

Praxe Vaší výše uvedené studentky se konala v naší mateřské škole od 11. 03. do 22. 03. 2024.

Hodnocení:

Studentka na domluvenou praxi chodila včas po celou dobu praxe. Zajímal se o děti, jaké mají postižení. U nás ve třídě se především jednalo o děti se sluchovým postižením. Zapojovala se do všech činností, dopomáhala dětem s danou hrou, činností. U dětí byla oblíbená, rády si s ní hrály.

Studentce byly ukázány materiály, se kterými nejvíce s dětmi pracujeme. Studentka byla přítomna i individuální činnosti s dětmi – individuální logopedie. Byla seznámena s režimem dne ve škole.

V Liberci dne: 20. 05. 2024

Mgr. Jitka Kaftanová

Základní škola a mateřská škola
logopedická,
Liberec, příspěvková organizace
E. Krásnohorské 921, 460 01 Liberec
IČ: 46748059

